PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo - Cena 40 lir | Leto XX. Št. 101 (5784) | TRST, torek 28. aprila 1964

Na Cipru se nadaljujejo spopadi med varnostnimi silami in Turki

Ciprski Turki so začeli sovražno kampanjo proti generalu Džaniju in varnostnim silam OZN - Posredovalec Tuomioja v Atenah - Amnestija za politične kaznjence v Grčiji

ATENE, 27. — Finski diplomat Sakari Tuomioja, ki je posredovalec OZN za Ciper, je prišel včeraj v Atene na razgovore s predsednikom grške vlade in z zunanjim ministrom. Jutri bo Tuomioja odpotoval v Pariz, kjer se bo sestal z U Tantom, v četrtek pa bo odšel v London na razgovor s člani britanske vlade. Prejšnji teden se je Tuomioja razgovarjal v Ankari s predstavniki turške vlade.

Včeraj je Tuomioja ob prihodu iz Nikozije izjavil, da je položaj na Cipru še vedno nevaren. Dodal je, da bo treba najti rešitev, ki bo sprejemljiva za vse zainteresirane strani. Toda ta rešitev bo morala biti v skladu z načeli OZN.

Dalje je Tuomioja izjavil, da so gledišča zelo različna. Grška vlada poudarja, da je treba ciprskemu ljudstvu omogočiti, da izrazi svobodno voljo na temelju načel OZN. To so sporočili posredovalcu med razgovori z njim in mu izročili tudi spomenico o Cipru.

Na Cipru je včeraj in danes prišlo do novih spopadov in streljanja. Včeraj so turški uporniki začeli streljati na neko postajo sil OZN sredi vasi Avos Teodoros v Larnaki.

Do streljanja je prišlo tudi na področju gozda Karm in trdnjave Sv. Hilariona. Na to trdnjavo so začele streljati s topovi ciprske varnostne sile, ker v njej še vedno vztrajajo oboroženi turški uporniki že od prvih neredov na otoku konec prejšnjega leta. Okrog te trdnjave so bili že v soboto hudi boji, med katerimi so padli štirje Turki in en Grk. Boji so se danes nadaljevali.

Po štiridesetih minutah premirja, ki so ga dosegli funkcioonarji OZN na sektorju Sv. Milariona, so se boji nocoj znova vneli. Pozno ponoči je v teku srdita bitka. Ciprske varnostne sile napredujejo proti turški utrdbi Sv. Hilariona.

Preteklo noč je prišlo do streljanja tudi na področju Pafosa, majhne vasi na jugozahodu otoka, kjer je že dolgo časa bilo mirno.

Predsednik Makarios je skušal danes osebno doseči prenehanje spopadov v Ayos Teodorosu. Obljubil je, da se bodo varnostne sile umaknile, če bodo turški uporniki prenehali streljati. Voditelj turške skupnosti v vasi se je obvezal, da bo dosegel prenehanje streljanja. Načelnik varnostnih sil OZN general Džani je prišel danes v Limasol, da si ogleda položaj v Ayos Teodorosu.

Ciprski Turki pa so začeli sovražno kampanjo proti poveljniku sil OZN, generalu Džaniju in proti silam OZN sploh. V turški četrti Nikozije so včeraj proti silam OZN demonstrirale turške ženske.

Včeraj je ciprski list «Haravgi» objavil sporočilo političnega urada CK ciprske komunistične stranke (Akel), ki podpira predsednika Makariosa in pravi, da Makarios predstavlja voljo ciprskega ljudstva.

Grško pravosodno ministrstvo je nocoj javilo, da bodo takoj izpustili 430 političnih kaznjencev, ki so bili obsojeni v zvezi s partizansko vojno v letih 1947-1949. 120 kaznjencev, ki so jih obsodili zaradi vohunstva, pa ne bodo izpustili, vendar pa jim bodo znižali kazen.

Med izpuščenimi bo tudi sindikalistični voditelji Ambatielos, ki je zaprt že šestnajst let, in zaradi katerega so bile v Veliki Britaniji številne demonstracije, zlasti med obiskom kraljice Friderike v Londonu v začetku lanskega leta.

V zadnjih letih so bile v Grčiji in v tujini številne demonstracije z zahtevo, naj se izpustijo politični kaznjenci v Grčiji. V številnih državah so ustanovili odbore, ki so delovali za njihovo osvoboditev, toda prejšnje vlade so vedno odklanjale take ukrepe.

Predsednik grške vlade Papandreu je ta ukrep sporočil sinoči. Izjavil je, da bodo izpuščeni vsi politični kaznjenci, ki so prestali že dvanajst let ječe ali pa dve tretjini kazni, na katero so bili obsojeni. Če bodo v petih letih po izpustitvi zakrivili kak nov prestopek, jih bodo ponovno zaprli.

Načrt zakona, ki je bil predložen parlamentu in ki predvideva ukinitev izrednih ukrepov, vsebuje tudi določbo o ukinitvi «potrdil o državljanskih vrlinah». Ta potrdila so do sedaj zahtevali ob številnih okoliščinah vsakodnevnega življenja. Odslej jih bodo zahtevali samo od državnih funkcionarjev in od pripadnikov narodne obrambe.

Johnson svetuje Erhardu zboljšanje odnosov s SZ

BONN, 27. — Neka ilustrirana revija v Muenchenu na Bavarskem je objavila intervju ameriškega predsednika Johnsona, ki pravi, da je svetoval kancleju Erhardu, naj skuša izboljšati odnose s Sovjetsko zvezo. Predsednik pravi, da je rekel Erhardu: «Postavite se v kožo Rusov. Nemčija jim povzroča zaskrbljenost in to je razumljivo». Johnson je svetoval tudi večji razvoj trgovine Zahodne Nemčije z vzhodnoevropskimi državami. Poudaril je, da vse dotlej, dokler bodo dobri trgovski odnosi, ne bo govorilo orožje». List «Bild» tolmači Johnsonov intervju kot posredno odobritev morebitnega sestanka med Erhardom in Hruščovom.

Andrea Benussi prejel visoko odlikovanje

REKA, 27. — S slovesno sejo delavskega sveta se je založniško podjetje italijanske unije za Istro in Reko EDIT pridružilo proslavi jubilejev, ki jih bodo letos slavile številne italijanske ustanove v Jugoslaviji. Seje se je udeležil tudi Andrea Benussi, član CK KP Hrvaške, ki ga je nedavno, ob njegovi 70-letnici predsednik republike odlikoval z redom Republike z zlatim vencem.

Kot je znano proslavlja letos 20-letnico obstoja Italijanska unija za Istro in Reko, slavi se 20-letnica o ustanovitvi bataljona «Pino Budicin» in 20-letnica italijanskega tiska. EDIT izdaja danes, poleg dnevnika *«La voce del popolo»* posebno revijo *«Panorama»*, list za pionirje in tiska knjige za šole italijanske manjšine. V kratkem bo EDIT začela tudi izdajati revijo za kulturna vprašanja.

PRVI RAZGOVOR MORA S HOMOM V LONDONU

Pospeševati proces pomirjenja ne štediti z napori za razorožitev

V senatu se začne danes razprava o državnem proračunu za drugo polletje 1964 Donat Cattin proti Fanfaniju - Poročilo Vecchiettija na zasedanju PSIUP

RIM, 27. — Predsednik vlade Moro, ki je prispel danes dopoldne z vlakom na uraden obisk v London, je imel prvi razgovor s predsednikom angleške vlade Douglasom Homom, med katerim sta se zadržala na mednarodnih vprašanjih, predvsem kar zadeva odnose med Vzhodom in Zahodom, razorožitveno konferenco v Ženevi in stanje NATO; v sredo pa bosta razpravljala o stanju v Evropi in na Srednjem vzhodu, hkrati pa bosta pretresla stanje bilateralnih odnosov med Italijo in Veliko Britanijo.

Obe delegaciji soglašata, da je proces mednarodnega pomirjenja konkretno dejstvo in obe vladi se strinjata, da je treba ta proces pospeševati in vztrajati, da bi se poglobil; hkrati pa sta delegaciji poudarili tudi potrebo, da NATO ostane kot jamstvo varnosti. Delegaciji sta ugotovili, da se je sedaj znatno zmanjšala nevarnost za mir v Evropi, da pa imamo še vedno nerešena razna vprašanja, zlasti na azijskem jugovzhodu, ki bi utegnila povzročiti zaostritev položaja v zainteresiranih državah.

Delegaciji sta razpravljali tudi o kitajskem vprašanju; prav tako sta razpravljali tudi o večstranski atomski sili, toda pri tem je šlo le za potrditev stališč obeh vlad. Home je poudaril politični pomen tega načrta. Kar zadeva stanje NATO, so razpravljali tudi o okrepitvi atlantske organizacije in o potrebi, da se pravilno ocenijo morebitne sredobežne težnje, zlasti v zvezi z okoliščino, da bo leta 1969 zapadla pogodba o atlantskem zavezništvu. Kar pa zadeva ženevsko konferenco, sta delegaciji poudarili potrebo, da se ne štedi z napori in da se izkoristi vsaka prilika, da bi na tej konferenci dosegli korak naprej.

Zvečer je bil Moro gost «British-Italian Society», ki mu predseduje bivši angleški veleposlanik v Rimu Ashley Clark, sedaj lord Harewood. Jutri bo Moro obiskal Harlow in Cambridge, proti večeru pa se bo vrnil v London.

Jutri popoldne se bo začela v senatu splošna razprava o državnem proračunu za polletje od 1. julija do 31. decembra, da bi s 1. januarjem prihodnjega leta prešli na novo finančno poslovanje, ki je z odobritvijo zakona Curti izenačilo finančno leto s sončnim letom. Pred razpravo bo minister za državni proračun Giolitti poročal o gospodarskem in finančnem stanju dežele in se bo zadržal pretežno na vprašanjih nacionalnega dohodka, proizvodnje, zaposlitve itd., medtem ko bo zakladni minister Colombo takoj nato poročal o vprašanjih, ki spadajo v pristojnost tega resora, namreč o stanju državnega zaklada in o kreditni politiki.

Švedska vlada je nedavno povabila zunanjega ministra Saragata na obisk v Stockholm; minister je povabilo sprejel, datum obiska pa bodo določili kasneje. 29. t.m. pa pride na dvodnevni obisk v Italijo delegacija francoske socialistične stranke (SFIO), ki jo bo vodil glavni tajnik Guy Mollet, v njej pa bosta še Christian Pineau in Robert Pontillon. Delegacija bo gost PSDI in bo imela razgovore s Saragatom, s tajnikom Tanassijem in z namestnikom tajnika Cariglio. Delegacija se namerava pobliže spoznati z italijanskimi vprašanji in utrditi «vezi bratskega prijateljstva in solidarnosti med SFIO in PSDI».

Ko je govoril na sestanku demokristjanov v Turinu, je Donat Cattin poudaril med drugim, da koncentracija levih struj KD skusa doseči, da bi demokratična koncepcija levega centra prevladala nad «zmerno» koncepcijo. Proti tej usmeritvi so scelbjanci, ki nasprotujejo levemu centru, medtem ko se bo med linijo dorotejcev in morotejcev, ki so podpisali isto kongresno resolucijo, «pokazala razlika med zmernostjo dorotejcev in težnjo po temeljitih in radikalnih spremembah v gospodarskih in socialnih strukturah, ki je lastna mnogim pristašem Mora». Ko je govoril o Fanfaniju in njegovih pristaših, je Donat Cattin dejal: «S te strani se vztraja na nenujnosti formule levega centra; te teže nas niso le užalostile, ampak nas tudi močno zaskrbljajo. Kdor govori o nenujnosti — je dodal govornik — ne more le reči, da so ga slabo razumeli, ampak je dolžan nakazati nekaj točnega; anticipirane volitve pa niso nič točnega. Če bi se razbilo zavezništvo med KD in PSI, bi obstajali v sedanjih razmerah samo dve nesprejemljivi alternativi: ali frontizem, ali rezek preokret v desno z nevarnostjo, da zdrsne v semigolistični populizem. Kar zadeva nezadostnost glede tempa, ljudi in sposobnosti v dejavnosti vlade, pa je Donat Cattin mnenja, da jih je moč precizirati in popraviti z večjo učinkovitostjo, «če ne postavimo vprašanja o zavezništvu med KD in PSI».

Danes se je začelo zasedanje glavnega odbora PSIUP, ki mora odobriti dokončno besedilo programa, ki bo v veljavi do strankinega kongresa. Uvodno poročilo je imel Vecchietti, ki je poudaril med drugim, da so dogodki zadnjih tednov potrdili tendenco k poslabšanju položaja, kar da priznavajo tudi predstavniki levega centra, začenši z Morom. La Malfa ne vidi drugega zdravila, razen «uveljavljanja politike dohodkov», ki gre na škodo delavcev, medtem ko Saragat vidi le potrebo, da se «evropeizem okrepi z atlantizmom in da se mir zavaruje z ravnotežjem sile, h kateremu težijo pristaši atomske oboružitve NATO». «Vlada — je pripomnil tajnik PSIUP — popušča izsiljevanju delodajalskih krogov, medtem ko se gospodarsko stanje še nadalje slabša: ni nobene volje, da bi sprejeli ukrepe, da inflacija ne bi oškodovala delavcev, po drugi plati pa imamo koncentracijo vseh sposobnosti odpora proti mezdnim zahtevam. V tem popolnem bankrotu se vodilne skupine strank levega centra pomikajo vedno bolj v desno, pa tudi sindikalne organizacije CISL in UIL se podrejajo tej usmeritvi».

Ko se je dotaknil priprav za kongres KD, je Vecchietti dejal, da je večinska resolucija «impegno democratico» «dokaz uspeha transformistična manevra, ki je izročil levi center demokristjanskim neokonservativcem», medtem ko Fanfani «plove proti pozicijam, ki so vedno bliže levičarskemu golizmu». Vecchietti je zatrjeval, da je treba zrušiti sedanjo vlado čimprej, da ne bi prizadejala «nove in še hujše škode». Čakati, «bi pomenilo zapraviti, drugo za drugo, vse možnosti za napredne rešitve in pripraviti teren samo za bolj nazadnjaške rešitve».

Ko je govoril o mednarodni politiki je Vecchietti dejal med drugim, da politika vlade teži k okrepitvi vezi z ZDA in s tem «vključuje tudi Italijo v politiko, ki jo ZDA vodijo v Latinski Ameriki in v južnovzhodni Aziji».

Kar zadeva sovjetsko-kitajski spor, pa je Vecchietti dejal, da «hudim napakam kitajskih komunistov ne zadošča zoperstaviti obsodbo, ampak je treba nakazati perspektivo glede pogojev in smotrov delavskega internacionalizma, ki naj zajame različne razmere, v katerih se nahaja». Sedanje težkoče delavskega gibanja so težkoče razvoja «v odločilnem razdobju, ki hoče odpreti nacionalno in miroljubno pot v socializem, ne da bi zapadli v socialdemokratske napake» in ne da b. zapadli v «monolitsko koncepcijo sistema vodilne države».

Po poročilu Vecchiettija se je začela diskusija, v katero so posegli Guerra, Cecchetti, Vecchi, Racca in Lattanzi. Diskusija se bo nadaljevala jutri.

Posredovanje romunskih voditeljev med Sovjetsko zvezo in Kitajsko

Predlog CK KP Romunije, naj bi prenehala javna polemika in naj se združijo vse sile, da se prepreči razkol - Čuenlaj zavrnil predlog SZ o sporazumu za miroljubno reševanje ozemeljskih sporov

BUKAREŠTA, 27. — Centralni komite romunske delavske stranke je v svojem glasilu «Scinteia» objavil poziv vsem komunističnim strankam, «predvsem pa obema velikima partijama Sovjetske zveze in Kitajske, naj združijo vse sile in preprečijo razcep». Romunska delavska stranka se hkrati zavzema za «enotnost in povezavo tabora socialističnih držav in svetovnega komunističnega in delavskega gibanja».

Trenutno bi bil najpomembnejši korak v tej smeri — piše v izjavi centralnega komiteja RDP — takojšnje prenehanje vseh oblik javne polemike med komunističnimi in delavskimi strankami.

CK RDP pošilja hkrati poziv vsem bratskim komunističnim strankam, naj takoj prenehajo javno polemiko in naj rajši pripravijo posvetovanje zastopnikov komunističnih in delavskih strank.

Če ne bi mogli ustaviti polemike, romunska delavska stranka predlaga, naj bi začeli proučevati načelna mnenja s pogojem, da bi bila objektivna in brez medsebojnega obtoževanja, brez mistifikacij in napačnega prikazovanja stališč drugih strank.

Romunska delavska stranka razen tega meni, da bi morale KP SZ, KP Kitajske in druge stranke ustanoviti komisijo, ki naj bi organizirala posvetovanje predstavnikov vseh komunističnih in delavskih strank.

V tem delu izjave poudarjajo, da je KP SZ prenehala objavljati material s februarskega plenuma CK SZ, in to na intervencijo romunske delavske stranke, z namenom da bi lahko romunska delegacija začela v tej smeri ustrezne razgovore.

Toda 31. marca letos so Kitajci objavili nov članek v «Zen Min Ži Bau» in v časniku «Hung Ci», nato pa je 3. aprila letos tudi sovjetski tisk objavil materiale s februarskega plenuma CK KP SZ.

V izjavi CK RDP, ki je danes objavljena, se Romuni zavzemajo za popolno in splošno razorožitev, za razpust vseh vojaških blokov in za sklenitev nenapadalnega pakta med varšavsko zvezo in NATO. Prav tako se zavzemajo za oblikovanje brezatomske cone kakor tudi za miroljubno sožitje. Sodelovanje v okviru SEV se po izjavi razvija v skladu z načeli popolne enakopravnosti, spoštovanja suverenosti in nacionalnih interesov ter vzajemne in tovariške pomoči.

Razširjeni plenum CK RDP, na katerem so sprejeli to izjavo, je bil od 15. do 22. aprila v Bukarešti. Tedaj so v kratkem sporočilu povedali, da bo ustrezni dokument o delu plenuma objavljen kasneje.

Na plenumu so proučili poročilo romunske delegacije, ki se je v začetku marca pogajala v Pekingu in v Moskvi z zastopniki KP Kitajske in Sovjetske zveze.

V zaključnem delu izjave CK RDP, ki obsega okrog deset tisoč besed, oziroma polne tri strani lista «Scinteia», je kritična analiza dela Kominterne in Informbiroja. V tej zvezi obsojajo prakso likvidacije in izključevanja članov vodstev in celotnih strank iz teh organizacij. Pri tem navajajo tudi napako, ki jo je zagrešil Informbiro, ko je izključil Komunistično stranko Jugoslavije. Po oceni, ki jo vsebuje ta izjava, je bila na osnovi kritične analize «kulta osebnosti» na XX. kongresu KP SZ omogočeno rehabilitacija na ta način nepravično obsojenih članov vodstev in celotnih strank.

Kitajska vlada je zavrnila predlog Hruščova za podpis mednarodnega sporazuma o prepovedi uporabe sile pri reševanju obmejnih in ozemeljskih problemov. To je mogoče ugotoviti iz izjave Čuenlaja pred stalnim odborom kitajskega kongresa in državnim svetom. Čuenlaj je sovjetski predlog ocenil za «novo slepilo, ki služi imperialistični politiki napada in vojne».

Čuenlaj se je sicer izrekel za mirno reševanje obmejnih problemov med azijsko-afriškimi kakor tudi med socialističnimi državami, medtem ko je o predlogu Hruščova dejal, da ta predlog v bistvu pomeni «zahtevati od ljudstev vseh dežel, naj se odrečejo boju proti imperialistični politiki in vojni».

«Ta gledišča je Čuenlaj obrazložil v daljšem poročilu stalnemu odboru in državnemu svetu o rezultatih svojega nedavnega obiska v nekaterih azijsko-afriških državah in v Albaniji. Ko je označil obisk kot nov uspeh splošne linije kitajske zunanje politike, je videl v njem tudi novo zagotovilo pravilnosti kitajskih ocen, da je revolucionarni položaj v Afriki in Aziji «izjemno ugoden».

Čuenlaj je odločno podprl pripravo in idejo za sklic druge konference azijsko-afriških držav in ponovil prejšnjo izjavo, da si druga azijsko-afriška konferenca in druga konferenca nevezanih držav medsebojno ne nasprotujeta.

Ob tej priložnosti je ponovno zagovarjal miroljubno sožitje držav z različnimi družbenimi sistemi in dodal, da je Kitajska pripravljena po tem načelu urediti tudi svoje odnose z ZDA. Vendar pa je vso odgovornost za sedanje stanje kitajsko-ameriških odnosov in za slabo perspektivo pripisal izključno Ameriki. Ko se je dotaknil nekaterih osnovnih načel kitajske zunanje politike, je z največjimi superlativi govoril o Albaniji in njenih voditeljih. Predsednik vlade LR Kitajske je tudi to priložnost izkoristil za obrekovanje jugoslovanske politike.

Imenovan francoski poslanik v Pekingu

PARIZ, 27. — Francosko zunanje ministrstvo je sporočilo, da je bil Lucien Paye imenovan za francoskega poslanika v Pekingu. Paye je bil svoj čas minister za prosveto, sedaj pa je poslanik v Senegalu. Predstavnik kitajskega diplomatskega predstavništva v Parizu je izjavil, da bo kitajsko vlado zastopal v Parizu pomočnik zunanjega ministra in bivši poslanik v Indoneziji Huang Čen.

V pariških pooblaščenih krogih potrjujejo danes informacije, da bi utegnila Kitajska dati naročila francoskim ladjedelnicam. Po treh tednih obiska v Pekingu se je vrnila v Pariz delegacija tehnikov s podrobnimi načrti ladij, ki bi jih Kitajci dali zgraditi v Franciji. Gre za prekomorsko ladjo za prevažanje tovora in potnikov ter za eno trgovsko ladjo ali več takih ladij s tonažo 15 ali 16.000 ton. Sedaj bodo načrte proučili tehniki v francoskih ladjedelnicah. Ko bodo predstavniki francoskih ladjedelnic septembra znova obiskali Peking, bodo sporočili kitajski vladi francoske predloge.

PO PODPISU TRGOVINSKIH PROTOKOLOV MED SFRJ IN ITALIJO

Predviden dvig obmejnega prometa Delegacija SFIO zopet v Beogradu

Po nepopolnih podatkih znaša škoda zaradi potresa v Slavoniji 17,2 milijarde dinarjev

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 27. — Na razgovorih mešane jugoslovansko-italijanske komisije o redni trgovinski izmenjavi in malem obmejnem prometu, ki so se končali v soboto zvečer v Beogradu, so bili, kot se je zvedelo, sprejeti sklepi za nadaljnji razvoj trgovinske izmenjave, tako da se pričakuje nadaljnje povečanje jugoslovanskega izvoza v Italijo, z druge strani pa tudi italijanskega izvoza v Jugoslavijo.

Do povečanja izmenjave bo prišlo tudi na področju malega obmejnega prometa zaradi pomembnega povečanja kontingentnih list in dogovora o brezcarinskem uvozu v okviru tržaškega in goriškega sporazuma. V razgovorih je bila z italijanske strani sicer izražena mala zaskrbljenost zaradi povečanega primanjkljaja v trgovinski izmenjavi, ki se je lani prvič zaključka s saldom v korist Jugoslavije 13,5 milijarde dinarjev. Toda če se upoštevajo potrebe Jugoslavije pri izvajanju sedemletnega družbenega načrta, posebno v razni opremi, je ta zaskrbljenost neutemeljena, ker se bo ta primanjkljaj v nadaljnjem razvoju izmenjave likvidiral.

Med razgovori v Beogradu so razpravljali tudi o zboljšanju carinske procedure na italijansko-jugoslovanski meji tako v rednem prometu kot v malem obmejnem prometu. Dogovorili so se, da se proučevanje tega vprašanja prepusti delegaciji strokovnjakov. Italijanska delegacija je med razgovori pokazala razumevanje za jugoslovansko željo, da jugoslovanske dobave nekaterih jugoslovanskih prehrambenih artiklov določijo stabilni okviri, medtem ko je z druge strani Jugoslavija pokazala veliko zanimanje za nakup italijanske opreme na kredit, toda v ugodnejših pogojih, vsaj v takih, kot jih nudijo Francija, skandinavske države, Svica in Kanada.

O podpisu protokolov je govoril tudi italijanski opolnomočeni minister Giovanni Luccioli, ki je dopisniku Anse izjavil, da v trgovinski izmenjavi med Italijo in Jugoslavijo ni nobenih težav, ter je dodal: «Mnenja smo, da se bo dvignil jugoslovanski izvoz v Italijo, kakor tudi italijanski v Jugoslavijo, zlasti kar zadeva tradicionalne italijanske proizvode: južno sadje, riž in številne druge industrijske proizvode, predvsem pa investicijska sredstva.» Končno je minister Luccioli poudaril važnost protokola o lokalni izmenjavi med obmejnimi področjema, ki predvideva razširitev kontingentnih list. Z jugoslovanske strani pa je bilo poudarjeno, da je Italija udeležena v jugoslovanskem izvozu z 20 odstotki, v uvozu pa s 15 odstotki.

V Beograd je prispela nocoj gospodarska delegacija Indonezije na razgovore z jugoslovanskimi zastopniki o nadaljnjem napredku jugoslovansko-indonezijskih gospodarskih odnosov. Trgovinska izmenjava med Jugoslavijo in Indonezijo, ki se opravlja na osnovi sporazuma o gospodarskem sodelovanju o dolgoročni trgovinski izmenjavi, sklenjeni leta 1961, se je zadnje leto pomembno povečala. K temu sta vsekakor prispevala dva sporazuma o jugoslovanskih dobavah na kredit Indoneziji investicijske opreme in ladij v vrednosti 25 miljonov dolarjev. Med razgovori v Beogradu bosta delegaciji proučili izvajanje sklenjenih sporazumov in možnosti nadaljnjega razvoja gospodarskega sodelovanja.

Po tridnevnem obisku na Hrvaškem, Sloveniji, Črni gori bo Bosni in Hercegovini sta se danes vrnili v Beograd obe skupini delegacije SFIO. Člani delegacije so posamezno obiskali razna zvezna tajništva in centralni komite Zveze mladine Jugoslavije, kjer so se zanimali za njihovo delo. Popoldne je delegacija francoskih socialistov obiskala kmetijsko zadrugo v Stari Pazovi. Opoldne je vodja francoske delegacije Guy Mollet priredil v hotelu «Metropol» kosilo v čast delegaciji SZDLJ, ki sodeluje v razgovorih z delegacijo SFIO.

Po zadnjih, še vedno nepopolnih podatkih, je potres 13. aprila letos na področju Slavonije povzročil skoro 17,2 milijarde dinarjev škode. Potres je porušil 1344 stanovanjskih stavb, 28 šol in 7 gospodarskih objektov, poškodoval pa 11.777 stanovanj, 228 šol in 173 gospodarskih objektov.

B. B

Ameriški črnci napovedujejo nove demonstracije v New Yorku

Prizor z nedavne mogočne protirasistične demonstracije v New Yorku. Napis na tabli se glasi: «Sedaj hočemo biti državljani prvega razreda!»

NEW YORK, 27. — Eden od voditeljev gibanja proti rasni diskriminaciji, pastor Milton Galamison je sporočil po televiziji, da bodo organizirali nove protirasistične demonstracije na newyorški razstavi. Sporočil je, da bodo črnske organizacije demonstrirale na področju razstave proti gradbenim podjetjem, ki ne sprejemajo črncev na delo.

Združenje za napredek barvastih ljudi je včeraj pozvalo vse črnce v New Yorku, naj množično obnovijo demonstracije proti rasni diskriminaciji na gradbiščih. Predsednik komisije za delo in industrijo te organizacije je izjavil, da bodo demonstracije še odločnejše in bolj množične, kakor so bile lanske v New Yorku.

DANES

Na Cipru nemirov noče biti konca. Včeraj in predvčerajšnjim je prišlo do novih spopadov kar v treh krajih: na enem so turški uporniki začeli streljati na neko postajo sil OZN; v drugem kraju je prišlo do streljanja s topovi ciprskih varnostnih sil na neko trdnjavo, v kateri še vedno vztrajajo oboroženi turški uporniki in kjer je trajala srdita bitka pozno v noč; predpreteklo noč pa so streljali v nekem kraju na jugozahodu Cipra. Hkrati pa so ciprski Turki začeli sovražno kampanjo proti poveljniku sil OZN generalu Džaniju in v Nikoziji organizirali tudi demonstracije. Posredovalec OZN je prispel v Atene na razgovore s predsednikom grške vlade ter izjavil, da je položaj na otoku še vedno nevaren, ker so gledišča zelo različna, vsekakor pa je treba ciprskemu ljudstvu omogočiti, da izrazi svobodno voljo na temelju načel OZN.

V Atenah so uradno sporočili, da bodo takoj izpustili 430 političnih kaznjencev, ki so bili obsojeni kot udeleženci partizanske vojne v letih 1947-49, hkrati pa bodo znižali kazen 120 kaznjencem, ki so bili obsojeni zaradi vohunstva. Med izpuščenimi bo tudi že 16 let zaprti sindikalistični voditelj Ambatielos.

Medtem pa je tajnik OZN U Tant včeraj prispel v Pariz, kjer bo predsedoval upravnemu odboru OZN za koordinacijo ter je že včeraj imel razgovore s predsednikom francoske vlade in z zunanjim ministrom, kar vsekakor pomeni znamenje postopnega francoskega približevanja OZN in aktivnejšo vlogo Francije.

Alžirski predsednik Ben Bela pa nadaljuje v Moskvi razgovore s Hruščovom, ki je včeraj izjavil, da se zaveda težav alžirskega ljudstva zaradi pomanjkanja sredstev, kadrov, izkušenj in zaradi obstoja nasprotnikov v notranjosti in nevarnosti od zunaj. Ben Bela, ki bo ostal v ZSSR do 7. maja, nato pa obiskal še Bolgarijo, ČSSR in ZAR, se je vnovič zahvalil Sovjetski zvezi za pomoč in poudaril, da podpira sodelovanje med državami z različnim socialnim ustrojem, ter je dodal, da ne bo miru, dokler bodo na svetu zatirani narodi in zatiralci.

Naser je v Jemenu ponovno obtožil Veliko Britanijo, da pošilja orožje silam bivšega imama in s tem razpihuje državljansko vojno v Jemenu, da bi se obdržala v Adenu in v Južni Arabiji. Za Sirijo pa je dejal, da je sedanja vlada prekršila duha arabskih konferenc na vrhu, ker je obtožila ZAR in Irak, da sta finansirala upor, «kakor da bi se revolucija kupovala z denarjem».

V ZDA je združenje za napredek barvastih ljudi pozvalo vse črnce v New Yorku, naj obnovijo množične demonstracije proti rasni diskriminaciji na gradbiščih. Demonstracije so napovedane tudi na newyorški svetovni razstavi.

Branco odredil preiskavo o Goulartovi upravi

Nova brazilska vlada napoveduje agrarno, bančno in davčno reformo - General Branco misli ustanoviti novo stranko

RIO DE JANEIRO, 27. — Brazilski predsednik Castelo Branco je imenoval posebno komisijo, ki naj izvede politično-upravno preiskavo o Goulartovi upravi. V komisiji, ki bo delovala v vsej državi, bo 260 častnikov.

Castelo Branco se je sestal v Belo Horizontu z guvernerjema Pintom in Alvesom. Domnevajo, da so govorili o načrtih za ustanovitev nove stranke, ki bi združevala «vse revolucionarne demokratične sile.» Po sestanku je predsednik izjavil, da mu ni nič znanega o kaki novi listi oseb, ki bi jim odvzeli politične pravice in poslanske mandate.

Nova brazilska vlada je sklenila izvesti agrarno, bančno in davčno reformo. Predsednik Castelo Branco je povedal, da bodo te osnovne reforme uresničene «energično, pametno, oblastno in varčno». Dodal je, da bo akcija izvedena «v duhu demokratičnega režima in ne na njegov račun», kakor je to «hotela Goulartova vlada».

Podrobnosti, kako se bo novi režim praktično spopadel z velikimi problemi osnovnih reform v Braziliji, niso znane. Po prvih informacijah bi izvajanje teh reform financirala vlada. Zato so na prvi seji vlade predlagali ustanovitev posebnega fonda, ki bi ga vlada uporabila za finansiranje nekaterih akcij pri izvajanju reform. Sredstva za ta fond bi vlada dobila z uvedbo novih davkov ali pa s povečanimi davčnimi obremenitvami. V tej smeri bi bilo treba izvesti tudi ustavno reformo.

Prva seja vlade je pokazala, da so v Braziliji danes najhujši gospodarski problemi. Računajo, da bo proračunski primanjkljaj dosegel letos približno 1500 milijard kruzerov. Vlada je sklenila ukiniti podpore, ki jih je doslej dajala za nakup žita in petroleja, z namenom, da bi prihranila okrog 250 milijard kruzerov. Vendar pa menijo, da bi utegnil ta korak povzročiti naraščanje cen osnovnih proizvodov.

U Tant v Parizu

PARIZ, 27. — Glavni tajnik OZN U Tant je prispel včeraj iz New Yorka v Pariz, kjer bo ostal tri dni. Med bivanjem v Parizu bo predsedoval sejam upravnega odbora OZN za koordinacijo, katerega naloga je usklajevanje dejavnosti in sodelovanja med OZN in njenimi specializiranimi agencijami.

Večjo pozornost pa pripisujejo sestankom U Tanta z vodilnimi francoskimi državniki. Danes se je U Tant razgovarjal s predsednikom francoske vlade, še prej pa s podtajnikom v francoskem zunanjem ministrstvu. Popoldne pa se je sestal z zunanjim ministrom de Murvillom.

Kdo za de Gaullom?

PARIZ, aprila. — Operacija predsednika de Gaulla ni bila samo medicinsko dejanje, temveč je imela tudi psihološki odmev v državi. Po eni plati je približala — kot je opazil tudi časopis Monde — človeka množici, čeprav je prizadela heroja. Odslej je de Gaulle za ljudi ranljiv, zavoljo česar je tudi prizadet mit, vendar pa to vseeno ne pomeni, da je trpel generalov ugled.

Politiki so na dejstvo, da je bil neki kirurg «gospodar nad gospodarjem», različno reagiral. Skrivnost, v kateri so pripravljali operacijo, in pa to, ker dolgo niso izdali prvega uradnega sporočila z zdravstvenim biltenom, je dalo opoziciji priložnost, da razširi govorice o bojazni vodilne garniture ob misli, kaj bi se utegnilo zgoditi, če bi izgubila svojega vodjo, predsednika de Gaulla.

V zvezi z možnostmi pri naslednjih predsedniških volitvah je nastalo posebno vzdušje. Deferre je v nedeljskem govoru v Chartresu, ki so ga naznanili pred generalovo operacijo, obžaloval, da je de Gaulle zbolel, ker bi bil «boj jasnejši», če bi kandidiral na volitvah. Z drugimi besedami, dopustil je možnost, da bi se de Gaulle umaknil iz političnega življenja, hkrati pa se je optimistično izrazil o svojem uspehu.

Vendar pa Deferre ni edini, ki bo de Gaullov nasprotnik na predsedniških volitvah. Zadnje dni kandidati kar rastejo na vseh koncih. Čeprav vse to ni plod dejstva, da je šef države v bolniški postelji v Faubourg-Saint-Jacques ob vznožju Montparnassa, vendarle so na podlagi presoj povprečnih volivcev, češ, de Gaulle je, torej, lahko tudi bolan in nemara ga bo to tudi onemogočilo v politični akciji, nastale možnosti za druge.

Isti dan, ko so v bolnišnici Cochin operirali sedanjega šefa države, je neki senator izjavil, da bo kandidiral za novega šefa. To je André Cornu bretonski senator in pripadnik politične skupine centra, ki se imenuje Demokratska levica, znana pa je pod imenom Radikalna stranka poprejšnjih režimov, pogosta v vladah Četrte republike, stranka, ki zastopa malo buržoazijo, drobne industrialce ali pa liberalnejše intelektualce.

Zdi se, da Cornu s svojo kandidaturo ni izrazil uradne želje svoje politične stranke. Radikali se tu in tam izrekajo za Deferra, ki naj bi kot kandidat levice uporabil tudi te glasove. Radikali so zdaj trdno v opoziciji proti de Gaullu, vendar jih je težko istovetiti z levico kot klasičnim pojmom za silo, ki teži k družbenemu napredku. Cornu je znan kot nedisciplinirani član svoje stranke in kot tak je dolgo vztrajal pri svoji osebni kandidaturi za predsednika republike leta 1953, ko so radikali določili zoper Cotyja svojega uradnega kandidata. Zatorej morda Cornu, nekdanji sekretar v petih vladah Četrte republike, zdaj spet samovoljno ukrepa. Morda pa bi radi radikali s Cornujevo kandidaturo izsiljevali Defferra. Kot je znano, zmaga na predsedniških volitvah kandidat, ki ima absolutno večino. Če kdo ne doseže te večine, potem zadostuje naslednji teden relativna večina, pri tem pa lahko en kandidat odstopi v prid drugega.

Nekaj dni po de Gaullovi operaciji se je najavil še en kandidat za predsedniške volitve, in sicer Tixier-Vignancour. Ime je znano vsem tistim, ki so po vojni spremljali politične dogodke v Franciji. Kot skrajni desničar, imenujejo ga celo «desničarskega anarhista», je Tixier-Vignancour kot odvetnik zagovarjal obtožence v številnih najvažnejših procesih, kjer je skrajna desnica sedela na zatožni klopi zaradi diverzij in protidržavnih zadev. Zapleten je bil na primer v razvpito «afero z dokumenti», bil je odvetnik v «aferi bazuka», zagovarjal je desne ekstremiste v «aferi barikada», zagovarjal je šefa OAS, generala Salana, zagovarjal je atentatorja na generala de Gaulla po imenu Bastien-Thiryja, ki so ga obsodili na smrt, zagovarjal je še vrsto drugih oasovskih diverzantov. Sodišče je zmeraj izrabljal kot politično tribuno proti vsem vladam, ki so «razsipale cesarstvo»: od Mendes-Francea zaradi Indokine do de Gaulla zaradi Alžirije.

Politično kariero je začel v fašistični Lavalovi vladi kot državni podsekretar v Vichyju. Bil je zmeraj dosleden. Formalno ne pripada nobeni stranki, vendar je zmeraj služil najreakcionarnejšim družbenim silam.

Zdaj je tudi obrazložil svoj politični program: «Sem nasprotnik generala de Gaulla brez pridržkov, ker pa je general večkrat igral vlogo komunista, se lahko moja kandidatura smatra kot povsem nasprotna komunizmu». Zavzema se za krepitev Atlantskega pakta, citira Salazarja, rad bi, da bi Alžirci strmoglavili svoje voditelje in zaprosili Francijo, naj spet pride: «Če se nam ni posrečilo ohraniti francosko Alžirijo, ne bomo pristali na alžirsko Francijo». V notranji politiki zahteva popolno amnestijo, rehabilitacijo Petaina, odškodnino za alžirske povratnike, svobodno gospodarstvo. Zahteva tudi podporo «nacionalne sile».

Le malokdo je prepričan v kakšenkoli uspeh Tixier-Vignancoura. Kot predstavnik nečesa, kar je minilo, nima možnosti, vendar pa bi utegnil omajati kompaktnost sil, razporejenih od centra proti desni. To bi konec koncev utegnilo škodovati de Gaullu, koristiti pa Defferru.

Vendar pa Tixier-Vignancour ni edini, ki se je na desnici najavil kot kandidat za predsedniški stolček. Te dni je politična skupina Neodvisnih in kmetov (CNIP), ki ima v parlamentu kakih 30 poslancev, medtem ko jih je v Četrti republiki imela trikrat več, najavila celo dva kandidata. V opoziciji proti de Gaullu bo torej tudi politična grupacija, ki se ne strinja niti z Defferrom, kajti on bo «hote ali nehote sprejel glasove komunistov, to pa zadostuje, da ne gre priporočati njegove kandidature». Ta skupina zastopa pravzaprav tiste konservativnejše sloje v kapitalistični družbi, ki se zavzemajo za gospodarski liberalizem, so proti intervenciji države v gospodarstvu in seveda ostro nasprotujejo socializmu.

Radi bi, da bi jih na predsedniških volitvah zastopal eden izmed njih: Pinay, nekdanji premier in pomembna osebnost v francoski konservativni desnici. Pinay se še ni izrekel, vendar prevladuje vtis, da ni naklonjen predlogu svojih strankarskih kolegov. Zato imajo le-ti pripravljeno alternativno rešitev — Lecanueta, predsednika srednje, vendar prožne politične grupacije katoliške MRP. Za MRP, ki zastopa desni center, se bojuje tudi Defferre in eden izmed poglavitnih taktičnih razlogov, zaradi česar odklanja razgovor s komunisti, je koketiranje s katoliki. Le-ti so doslej glasovali za de Gaulla, ker pa štejejo 1.5 milijona volivcev ali približno devet odstotkov, se zanimajo zanje vsi kandidati po vrsti.

Poleg vseh teh kandidatov je eden iz vrst Komunistične partije, ki ni zadovoljen, da Defferre noče sodelovati pri skupnem programu. Ali bo sodelovanje enega komunista v prvem volilnem turnusu spremenilo Defferrovo stališče, je še prezgodaj napovedati, vendar je dejstvo, da imajo komunisti več kot 21 odstotkov volivcev. To pa ne more biti vseeno kandidatu, ki namerava postati predsednik države.

Zmagoslavje dvomljive vrednosti

Ciprski Grki so ugrabili Turkom zastavo

Jutri se začne festival v Cannesu

CANNES, 27. — *Pojutrišnjem se prične tukaj XVII. mednarodni filmski festival, ki bo trajal do 14. maja. Za otvoritev bodo predvajali izven konkurence film «La caduta dell'impero romano» s Sofio Loren. Uradno pa bo Italijo na tem festivalu predstavljal film «Sedotta e abbandonata» režiserja Germija; predvajali pa bodo tudi Ferrerijev film «La donna scimmia». Edino Francija ima na sporedu tri filme, po dva pa ZDA, SZ, Brazilija, Japonska, po en film pa imajo Španija, Madžarska, Grčija, Nemčija, Velika Britanija, Poljska, Jugoslavija, Švedska, Argentina in Indija. Skupaj je na sporedu 46 filmov, od katerih sta dva izven konkurence. V petek 8. maja ne bo na sporedu filmov v konkurenci pač pa bodo dopoldne predvajali Bulajičev film «Skopje 63». Jugoslavija ima v Cannesu še kratkometražni film «Med oblaki».*

Maja Pliseckaja v milanski Scali

MILAN, 27. — *V začetku prihodnje jeseni bo milanska Scala odpotovala v Moskvo, kjer bo uprizorila pet oper iz svojega tipičnega repertoarja. Kmalu potem pa pride v Milan moskovski Bolšoj, ki bo prav tako v Scali predvajal pet ruskih oper od Musorgskega do Prokofjeva. Že te dni pa je v Scali na gostovanju velika sovjetska plesalka Maja Pliseckaja, ki ima že od 1960 v moskovskem gledališču Bolšoj mesto, ki je do tedaj pripadalo slavni (sedaj upokojeni) Galini Ulanovi. Pliseckaja nastopa kot Odette in Odile v Cajkovskega «Labodjem jezeru» ter navdušuje milansko občinstvo. Njen partner je Nikolaj Fadeječev, prav tako član gledališča Bolšoj. Prav med pripravami za nastop v Scali je prispelo sporočilo, da je Pliseckaja prejela Leninovo nagrado.*

Arhimedove proslave

SIRACUSA, 27. — *Tukaj so se danes pričele proslave na čast Arhimeda, ki je bil doma iz Siracuse. V gledališču je bila slovesnost, katere se je poleg predstavnikov oblasti udeležilo čez sto profesorjev s 47 univerz z vsega sveta.*

Umrl je avtor «Montanare»

TRIDENT, 27. — *Tu je bil danes popoldne pogreb prof. Luigija Pigarellija, avtorja znanih pesmi «Montanara» in «Paganella». Pevski zbor SAT mu je na grobu zapel «Montanaro» in «Ai preat», furlansko pesem, ki jo je prav Pigarelli harmoniziral.*

V Madridu aretiran bivši «pesnik falange»

MADRID, 27. — *Španski pesnik Dionisio Ridruejo, bivši «pesnik falange», se je pred nekaj dnevi na skrivaj vrnil v Madrid po dveh letih emigracije. Kljub svoji za Franca zaslužni preteklosti se je režimu v Španiji zameril, ko se je junija 1962 skupaj z nekaterimi drugimi Španci udeležil nekega zborovanja v Münchnu, kjer se je sestal v nekaterimi španskimi političnimi emigranti. Po tem «pregrešku» mu je ostala izbira med konfinacijo v Španiji ali pregnanstvom. Izbral je drugo ter se naselil v Parizu. Po njegovi vrnitvi v Madrid pa so se v njegovi hiši kmalu pojavili policisti in ga odpeljali. Potem je bilo tudi uradno sporočeno, da je aretiran, njegov primer pa bo obravnavalo sodišče za javni red, ki je bilo ustanovljeno lani z nalogo soditi osebe, ki so obtožene političnih kaznivih dejanj.*

Irving Stone v Italiji zaradi filma o Michelangelu

RIM, 27. — *Ameriški pisatelj Irving Stone je z ženo prispel iz New Yorka v Rim. Pisatelj, ki je avtor znanega romana o Michelangelu, je prišel v Italijo zato, da bi kontroliral, kako bo narejena filmska verzija tega njegovega romana. V filmu bo obdelano samo življenje Michelangela kot slikarja v dobi, ko je slikal Sikstinsko kapelo. Režiral bo Carol Reed, Charlton Heston in Rex Harrison pa bosta Buonarroti in papež Julij II. Igrali bodo tudi Diane Cilento, Alberto Lupo, Tomas Milian in drugi. Pisatelja, ki se bo mudil v Italiji teden dni, bodo funkcionarji producentske družbe spremljali v Toskano, na obišče kraje, kjer bodo snemali eksterierje. Snemati bodo pričeli v začetku junija.*

Testori in Feltrinelli oproščena zaradi «Arialde»

RIM, 27. — *Dramatik Giovanni Testori ter založnik Giangiacomo Feltrinelli sta bila oproščena obtožbe, da sta žalila čut sramu s komedijo «L'Arialda», ki je izšla pri Feltrinelliju 1960. Testori je bil oproščen tudi podobne obtožbe, da je pripravil «nedostojno predstavo», ker so njegovo delo igrali januarja 1961 v Rimu ter naslednji mesec istega leta v Milanu. Kot je znano, je «L'Arialda» igrala v rimskem gledališču Eliseo skupina Paolo Stoppa - Rina Morelli v režiji Lucchina Viscontija. Ko pa so šli isto delo igrat v Milan, je republiški prokurator ukazal, da se je predvajanje prenehalo ter avtorja in založnika komedije prijavil sodišču. Sedaj, po treh letih, so torej avtorja in založnika oprostili. Mar ne bi bilo lepo, če bi vsaj približno tako hitro, kot se izvede prepoved igranja, ravnala v teh stvareh tudi sodnija. Končno pa iz te razsodbe še niti ni jasno, ali bi gledališka skupina, ki je bila tako kruto prizadeta, sploh lahko nadaljevala predstave tega dela.*

Problemi mesta

Periodični trimestralni zbornik Ulisse (I problemi di Ulisse) je svoj zadnji snopič (letnik XVI., zvezek VIII., snopič L, september 1963) posvetil problemom mesta. V tem snopiču sodeluje šestnajst avtorjev, ki so na 160 straneh obdelali mesto z najrazličnejših gledišč, od vprašanja nastanka do mestnega prometa. — Revijo izdaja založba Sansoni v Firencah.

Po dveh mesecih iskanja in poskušanja je Dino De Laurentiis našel igralko za Evo v svojem filmu «Biblija». Imenuje se Ulla Bergryd (na sliki), ima 19 let, rojena je v Stockholmu, študira pa antropologijo na univerzi v Göteborgu

V Mariboru spominska razstava Vipavca Josipa Kostanjevca

V Mariboru so v študijski knjižnici odprli lepo urejeno razstavo ob stoletnici rojstva in tridesetletnici smrti pisatelja Josipa Kostanjevca, ki je bil doma iz Vipave, a je od leta 1919 do 1934 živel v Mariboru in tu kot učitelj v pokoju umrl. Kostanjevčeva spominska razstava, ki jo je pripravil prof. Janko Glazer, obsega njegove prispevke v revijah, knjige, rokopise, pisma, ocene njegovih del in spominske sestavke. Rokopisi so last pisateljeve hčerke in so v glavnem namenjeni študijski knjižnici v Novi Gorici. Ob koncu preteklega in na začetku našega stoletja je bil Kostanjevec dokaj znan pisatelj. Precej je objavljal v revijah, posebno še v Ljubljanskem zvonu in Slovanu, v knjižni obliki sta izšla dva zvezka. Iz knjige življenja (ponatis krajših povesti), povesti Življenja trnjeva pot in Krivec ter zvezek zbranih spisov, natisnjen v Radgoni. Okrog leta 1900 je bil Kostanjevec eden vodilnih prozaikov Ljubljanskega zvona, sodeč po tem, da je v tem času objavil v tej reviji dve povesti, ki sta izhajali vse leto. To sa bili Kostanjska elita in Gojko Knafeljc. V Gojku Knafeljcu je Kostanjevec deloma naturalist, deloma pa moderni simbolist, čutiti je njegovo težnjo po poglobljenem risanju značajev. Slovstveni kritiki imajo za Kostanjevčevo najboljše delo novelo Ella. Kostanjevec je objavil pri Mohorjevi družbi in Slovenski matici (pri Mohorjevi predvsem večerniške ljudske povesti).

Avstrija se udeleži bienale v Benetkah

DUNAJ, 27. — *Precej vznemirjenja je povzročila vest, da se Avstrija ne bo udeležila beneške umetnostne bienale. To je sporočil prosvetni minister Piffl-Percevic, ki je dejal, da bi morala žirija izbrati umetnike, ki naj predstavljajo Avstrijo na bienali. Ker pa ni več časa, da bi imenovali žirijo, bodo denar dodelili inštitutu za raziskavo raka. Neodvisni dunajski dnevnik «Neues Österreich» je pod naslovom čez celo stran zelo ostro napadel to odločitev ministra. Danes pa je minister objavil, da je le bila imenovana žirija, ki je že določila, naj Avstrijo predstavlja 70-letni rektor dunajske akademije lepih umetnosti prof. Boeckl. Poleg njega bo predstavljal Avstrijo kipar Hrdlicka, kot je bilo že določeno.*

Junija filmski festival v San Sebastianu

SAN SEBASTIAN, 27. — *Dvanajstega mednarodnega filmskega festivala v San Sebastianu se bodo udeležile Italija, Francija, Zah. Nemčija, Poljska, CSSR, Kolumbija, Argentina, ZDA, Japonska in Španija. Te države so svojo udeležbo že prijavile, lahko pa se še katera prijavi. Festival bo od 5. do 14. junija. Prvič v Španiji bo letos podelila svojo nagrado tudi mednarodna zveza filmskih kritikov.*

Po tatvini Morandijeve slike

FIRENCE, 27. — *Tatvina majhne Morandijeve slike (40 cm krat 40) v palači Pitti je zelo vznemirila policijo. V teh dneh je galerija moderne umetnosti z drugimi florentinskimi muzeji vred cilj tisočev oseb, med katere se lahko pomeša tudi kdo, ki nima najboljših namenov. Tisti, ki je odnesel sliko, je na isto mesto prilepil «kopijo»; na zadnji strani je napisal «Hvala» ter v angleščini še «Ljubim Morandija». Zraven tega pa je še datum 18 aprila 1964. Po vsem tem se domneva, da gre za kakega navajenega obiskovalca, ki je imel čas, da je najprej napravil kopijo, nato original izrezal in ga potem nadomestil s svojim izdelkom. Ukradeno Morandijevo tihožitje je bilo v palači Pitti deset let.*

* * *

SIRACUSA, 27. — *V občinski knjižnici so objavili podelitev nagrad «Lentini 1964». Na področju gledališča je bil nagrajen Mario Fratti iz Benetk za delo «I seduttori», za poezijo pa Milančan Aldo Merini. Nagrajen je bil nadalje pisatelj iz Sicilije Leonardo Sciascià in drugi.*

* * *

MILAN, 27. — *V Milanu so pred dnevi odprli posebno gledališče (Teatro giallo), kjer bodo prikazovali samo detektivska in podobna gledališka dela.*

POLOŽAJ V DOLINI REKE ZERAVŠAN V UZBEKISTANU

Ali bo uspelo z izrednimi napori rešiti slavno mesto Samarkand

Uporabili bodo na stotine ton razstreliva, da bi dokončali v nekaj dneh prekop, po katerem naj odteče voda - Voda se dviga 2,5 cm vsake štiri minute

MOSKVA, 27. — Z velikimi količinami razstreliva skušajo sovjetski specialisti odpreti prekop v ogromnem naravnem jezu, ki se je napravil na reki Zeravšan, ko se je pol hriba Darivorz odtrgalo in zdrsnilo v dolino približno 140 km od Samarkanda.

Za ogromnim jezom je nastalo veliko jezero, v katerem je že kakih 15 milijonov kubičnih metrov vode. Globina jezera je dosegla že 35 m ter narašča po 2.5 cm vsake štiri minute.

Strokovnjaki vojaških pionirskih čet se trudijo, da bi naredili 300 m dolg prekop v ogromni masi zemlje in granita, da bi lahko voda, ki se je nabrala za jezom, začela odtekati po dolini reke Zeravšan. Tako bi se odstranila nevarnost, ki grozi zgodovinskemu mestu Samarkandu in drugim krajem na tem področju, ki je izredno obdelano in na katerem raste bombaž in vinogradi. Iz ogroženih krajev je bilo prebivalstvo že evakuirano.

Radio Moskva je danes javil, da bo delo za izkop kanala najbrž končano v sredo. Radio je tudi dejal, da se je nevarnost poplave že zmanjšala in bo popolnoma odstranjena z izkopom kanala.

«Izvestija» pa poročajo danes zvečer, da je položaj v dolini reke Zeravšan še vedno resen, ker se gladina vode za jezom naglo dviga. Tehniki, inženirji in vojaki tehničnih čet prihajajo neprestano v to oddaljeno deželo ter se vključujejo v delo brez prestanka, da bi izkopali prekop. Če namreč voda tako narase, da bi sama predrla umetni jez, potem pride lahko do katastrofalne poplave, ki bi pomenila veliko nevarnost za Samarkand in za Buharo, ki je oddaljena kakih 300 km. Če bi se umetni jez nenadoma umaknil, bi steklo po dolini 600 milijonov kubičnih metrov vode in blata. Umetni jez iz zemlje in granita, ki še zadržuje to maso vode, je visok 150 do 250 m, širok 400 in dolg 800 m. Stranski prekop bo moral biti 300 m dolg in 8 m globok. Dokončati ga bo treba v štirih dneh, da ne pride do katastrofe. V normalnih razmerah bi bilo treba za tako delo kakih 20 dni. Danes zvečer ali jutri zjutraj bodo tehniki razstrelili na stotine in stotine ton eksploziva. «Izvestija» pišejo, da usad na reki Zeravšan ne sme postati «narodna katastrofa».

Po vesteh, ki prihajajo iz Samarkanda, najbolj pomembnega mesta v neposredni nevarnosti, položaj tamkaj ni tako strašen. Sprejeti so bili vsi varnostni ukrepi in vremenske razmere so dobre. Ni znano, ali so 230.000 prebivalcev mesta evakuirali, kot so evakuirali prebivalstvo manjših krajev, ki so bliže usadu.

Samarkand, včasih poznan kot «najlepši biser vzhodnega islamskega sveta», je mesto, ki je izredno bogato zgodovinskih spomenikov. Poleg tega pa se ponaša z zanimivimi ostanki človeških bivališč iz paleolitika. Sovjetske oblasti izdajajo sedaj po deset milijard lir letno za obnovitev številnih muslimanskih spomenikov tega mesta, ki je že doživelo dobo velikega sijaja v tretjem stoletju pred n. št. in je bilo potem glavno mesto Timurlenkovega cesarstva.

Zadeva Zech-Nenntwich

BRUNSWICK, 27. — Še tretjo osebo so aretirali v zvezi s pobegom bivšega esesovskega oficirja Hansa Walterja Zech-Nenntwicha, ki je bil pred dnevi obsojen zaradi vojnih zločinov. Aretiranec je trgovec s tekstilnim blagom 37-letni Werner Plaetzer, ki je baje preskrbel letalo, s katerim je omenjeni častnik pobegnil v Švico. Dve že prej aretirani osebi sta eden izmed jetniških paznikov ter šofer avtomobila, s katerim se je ubežnik odpeljal od zapora do letališča Nordhorn.

V Parizu aretacije v zvezi z ropom v Ul. Montenapoleone

PARIZ, 27. — Po ropu v Ulici Montenapoleone v Milanu so sledovi kmalu privedli preiskovalce tudi v Francijo, nakar je prišlo do tesnega sodelovanja med policijama iz Pariza in Milana. V Parizu so aretirali več oseb; sicer ni rečeno, da je katera teh oseb osebno sodelovala pri ropu v Milanu, gotovo pa bo zaslišanje vseh teh oseb pripomoglo do zasledstve pravih roparjev. Med aretiranimi je tudi «ugledna» osebnost «Jo» Rossi, imenovan tudi «Jo le maire».

Filatelistična razstava

VARESE, 27. — Predsednik komisije za javna dela v poslanski zbornici posl. Alessandrini je v soboto v Varese otvoril prvo vsedržavno filatelistično razstavo. Na razstavi, ki ima za osnovno temo «Cvetlica na znamkah», je okrog 30.000 znamk, katerih vrednost znaša okrog 500 milijonov lir.

Odletel propeler in ubil pilota

DAR-ES-SALAM, 27. — Na čuden način je danes izgubil življenje pilot letala družbe «East African Airways». Propeler letala, ki se je spuščalo za pristanek, je nenadoma odletel, razbil steklo pilotove kabine in v hipu ubil pilota. Nikomur od potnikov, ki jih je bilo 22, ter od posadke se ni nič zgodilo.

V Celovcu so zborovali zastopniki slovenskih izseljenskih družin

Po celovškem «Slovenskem vestniku» posnemamo:

Kakor vsako leto so se zastopniki slovenskih izseljenskih družin tudi letos zbrali na občnem zboru svoje zveze, da se skupno spomnijo prestanega trpljenja in žrtev, ki smo jih morali koroški Slovenci doprinesti v boju proti fašizmu; da napravijo obračun o dosedanjih prizadevanjih za popravo škode, ki so jo utrpeli vsled preganjanja in ki je bila povzročena našemu ljudstvu s fizičnim nasiljem ter raznarodovalno politiko, ter da ponovno izpričajo svojo izseljensko zavest, ki jih je družila v izseljeništvu in ki je tudi danes jamstvo, da bomo koroški Slovenci ostali zvesti idealom, za katere smo bili v letih nasilja pripravljeni doprinesti največje žrtve.

Občnega zbora zadnjo nedeljo se je udeležilo lepo število bivših izseljencev, med njimi razveseljivo mnogo mladine, kar je najboljši dokaz, da je ostala v našem ljudstvu živa zavest, da moramo čuvati in posredovati dalje zvestobo do domače zemlje ter ljubezen do materinega jezika in lastnega ljudstva.

Uvodoma so se udeleženci občnega zbora spomnili svojih umrlih sotrpinov ter vseh žrtev nacističnega nasilja. O teh žrtvah in o škodi, ki smo jo utrpeli koroški Slovenci, je bilo govora v poročilu in v diskusiji. «Neizmerno je bilo gorje, ki ga je moralo prestati naše ljudstvo, in ogromne so bile žrtve, ki smo jih doprinesli koroški Slovenci. Škode, ki nam je bila s tem povzročena, sploh ni mogoče v celoti izračunati. Predvsem pa nam ne gre samo za popravo tiste škode, ki jo je mogoče poravnati z denarjem, marveč razumemo pod popravo škode zlasti nujnost, da se končno prenehа zapostavljanje naših ljudi in naših krajev, da se nam končno prizna vsestraska in popolna enakopravnost — enakopravnost na šolskem in kulturnem področju, enakopravnost v gospodarskem in družbenem življenju ter enakopravnost našega jezika v uradih in v javnosti. Pravico do take enakopravnosti smo si priborili z našim trpljenjem v izseljeništvu, zanjo je naše ljudstvo doprineslo ogromno žrtev in danes nihče nima pravice, da bi nam odrekal upravičenost naše zahteve po enakopravnem življenju. Se najmanj pa imajo tako pravico tisti, ki so nekdaj aktivno pomagali uresničevati zločinske načrte nacizma, danes pa skušajo te zločine omalovaževati ali celo zanikati.»

Na občnem zboru je bilo ugotovljeno, da danes gotovi krogi trdijo, da so dobili slovenski izseljenci že preveč odškodnine, da morajo biti pravzaprav hvaležni, ker so bili izseljeni, da se jih je vrnilo preveč iz taborišč itd. «Pri tem pa se moramo zavedati, da so to v glavnem še isti ljudje, ki so že enkrat sistematično pripravljali načrte in s podobnim hujskanjem ustvarjali vzdušje za fizično iztrebljenje slovenskega življa na Koroškem, isti krogi, ki nosijo glavno krivdo za vse tisto, kar je koroške Slovence stalo ogromne žrtve. Toda zločinsko delo teh ljudi se nadaljuje še danes, nadaljuje se hujskanje proti našemu ljudstvu in proti našim pravicam, ki smo si jih priborili z zvrhano mero krivic in trpljenja. Danes kričijo po ugotavljanju manjšine, kakor da ne bi bila že nacistična doba dovolj jasno pokazala, kje živimo koroški Slovenci. Danes skušajo celo dokazovati, da Slovenci sploh nimamo domovinske pravice na Koroškem. «Ravno zaradi tega pa v zvezi s popravo škode posebno odločno in dosledno poudarjamo zahtevo, da je treba na Koroškem ustvariti pogoje, v katerih se kaj takega, kar smo doživeli tistega dne v aprilu, nikdar več ne bi moglo zgoditi. Pod takimi pogoji razumemo, da se nam mora priznati popolna enakopravnost, katera bo popravila vse krivice, ki so se nam dogajale; hkrati pa mora biti v deželi uresničeno res mirno in prijateljsko sožitje obeh narodov, da bosta brez hujskanja in zapostavljanja živela enakopravna v skupni domovini.»

Posebno obširno je bilo na občnem zboru govora o skrbi za mladi naraščaj ter je bila poudarjena potreba, da ostanemo zvesti idealom, za katere so izseljenci trpeli v izseljeništvu in za katere je naše ljudstvo doprineslo dragocene žrtve. «Vcepimo te ideale zvestobe do domače zemlje ter ljubezni do materinega jezika in lastnega naroda predvsem v srca naše mladine, od katere je odvisna naša bodočnost. Nočemo biti šovinisti in tudi mladine ne nameravamo zastrupiti z narodno nestrpnostjo. Toda jezik je vsakemu najdragocenejša svetinja, zvestoba narodu je slehernemu človeku prva zapoved; kdor se odreče materini govorici in se izneveri lastnemu narodu, tisti zapravi največji zaklad in je oropan tistega, kar daje posamezniku šele pravico, da postane polnovreden član človeške družbe. Zavedajmo se dolžnosti, ki nam jo nalaga zgodovina naroda, iz katerega izhajamo, zavedajmo se veličine našega trpljenja in dragocenosti naših žrtev; predvsem pa se zavedajmo odgovornosti, ki jo imamo napram mladini, kajti od tega je odvisno, kakšna bo bodočnost našega ljudstva!»

Velik uspeh je dosegla skupina baletnikov iz Romunije v turinskem gledališču Alfieri. Na sliki Irinel Liciu in Gabriela Popescu, glavna solistka romunskega opernega baleta. — Zanimivo, da so morali prvo predstavo za dva dni odložiti, ker so zaboji s kostumi na čuden način potovali z letali v Milan in v Rim namesto v Turin

Dva Eichmannova sodelavca pred sodbo

FRANKFURT, 27. — Danes se je tu pričel proces proti dvema sodelavcema Eichmanna, ki sta obtožena sodelovanja pri umoru več kot 400.000 madžarskih Židov. Obtoženca sta bivši esesovski podpolnikov Hermann Krumey, ki ima sedaj 59 let, ter bivši esesovski kapetan 52-letni Otto Hunsche. Odgovarjati morata za obtožbo, da sta sodelovala pri uničenju 437.000 Židov, ki so bili poleti 1944 pripeljani iz Madžarske, potem ko je propadel poskus, da bi se pogajali za življenje milijona madžarskih Židov v zamenjavo za dobavo 10.000 tovornjakov ter velikih količin čaja, kave, mila in tungstena, ki naj bi jim nabavili Angloameričani. Proces je v isti dvorani — vsak drugi dan — kakor proces proti 22 zločincem iz taborišča Auschwitz.

Madžarski Židje so bili večinoma pomorjeni v plinskih celicah v Auschwitzu v okviru «dokončne rešitve židovskega vprašanja». Krumey in Hunsche sta tudi obtožena, da sta od madžarskih Židov izmamila celo bogastvo z lažnimi obljubami, da jim bosta rešila življenje. Krumey je imel zelo važno vlogo pri poskusu pogajanj za življenja madžarskih Židov in zavezniške tovornjake. Imel je stike z nekim židovskim časnikarjem, Jcelom Brandom, ki mu je bilo dovoljeno, da je z letalom odpotoval iz Budimpešte v Istanbul, kjer naj bi pričel pogajanja z nekim zavezniškim emisarjem. Zavezniki pa niso hoteli sprejeti zamenjave in Krumey ter Hunsche sta na osnovi odredb Eichmanna, ki je šel nalašč zato na Madžarsko, organizirala šesttedensko racijo madžarskih Židov ter njih transport v Auschwitz. Hunsche

Proces proti Krumeyu in Hunscheju je bil danes odložen za teden dni zaradi tega, ker se Hunsche slabo počuti. (Najbrž ne tako, kot Židje, katere je mučil in moril...) Gospoda obtoženca sta na današnji razpravi vedela povedati, da sta njuni celici neudobni. Tudi njuni odvetniki so navajali razne ugovore, ki so pa bili vsi zavrnjeni. Med drugim so protestirali proti temu, da je proces vsaki drugi dan v isti dvorani kakor proces proti 22 zločincem iz Auschwitza. (Le kaj jih to tako moti?)

Nove oblike revolucionarne vzgoje na Kitajskem

Ustanove političnih oddelkov v industriji in prometu

Idejno in politično vzgajanje s pomočjo medsebojnega nadzorovanja in primerjanja - Novi kadri političnih delavcev iz vojske - Leteče politične ekipe in udarne skupine

Ali gre v tem primeru za nekaj, kar je neposredno povezano z zadnjimi stališči KP SZ in drugih partij do KP Kitajske, ali dejansko samo za običajno nadaljevanje prakse, da se v deželi istočasno razvija vsaj pet važnih političnih kampanj — s tem v zvezi je težko kaj izjaviti, toda dejstvo je, da se je na Kitajskem trenutno z vso intenzivnostjo razplamtela še ena nova kampanja. To pot gre za kampanjo nadaljnje izpolnitve kadrov z revolucionarnim duhom, s katerim naj bi se po možnosti preželo vse prebivalstvo Kitajske. Gre potemtakem za še eno akcijo, za nov pritok, da se tako izrazimo, ki naj se pridruži glavni matični struji političnega življenja dežele — gre skratka za neko splošno kampanjo proučevanja dela ter izvrševanja napotil predsednika Maocetunga.

To najnovejšo obliko praktičnega uresničevanja določenih teoretičnih in ideoloških postavk označuje stremljenje, da bi vodilni kadri na vseh področjih življenja Kitajske, preko njih pa tudi vsi aktivisti in kar najširše plasti prebivalstva, postali še bolj trdni in gotovi, da bi se na osnovi medsebojnega nadzorovanja, primerjanja in preverjanja, da bi se, torej, tako vsi ti kadri, aktivisti in najširši sloji prebivalstva dvignili na stopnjo najbolj fanatične zvestobe učenju in delu predsednika Maocetunga. Ta zamisel se, kot omenjeno, zdaj izvaja s pomočjo medsebojnega primerjanja, kontrole in tekmovanja glede tega, kdo vse to z večjim uspehom proučuje in v praksi boljše izvaja nauke in napotila predsednika Maocetunga, kakor tudi, kdo kaže višjo razredno zavest, revolucionarno odločnost in sposobnost, da na revolucionaren način pristopa k najrazličnejšim vprašanjem življenja na višji ravni, kdo se nadalje najuspešneje in na najbolj neposreden način povezuje z ljudskimi množicami, kdo končno, v splošnem z največjo praktično doslednostjo v svojem delu in življenju izvaja parolo, da mora politika v celotnem ljudskem hotenju in dejavnosti predstavljati «poveljujočega generala».

Opirajoč se na določeno teorijo in ideološke kategorije, se ta akcija čedalje bolj izraža v oblikah konkretne praktične borbe za «revolucioniranje» kadrov in vse dežele. Na nekaterih področjih družbenega življenja pa je spričo moči sprejetih državnih ukrepov že začela postajati stvarnost, ki globoko prodira v življenje državljanov. Gre namreč za to, da se v deželi že izvaja ukrep, naj bi se v vseh panogah industrije in prometa ustanovili posebni politični oddelki, nekaj podobnega političnim upravam ali ustanovi političnih komisarjev v vojski. Osnovna naloga teh novih ustanov v kitajski industriji in prometu bo v borbi ter odgovornosti za revolucionarno podobo in politično fiziognomijo vsakega posameznika, kakor tudi podjetij ter ustanov, ki jim bodo poverjena; v borbi za «nadaljnji dvig velike rdeče zastave ideologije predsednika Maocetunga», kot tudi stremljenju, da se v industrijo ter promet v največji meri prenesejo ter v njih uporabijo izkušnja kitajske armade v pogledu organizacije dela in življenja.

Ta izredno avtoritativna institucija — avtoritativna tudi zaradi tega, ker bo delovala v imenu ideologije predsednika Maocetunga — je trenutno formalno in javno uzakonjena samo na področju industrije ter prometa, ker pač imata ti dve področji — tako vsaj to tolmačijo — največ skupnega s sistemom dela in življenja v armadi, pa ju bo spričo tega ter s pomočjo novoustanovljenih političnih oddelkov tudi najlažje spremeniti v «moderno revolucionarno industrijsko armado Kitajske.»

Toda povsem gotovo je, oziroma, vsaj vsi znaki tako kažejo, da se bo ta sistem posebnih političnih teles v gospodarskem in celotnem življenju Kitajske razširil še na ostala področja dejavnosti. Predvsem je očitno, da bo v kratkem zajel tudi državno trgovino, tretje izredno važno in obsežno področje, da bi se zatem razširili še na ono, ki naj na Kitajskem predstavlja temeljno in najbolj vseobsežno gospodarsko dejavnost — kolektivizirano poljedelstvo.

V poljedelstvu bo to pomenilo, da se bo nad petsto milijonov kitajskih kmetov v določeni novi obliki — s pomočjo posebnih političnih ustanov in instrumentov — vključilo v sistem totalne politične prevzgoje, in to na osnovi medsebojnega nadzorovanja ter primerjanja. Obstaja tudi možnost, da bodo ustanovljena mobilna politična telesa in udarne skupine, katerih glavna naloga bo, da po potrebi in pod vodstvom političnih ter upravnih organov na najhitrejši način intervenirajo tam, kjer bo takšna nagla politična intervencija najbolj nujna.

Kadri za to vrsto dela so že pripravljeni, oziroma jih zdaj pripravljajo za vso Kitajsko. Osrednje jedro teh kadrov predstavljajo trenutno, kot je moč sklepati po nekaterih znakih, demobilizirani in posebej za ta namen določeni oficirji kitajske armade, poleg teh pa izbirajo tudi med politično najbolj zanesljivimi elementi podjetij ter ustanov, ki jih zatem posebej pripravljajo za to odgovorno ter zaupno delo. Le-ti morajo, kot se zdi, obvezno opraviti tudi krajše tečaje v vojski.

Tako se že obstoječi in na gosto razpredeni mreži nekaj desetin milijonov izrecno političnih voditeljev ter aktivistov na Kitajskem, le-tem zdaj pridružijo še poseben sloj ljudi, ki jih bo zagotovo kak milijon in katerih neravno lahka naloga bo, da v kitajsko ljudstvo vnašajo novega revolucionarnega duha.

Sodeč po času, ki je bil potreben za praktično uresničenje te akcije, kot tudi po oblikah, ki so jih za ta namen uporabili, je zamisel nedvomno moč smatrati za izredno obsežno in udarno, vendar pa utegnejo tudi njene posledice biti nenavadne in obsežne.

B. BOGUNOVIĆ

Danes povsod turizem v ospredju

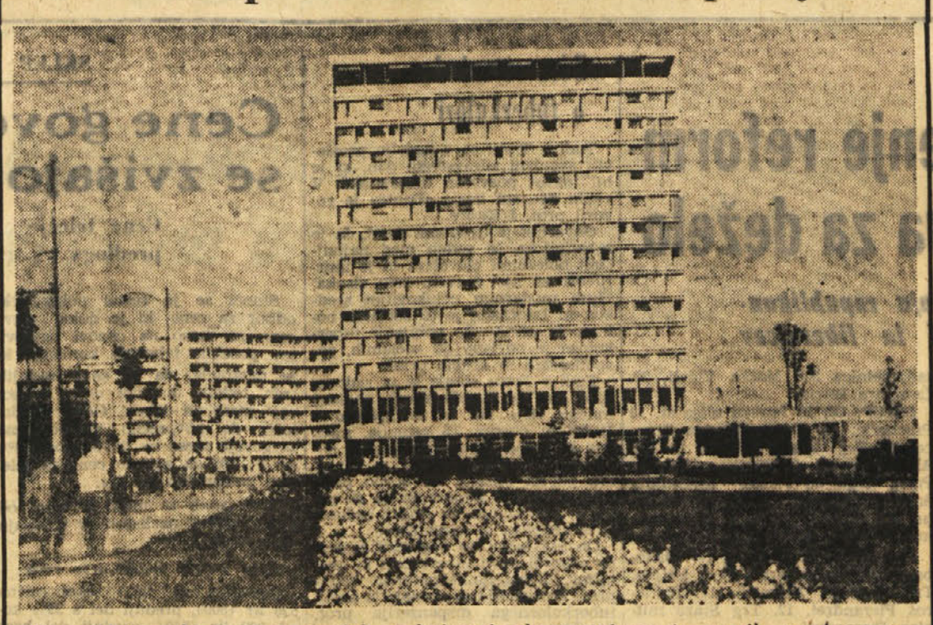

Razne države, ki se prej niso kdo ve kaj zanimale za turizem iz raznih vzrokov, so uvidele gospodarsko in politično važnost tujskega prometa ter si izredno prizadevajo, da bi razvile in okrepile tujski promet, privabile vedno več turistov iz raznih dežel ter začele tekmovati z državami, kjer ima turizem že svoje tradicije. Tudi Romunija si prizadeva, da bi razvila tujski promet. V Mamaji, blizu starodavnega mesta Costanca ob Črnem morju so v treh letih zgradili naselje 29 najmodernejših turističnih hotelov, ki so bili lani v poletni sezoni polni tujih turistov. Letos pričakujejo še večji obisk, ker se je v raznih državah povečalo zanimanje za te kraje. Na sliki pogled na Mamajo

ŠE ENO PRIČANJE IZ STALINSKE DOBE

A. G. GORBATOV: «ČRNO LETO»

Po dolgih mučenjih in brez priznanja ter po nedolžnem obsojen na 15 let

MOSKVA, konec aprila, — Četrta letošnja številka revije «Novi mir», ki je izšla 24. t. m. vsebuje dokument, ki ima izreden pomen tako s človeškega kot z zgodovinskega vidika. Gre za spomine armadnega generala A.V. Gorbatova, ki je bil leta 1937 oktožen sodelovanja pri «vojaško-fašistični zaroti», pri kateri so izgubili življenje Tuhačevski, Jakir, Uborevič in mnogi drugi najboljši strokovnjaki tedanjega sovjetskega vrhovnega štaba.

Spomini nosijo naslov «Črno leto».

Gorbatova so spomladi 1937. leta nenadoma poklicali v Moskvo. V enem izmed hotelov je čakal, da se odloči njegova usoda. «*Ob dveh ponoči se je slišalo trkanje na vrata moje sobe. Neki ženski glas je rekel: «Prispela je brzojavka za vas». Gotovo bo od moje žene, sem mislil, ko sem odpiral vrata. Vstopili pa so trije moški v uniformi. Eden od njih mi je povedal, da sem aretiran. Zahteval sem od njega, naj mi pokaže zaporni nalog. Odvrnil pa mi je: «Saj dobro veste, kdo smo». Ko so mi strgali z uniforme odlikovanja in mi odvzeli partijsko izkaznico ter druge dokumente, so me naložili na avtomobil in me odpeljali po praznih ulicah Moskve, ki je trdno spala.*»

Gorbatova so zaprli v znane zapore v Ul. Lubjanka. «*Poleg mene je bilo v celici še sedem oseb. Pozneje sem s preseneečenjem in grozo zvedel, da so te osebe, ki so bili vsi funkcionarji, potem ko so prestali zasliševanje, že podpisali razne obsurdne in lažne izpovedi in da so «priznale», da so skupno z drugimi odgovorne za zločine, ki jih niso nikoli storile. Nekateri so to storili, ker so jih k temu prisilili, drugi pa iz strahu, ker so od drugih slišali o mučenjih*».

General piše, da je najprej čutil psihološki upor proti takšnim absurdnim lažem in hkrati nekakšno odvratnost proti vsemu temu početju. In v tem smislu je tovarišem v celici, ki so svoja «priznanja» in «grehe» že podpisali, rekel: «*S takšnim obnašanjem zavajate tudi preiskovalne organe in sovjetsko oblast*». Ti so mu odgovorili z argumenti, ki jih je narekovala neka za njega «tuja» logika. To «tujo» logiko je Gorbatov označil takole: «*Cim več ljudi se bo znašlo v zaporu* — so trdili njegovi tovariši v nesreči —, *tem prej se bo prišlo do spoznanja, da se vršijo absurdne in partiji zelo škodljive stvari*».

Po treh dneh so tudi Gorbatova poklicali pred preiskovalnega sodnika, ki mu je dal kos papirja in pero ter rekel: «*Vse svoje «zločine» podrobno navedi.*» V začetku je to odklonil. «*Prav — je rekel sodnik —. Vsi se v začetku obnašajo tako, ko pa nato pomislijo, se spomnejo marsičesa in se lotijo pisanja. Na razpolago imaš dovolj časa, nam se ne mudi*»

Ko je rekel to, je preiskovalni sodnik odšel. Vrnil se je čez kako uro: «*Ko je videl, da nisem napisal ničesar, je bil jezen: «Se nisi razumel kaj se od tebe zahteva? Zavedeti se moraš, da se mi ne šalimo radi. Stori to, kar ti je naročeno! Prav nič ne boš na boljšem, če boš s svojim obnašanjem pripomogel k temu, da se bodo naši odnosi do tebe spremenili, seveda v slabo. Doslej ni bilo nikogar, ki bi ne dal svojega lepega priznanja*». Minila je ura. Sodnik se je ponovno vrnil in mu rekel: «*Zares se obnašaš slabo. In to že od samega začetka. Škoda! Prav, pomisli malo*».

Naslednjega dne se je prizor ponovil, toda način obnašanja preiskovalnega sodnika je postal bolj nasilen. Grozil je Gorbatovu, da ga bo poslal v zapore (očitno stroge zapore) v Lefortovo. Istega dne je Gorbatova poklical predse neki višji funkcionar. Tudi ta ga je opozoril in mu grozil, toda brez uspeha. Končno so ga prepeljali v zapore v Lefortovo in ga vtaknili v neko celico, ki je bila določena za eno osebo, kjer pa je našel že dve osebi in sicer nekega brigadnega poveljnika ter nekega visokega funkcionarja z ministrstva za trgovino. Ta dva sta že podpisala svoja absurdna priznanja na lastno škodo ter na škodo drugih. Gorbatov glede tega komentira: «*Moja dva tovariša sta bila mnenja, da je bolje podpisati takoj saj tako in tako se na koncu podpiše, pa čeprav čez teden ali čez šest mesecev.*» Gorbatov dodaja: «*Raje umrem, kot bi krivično obtoževal sebe in druge!*»

Tovariša v celici so mu na to odvrnila: «*Tudi mi dva sva prej mislila tako*».

Gorbatov je še več dni vztrajal in ni popustil pod pritiskom preiskovalcev: ni «priznal», ni «podpisal». Zasliševanja so začenjala postajati sistematična in razburljiva. Toda vsakokrat, ko se je brez moči vrnil v celico, sta mu tovariša ponavljala: «*To je šele začetek*». In tako je prišlo do zasliševanj, ki jih Gorbatov označuje kot «nasilna». Bilo jih je šest, ki so se razvrstila z odmori od dveh do treh dni. «*Včasih že nisem mogel več sam vrniti se v celico. Potem so me pustili pri miru za kakih dvajset dni. Sledilo je nato nadaljnjih pet zasliševanj, med katerimi sem po naključju zvedel, da se moj sodnik — mučitelj kliče Stolbunski. Ne vem, kje je sedaj. Če je živ, bi želel, da bi prebral to, kar pišem sedaj, da bi občutil vse moje zaničevanje, ki sem ga že tedaj začel čutiti zanj.*»

Poleg Stolbunskega sta pri zasliševanju sodelovala še dva krepa mučitelja. «*Še danes mi zveni v ušesu grozilno piskanje Stolbunskega: «Podpisal boš, podpisal boš!» Slišal sem to vsakokrat, ko so me vsega krvavečega in brez moči odnesli z zasliševanja. Zdržal sem tudi mučenje drugega ciklusa zasliševanj. Ko pa se je začel tretji, si nisem želel drugega, kot da bi čimprej umrl. Nato so me pustili pri miru kake tri mesece. V tem času sem mislil na mnoge stvari. Mislil sem tudi na ženo. Njene razmere so morale biti še hujše kot moje in spominjam se, da me je med enim od zasliševanj sodnik vprašal, kakšni so moji odnosi z ženo. Ko sem mu rekel, da so dobri, je rekel: «Potemtakem bomo aretirali še njo in jo prisilili, da priča proti sebi in proti tebi.*»

Ko so minili trije meseci odmora, so 8. maja 1939. leta rekli Gorbatovu, naj se pripravi za odhod. Prepričan je bil, da ga nameravajo izpustiti. Odpeljali ga so ga pred vojaško sodišče. Proces je trajal štiri ali pet minut. Ko je predsednik sodišča preveril osebne podatke Gorbatova, je rekel: «*Zakaj niste priznali svojih zločinov?*»

Gorbatov mu je odvrnil: «*Nisem napravil kaj takega, kar bi moral izpovedati*».

Predsednik sodišča: «*Kako da to, da je kar deset oseb, ki so te obsojene, pričalo proti tebi?*»

Po tem kratkem procesu so Gorbatova odpeljali na hodnik in čez dve minuti je že zvedel za obsodbo: «*Petnajst let zapora in nadaljnjih pet let odvzema državljanskih pravic: bil je to tako nepričakovan in hud udarec, da sem se zrušil na pod.*»

E. B.

PRI GEOLOŠKIH RAZISKAVAH ZA NOVE HIDROCENTRALE SO DOGNALI

Kako je v milijonih let nastala «bistra hči planin»

Je Soča nekoč tekla po dolini Nadiže? - Še prej morje «Thetis» - Skozi ledeno dobo in jezera - Vrtine, ki so šle do «dna» Soče, ki je globoko tudi 200 m

Geološki profil Soške doline pri Bovcu

«Bistra si hči planin» je pred več kot pol stoletja pel naš Simon Gregorčič, ko je v preprostih stihih opeval čudovito Sočo. Soča je zarec «hči planin», saj se njeno življenje začne v osrčju Julijcev, nedaleč od mogočnega Triglava. V njeno strugo se zlivajo nešteti potoki in potočki, ki prihajajo iz vsega njenega zelo razčlenjenega povodja.

Gregorčičeva definicija Soče pa ima v sebi samo del resnice. Ali bolje povedano: resnična je v svoji statičnosti, ni pa povsem resnična, če gledamo na Sočo z zgodovinsko-geološkega stališča. V tem primeru je Soča najprej hči mogočnih ledenikov, ki so v raznih razdobjih pokrivali prostrano ozemlje, ki gre od Mosta na Soči (Sv. Lucija) daleč proti severu.

Da je Soča ledeniškega izvora, se je vedelo že prej, toda šele v zadnjih časih smo dobili podatke, ki nam omogočajo, da opišemo vsaj okvirno zgodovino te prelepe reke Slovenskega Primorja.

Že pred leti so razni strokovnjaki proučevali gibanje ledenikov v dolini Soče in sam tok njene sedanje struge. Nekateri so celo menili, da je Soča do nedavnega tekla na primer po Nadiški dolini ter se skupaj z Nadižo, in Terom izlivala v morje. Te svoje teze so ti pisci podprli med drugim z dejstvom, da starejši rimski viri ne poznajo Soče, medtem ko obširno govorijo o manjših vodah, kot na primer o Timavi itd.

Toda tu se ne bomo spuščali v te razprave, kajti naš namen je predvsem ta, da spoznamo, kakšna je bila dolina Soče med njenim izvirom in Mostom na Soči.

Danes že dobro poznamo geološko sestavo doline, in sicer zahvaljujoč se skrbnemu in neutrudnemu delu strokovnjakov «Geološkega zavoda» iz Ljubljane, ki je izvršil veliko število vrtanj na zgornjem delu Soče po naročilu ustanove ELES (Elektrogospodarska skupnost Slovenije). Ta ustanova se ukvarja z idejo, da bi zgradila na Soči nov sistem elektrarn. Posebej jo je zanimalo področje med Žago in Bovcem, kjer bi morebiti zgradila velik jez, ki bi spremenil ta del doline v veliko jezero.

Na tem svetu pa ni nič docela novega v absolutnem smislu besede. Tu je namreč že nekoč obstajalo jezero, ki se je razprostiralo od Trnovega do Bovca.

Toda poglejmo, kaj so strokovnjaki geološkega zavoda, ki jih vodi inž. Nosan, našli na preseku doline iznad Žage. Na tem profilu so izvršili vrsto vrtanj do globine skoraj 300 m. Material, ki so ga dobili iz teh vrtin, je pokazal, da je na površini sedanje doline več ali manj debel sloj grušča in raznega aluvionalnega materiala. Toda ta plast je razmeroma tanka (morda kakih 10 metrov). Takoj nato so vrtalni stroji zadeli ob plast «jezerske krede», ki je debela skoraj 200 m. Sledi nato kakih 70 m debela plast grušča (ki utegne biti ostanek talne morene) in šele potem se pride do trialnega apnenca, ki tvori hrbtenico vsega Julijskega gorovja.

Vrtanja so pokazala še, da je bilo prvotno korito Soče razmeroma zelo ozko na dnu, kot je razvidno iz priloženega profila doline. Na podlagi teh podatkov si lahko sedaj ustvarimo približno sliko Soške doline pred deset in desettisočletji.

V zgodnjem mezozoiku, se pravi pred milijoni in milijoni let, se je v teh krajih razprostiralo morje («Thetis») ki je bilo včasih globlje in včasih plitkejše. Skozi milijone in milijone let se je na dnu tega morja sesedal material (apnenec) ki tvori danes mogočne sklade v Julijcih.

Pozneje so začele delovati gorotvorne sile in dvignile ves ta predel iz morske vode. Minili so še milijoni let, toda ves ta svet je ostal še razmeroma malo razčlenjen. Končno obliko mu je dal led, ki je v začetku kvartarja pokril vso pokrajino do Mosta na Soči. Ti ogromni ledeniki so izbrusili ali izglodali sedanjo strugo Soče, toda vse do globine 300 m pod sedanjim tokom.

Ledenik je valil s seboj velikanske množine materiala (skale, grušč in podobno) ter jih puščal ali na dnu doline (talne morene) ali ob strani ali pri ledeniškem jeziku (čelne morene). Verjetno so v določenem trenutku prav čelne morene med Trnovim in Kobaridom zagradile dolino in ko se je led začel taliti, so omogočile nastanek jezera, ki je bilo dolgo mogoče okoli 20 km.

Minevala so tisočletja in tisočletja. Hudourniki in potoki so stalno naplavljali v jezero droben material, ki se je v obliki blata (jezerska kreda) sesedal na dno jezera. Ker je bil dotok vode izredno bogat, se je sloj sesedlega blata na dnu jezera neprestano večal ter dosegel v nekem časovnem razdobju, ki ga ne moremo še ugotoviti, skoraj 200 m.

Ne smemo pa misliti, da je bila gladina tega prodovnega jezera v višini sedanje doline. Vrtanja ob pobočjih doline so dokazala, da je bilo jezero za okoli 70 m visje.

Kako pa se je jezero izpraznilo? Na to vprašanje ne vemo odgovora. Zelo verjetno pa je, da so v določenem trenutku nastopili siloviti tektonski premiki zgornjih zemeljskih plasti, ki so precej spremenili podobo prešnje doline. Tako je govoto, da se je struga reke pod Trnovim precej dvignila. Z vrtanji so namreč ugotovili, da je skalna podlaga doline pri Kobaridu za okoli 80 m višja kot pri Bovcu.

Kakšna je bila torej slika Soške doline v času, ko so se ledeniki začeli taliti in se umikati proti skalnatim vrhom (kjer je danes le še nekaj siromašnih ostankov nekdaj mogočne ledene odeje kot na primer triglavski in kaninski ledenik)? Gore, ki so obdajale dolino, so bile brez dvoma višje, kot so današnje. Ob zori sveta, na katerem danes živimo, so se gorski vrhovi zrcalili v krasnih alpskih jezerih, kakršnih današnja Slovenija ne pozna več. Saj so bila mnogo večja, kot je na primer Bohinjsko jezero (dolgo 4 km), da ne govorimo o Blejskem, ki je še manjše.

Toda, četudi so jezera izginila, je ostala krasna dolina, ki nas še vedno privlačuje z nevzdržno silo: zares «bistra hči planin» in davnih ledenikov.

V. KENDA

KONSTRUKTOR RAKET B. ADELMAN ZATRJUJE

V ameriških načrtih so že vesoljske ladje 50 ton

SUNNYVALE (Kalifornija), 27 — Barnet Adelman, eden izmed voditeljev družbe «United Aircraft Corporation», ki se ukvarja z gradnjo letal in raket, je izjavil, da bo možno v treh letih izdelovati vesoljske ladje, ki bodo tehtale 50 ton. Barnet Adelman, ki je strokovnjak za raketne motorje trdi, da bo sodobna tehnologija omogočila gradnjo takih vesoljskih ladij, in to zaradi novega sistema, ki omogoča združevanje posameznih sestavnih raketnih motorjev na trdno gorivo tako, da bodo mogli združevati po pet ali celo več motorjev v skupino, kot bodo pač terjale zahteve posameznega poskusa.

Ta način naj bi po mnenju strokovnjaka imel prednost pred dosedanjim sistemom, kar se bo nosilna moč rakete mogla sproti, po želji, spreminjati, večati.

Barnet Adelman je dodal, da tovarne družbe «United Aircraft» že izdelujejo motorje, ki bodo vgrajeni v skupine od petih sestavnih delov, in jih bodo uporabili za rakete «Titan III-C», katere polet je predviden za leto 1965. Ti motorji bodo imeli potisno silo preko enega milijona kilogramov.

Glennova bolezen bo dolga

HOUSTON, 27 — Ameriški astronavt John Glenn je včeraj izjavil, da se bo po mnenju zdravnikov moral zdraviti še več mesecev, preden bo popolnoma ozdravel. Polkovnik Glenn namreč trpi za motnje v notranjem ušesu, zaradi česar pogosto izgubija ravnotežje, je omotičen in mu gre na bruhanje.

Sedaj zatrjuje, da so to posledice padca v kopalnici, z druge strani pa je znano, da bi to moglo biti tudi posledica njegovega vesoljskega poskusa, kajti podobne motnje ima tudi njegov tovariš Shepard, ki ni padel v kopalnici.

Ne glede na domneve, da Glenn in Shepard čutita motnje, ki se pripisujejo njihovim vesoljskim poskusom, se Glenn drži tega, da je njegovim motnjam kriv padec v kopalnici. Naj bo kakorkoli, toda Glen je bil primoran odpovedati se svojim političnim ambicijam in je umaknil svojo kandidaturo za senatorske volitve

Lado Leskovar na obisku v Trstu

Prejšnji teden se je v našem mestu mudil najpopularnejši pevec lahke glasbe v Sloveniji Lado Leskovar, ki nam je s skrivnostnim nasmeškom zaupal, da ni povsem slučajno prišel v Trst, jasneje pa se o tem ni izrekel. Vprašali smo ga, če namerava v Trstu kdaj tudi nastopiti (in mu pri tem namignili na II. revijo slovenske popevke na Tržaškem). «Pri vaši reviji bi prav rad sodeloval, ko bi ne bil že vezan na ljubljanski festival, ki bo maja in za katerega se bom kaj kmalu začel pripravljati, da vrjetno še za študij ne bom imel časa.»

Brž ko je omenil študij, smo ga debelo pogledali, zakaj prepričani smo bili, da se Leskovar ukvarja le s petjem. «Mar ne veste, da študiram pravo že dve leti in da se mu nikakor ne maram odreči! Rad pojem in nastopam na radiu in televiziji, pri tem pa ne pozabljam na paragrafe. Dokler mi bo občinstvo izkazovalo svojo naklonjenost, bom zanj iz dna srca rad pel, potem pa postanem pravnik ali mornar, kar sem nekoč že bil.»

Izrazili smo željo, da bi Leskovar vselej ostal naš priljubljeni pevec. In ko smo se poslavljali od njega, nismo vedeli, kaj pravzaprav je: pevec, mornar ali bodoči advokat?

J. r.

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Imejte zaupanje vase, zakaj končno boste premagali vse težkoče. Ne popustite pesimizmu.

BIK (od 31.4. do 20.5.) Ne opirajte se preveč na svojo domišljijo, ker bi vas privedla na napačno pot. Dobro boste varovali svoje osebne interese.

DVOJČKA (od 21.5. do 21.6.) Ne zamenjujte neke določene predrznosti z junaštvom. Neko srečanje vam bo nudilo zelo ugodne gospodarske možnosti.

RAK (od 22.6. do 22.7.) Danes se nikakor ne opirajte na improvizirane odločitve. Srečali boste prijatelja, ki ga že dolgo niste videli.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Uspelo vam bo obrniti v svoj prid določeno kritično situacijo. Vaši prijatelji se bodo danes izkazali za zelo pomirljive.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Ogibajte se novih problemov in ne zapletajte svojih programov. Zadoščeno bo vašemu samoljubju.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Postavite se po robu lenobnosti, ki se vas polašča. Ne nasedajte iluzijam, če hočete doseči resnično srečo.

ŠKORPIJON (od 24.10. do 21.11.) Ne odpovejte se neki izredno ugodni finančni priložnosti. Premislite še enkrat, preden sprejmete neki sklep v zvezi z vašim čustvenim vprašanjem.

STRELEC (od 22.11. do 20.12.) Zavrnite vse, kar bi vas utegnilo spraviti v pesimizem. Družinski člani vam bodo pomagali izpolniti neko vašo željo.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Posvetite vso svojo pozornost nekaterim še nerešenim finančnim zadevam. Obvladovale vas bodo družinske skrbi.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Dan bo izredno primeren za uresničitev vašega finančnega načrta. Zadeva, ki vam je zelo pri srcu, se bo trenutno zataknila.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) S svojo lahkomiselnostjo utegnete povzročiti neko upravno nevšečnost. Zagotovljen je uspeh vašega čustvenega načrta.

RADIO TELEVIZIJA

TOREK, 28. APRILA 1964

Radio Trst A

7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.30 Slov. narodni motivi; 11.45 Jug. orkestri; 12.15 Pomenek s poslušalkami; 12.30 Iz glasbenih sporedov; 13.30 Glasba po željah; 17.00 «Musici del Friuli»; 17.20 Lahka glasba; 18.00 Italijanščina; 18.15 Umetnost in prireditve; 18.30 Sodobna ital. glasba; 18.55 Orkester Olivieri; 19.15 Pisani balončki; nato izbor domačih motivov; 20.00 Sport; 20.30 Revija glasbil; 21.00 Ital. dramatika; 21.50 Jug. solisti; 22.10 Ples v blue-jeans.

Trst

12.00 Plošče; 12.25 Tretja stran; 13.15 Kot juke box; 14.25 Profili domačih glasbenikov.

Koper

6.15 Jutranja glasba; 7.00 Prenos RL; 7.15 Glasba za dobro jutro; 8.00 Prenos RL; 12.00 Opoldanski koktail; 12.50 Turistične beležke; 13.00 Operne arije; 13.40 Plošče; 14.00 Melodije in ritmi; 14.30 Lahka glasba; 15.30 Iz znamenitih oper; 16.15 Pevci; 16.30 Otroški kotiček; 17.00 Orkestri; 17.40 Furlanske popevke; 18.00 Prenos RL; 19.00 Orkester Jožeta Kampiča; 19.30 Prenos RL; 22.15 Ansambel Masetti; 22.40 Haydnov koncert za rog.

Nacionalni program

6.30 Vreme na ital. morjih; 8.30 Jutranji pozdrav; 9.00 Strani iz albuma; 9.20 Pesmi; 10.00 Operna antologija; 11.00 Sprehod skozi čas; 11.15 Ital. pesmi; 11.45 Simf. glasba; 14.55 Vreme na ital. morjih; 15.15 Likovne umetnosti; 15.45 Gospodarska rubrika; 16.00 Program za najmlajše; 16.30 Komorna glasba s plošč; 17.25 Simf. koncert; 18.55 Pianist A. Previn; 19.10 Oddaja za delavce; 20.25 L. Ferrari Trecate: «Le astuzie di Bertoldo».

II. program

8.00 Jutranja glasba; 8.40 Poje Paula; 9.15 Ritmi; 10.35 Nove ital. pesmi; 11.10 Vesela glasba; 12.05 Danes v glasbi; 14.00 Pevci; 14.45 Plošče; 15.15 Za vas izbrani motivi; 15.35 Koncert v miniaturi; 16.15 Rapsodija; 16.50 Ital. narodne pesmi; 17.00 Filmske novosti; 17.35 Mala enciklopedija; 17.45 Vaš juke box; 17.50 Vaši izbranci; 19.50 Sama glasba; 20.35 Nagradno tekmovanje; 21.45 Glasba v večeru; 22.10 Jazz.

III. program

18.10 Družbene vede; 18.45 Bachova sonata štev. 2; 19.15 Tuji periodični tisk; 19.30 Vsakovečerni koncert; 20.30 Revija revij; 20.30 Dve Milhaudovi skladbi; 21.20 Klavirske skladbe; 22.15 Radijska črtica; 22.45 Glasba danes.

Slovenija

8.05 Čehoslov. zabavna glasba; 8.35 Med domačimi «vižarji»; 8.55 Šola; 9.25 Jug. zabavna glasba; 10.15 Plesni orkestri; 10.40 Iz 1. dejanja Ponchiellijeve «Gioconde»; 11.00 Pozor, nimaš prednosti!; 12.05 Zabavna glasba; 12.25 Lepe želje za 1. maj; 13.30 Balet «Čajna punčka»; 14.05 Šola; 14.35 Bernard: «Jutranja zarja» in «Slovenski utrinki»; 15.15 Zabavna glasba; 15.30 V torek na svidenje; 16.00 Vsak dan; 17.05 Koncert; 18.00 Aktualnosti; 18.10 Godala v ritmu; 18.25 Plesni orkester; 18.45 Na mednarodnih križpotjih; 19.05 Glasbene razglednice; 20.00 Zborovske skladbe; 20.20 Radijska igra; 21.30 Večer Edvarda Griega; 22.10 Glasbena medigra; 22.15 Jazz; 23.05 Popevke.

Ital. televizija

8.30 Šola; 17.30 Program za najmlajše; 18.30 «Nikoli ni prepozno»; 19.00 Dnevnik; 19.15 Slikarstvo, kiparstvo in arhitektura; 20.15 Šport; 20.30 Dnevnik; 21.00 Film: «Varšavski obsojenci»; 22.35 Kako, kdaj, zakaj? 23.00 Dnevnik.

DRUGI KANAL

21.00 Dnevnik; 21.15 Reportaža: «Skozi Kongo»; 22.15 Sergej Prokofjev, ob koncu športne vesti.

Jug. televizija

20.00 Stereofonski koncert zabavne glasbe.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 21, najnižja 10.8, ob 19. uri 15.8; vlage 55 odst., zračni tlak 1024.7, veter 3 km jugozahodnik, nebo jasno, morje rahlo razgibano, temperatura morja 14.8.

Tržaški dnevnik

Danes, TOREK, 28. aprila
Pavel
Sonce vzide ob 4.58 in zatone ob 19.18. Dolžina dneva 14.09. Luna vzide ob 20.55 in zatone ob 6.03
Jutri, SREDA, 29. aprila
Robert

RAZGIBANA PREDVOLILNA NEDELJA

PSI zahteva uresničenje reform KPI pa zadostna sredstva za deželo

V nedeljo in včeraj so bila tudi zborovanja republikancev, Slovenske skupnosti, PSIUP, PSDI in liberalcev

Tudi pretekla predvolilna nedelja je bila precej razgibana Za PSI je govoril na Trgu sv. Antona podtajnik ministrstva zunanjih zadev sen. Arialdo Banfi. V začetku govora je poudaril, da se je PSI, ko je sprejela udeležbo v vladi, popolnoma zavedala, da sprejema nase veliko odgovornost, saj je šlo za to, da se uresničijo bistvene strukturne reforme za demokratični razvoj v državi v slabem gospodarskem položaju, ki ga je zakrivila egoistična politika nazadnjaškega razreda. V državi, kjer ima vsak državljan vsaj 10 upravičenih razlogov za godrnjanje, je mnogo laže voditi opozicijsko politiko, ki je donosna za pridobivanje glasov, ki pa delavcem nese mnogo manj, saj pušča stvari pri starem. PSI se zaveda vseh ovir in težkoč in moči nasprotnikov politike reform, vendar hoče s pomočjo množic vse te ovire odstraniti. Ravno od množic pa je odvisno, da se zavrne izsiljevanje desnice, ki na vsako napoved reform odgovarja z borznimi špekulacijami, odpusti, davčnimi utajami itd.

PSI se zaveda, da je prihodnost države na kocki: ali se potrebne reforme izvedejo v demokratični ureditvi ali pa bo doživela demokracija hudo krizo. Toda PSI je pripravljena popolnoma podpreti politiko reform, ne bo pa hodila v žerjavico po kostanj, zato da bi reševala volilne interese strank vladne koalicije. Bliža se namreč čas izbire, ki pomeni uresničenje zakonov o navadnih deželah, zakona o gradbenih zemljiščih, agrarnih zakonov in gospodarskega načrtovanja. Če se to ne bo uresničilo, bo znala PSI potegniti vse potrebne zaključke ter se ne bo dala ujeti v mreže negibnosti.

Včeraj sta govorila za PSI senator Mario Berlinguer, ki je obravnaval zlasti vprašanja upokojencev, in poslanka Tullia Carettoni, ki je poudarila pomen dežele za demokratični razvoj.

Na Trgu Goldoni je bilo v nedeljo dopoldne zborovanje KPI, na katerem je govorila poslanka Nella Marcellino. Predvsem je poudarila, da so deželne volitve velikega pomena, ker je treba izvoliti predstavnike, ki bodo znali zagovarjati koristi prebivalstva in zagotoviti deželi mesto, ki ji pripada v vsedržavni skupnosti, da ne bodo ti kraji več zanemarjeni kot doslej. Ustanovitev avtonomne dežele je uspeh borbe naprednih sil. Demokristjani so jo dolgo časa ovirali in so skupno z liberalci ter nisini izkoriščali Trst le za svoje ožipatriotske manifestacije, s katerimi so goljufali italijanski narod ter mu prikrivali razmere in potrebe našega mesta in dežele. Govorili so o patriotizmu, zanemarjali pa so življenjske interese teh obmejnih krajev in so jih prepustili tujcem za njihova vojaška oporišča.

Nato je na kratko obrazložila program KPI ter navedla podatke o državnem prispevku dosedanjim avtonomnim deželam. Pripomnila je, da mora vlada najti potrebna in zadostna sredstva za pomoč deželi. Opravičila, da ni moč najti sredstev, so neutemeljena. Zmanjšajo naj izdatke za oborožitev, trivcem za katastrofo Vajonta naj ne izplačajo odškodnine za nacionalizacijo električne energije in krepko naj primejo mogotce, ki utajajo svoje dohodke, pa bo prišlo v državne blagajne več denarja. Navedla je glavne gospodarske in socialne probleme naše dežele, ki terjajo rešitev, in poudarila, da mora postati dežela Furlanija-Julijska krajina most med narodi in pobudnica za uresničitev ter okrepitev novih, prijateljskih odnosov med sosedi.

Lista «Slovenske skupnosti» je v nedeljo in v ponedeljek priredila vrsto shodov, na katerih so govorili: dr. Jože Škrk, dr. Matej Postovan, Danilo Lovrečič, Franc Mljač in Marjan Metlika. Govorniki so pojasnjevali program liste «Slovenske skupnosti» ter pri tem poudarjali njegov narodnoobrambni in socialni red.

Nosilec liste dr. Jože Škrk je najprej poudarjal dolžnosti bodoče deželne uprave do slovenskega prebivalstva od Milj do Trbiža ter se je nato spomnil slovenskega odporniškega gibanja. Poudaril je, da so primorski Slovenci pričeli z bojem proti fašizmu za uresničenje svojih narodnostnih pravic že kmalu po prvi svetovni vojni. Čimbolj je fašizem preganjal naše ljudi, tembolj je v njih rastel upor. Kljub ogromnemu krvnemu deležu, ki smo ga Slovenci v Italiji dali za zmago demokracije, nam še vedno odrekajo najosnovnejše pravice.

V dvorani kina «Grattacielo» je v nedeljo govoril za republikance bivši minister in znani republikanski voditelj La Malfa. Govornika je predstavil deželni tajnik PRI odv. Volli, ki je kot mnogi drugi tržaški predstavniki sredinskih strank udaril na «patriotično» struno ter zanikal udeležencem narodno-osvobodilne borbe pravico praznovanja 25. aprila, dneva osvoboditve, češ da so se «borili za druge ideale in ne za ideale, za katere so se borili pripadniki italijanskega odporništva».

Govor La Malfe pa se je nanašal predvsem na utemeljevanje sedanje politike levega centra in vladnih ukrepov proti slabi gospodarski konjunkturi. La Malfa je zavrnil vse obtožbe, zlasti desnice, da je za sedanji gospodarski položaj kriva politika levega centra, ter je ugotovil, da so se pogoji za slabo gospodarsko konjunkturo ustvarili prav v letih «gospodarskega čudeža».

Ostro je La Malfa napadel Fanfanija, ki mu je očital, da s polemiko in kritikami proti sedanji politiki Krščanske demokracije in njenega odnosa do sedanje oblike vlade levega centra, dokazuje svojo neiskrenost, hkrati pa spravlja v nevarnost vse leve sile, od socialistov do levega krila demokristjanov. Te sile, je dejal La Malfa, ki so sedaj na vladi, bi dobile nepopravljiv udarec, če bi se morale umakniti v opozicijo, ker bi to pomenilo, da niso bile v stanju vladati državi, z vsemi tistimi negativnimi političnimi in gospodarskimi posledicami, ki si jih lahko vsakdo zamisli.

Član tajništva PSIUP Valori je na zborovanju v nedeljo ob 19. uri na Trgu Goldoni najprej govoril o nujnosti preokreta v okviru dežele, nato pa o gospodarskih in političnih težavah v Italiji. Dejal je, da je gospodarska desnica spravila deželo v tak položaj, da je vlada levega centra nesmiselna in je sodelovanje PSI v vladi resna napaka. Po njegovem je treba ustvariti novo enotno levo koalicijo, ki bo izdelala drugačno osnovo za alternativo italijanskega političnega življenja.

Za PSDI je včeraj govoril na Trgu Goldoni prof. Lonza, ki je med drugim orisal gospodarsko načrtovanje, ki ga predlaga stranka v okviru dežele.

Za liberalce je v nedeljo okrog poldne govoril na istem trgu vsedržavni podtajnik Bozzi, ki je v glavnem polemiziral z demokristjani in napadal socialiste, češ da pripravljajo komunistom pot v vlado. Ob koncu pa se je seveda tudi obregnil ob zborovanju na Trgu Goldoni v počastitev 20. obletnice odporniškega gibanja, ker je poleg socialističnega poslanca Lombardija govorila «kar po slovensko» komunistična poslanka Bernetičeva.

VOLILNA ZBOROVANJA

Danes bodo naslednja volilna zborovanja:

KPI: Ob 19. uri bo važno zborovanje na Trgu Sv. Jakoba, kjer bo govoril Giancarlo Pajetta. Ob 10. Ponteroš Sema, 11. Stara mitnica poslanka Laura Diaz, 11.30 Borzni trg poslanka Marcellino, 12.

PSI: Ob 19. uri na Trgu Goldoni, kjer bo govoril poslanec Aldo Venturini, član osrednjega vodstva stranke. Ob 10.30 bo zborovanje na Trgu Perugino, ob 12.10 pred Felszegyjem, ob 12. v Ul. Boveto v Barkovljah, 17.30 Ul. della Rampa pri arzenalu, 18.30 Ul. Benussi, 20. Križ in Devin.

PSDI: Ob 18. uri Trg Sv. Jakoba poslanec Averardi, 20. v Miljah, Trg Marconi, Averardi, 11. Ponteroš Pierandrei, 12. Trg Stare mitnice Pierandrei.

Zdravstveni dan o tuberkulozi

Tudi v Trstu so v nedeljo proslavili svetovni zdravstveni dan, ki je bil tokrat posvečen tuberkulozi. V veliki dvorani liceja «Dante» je govoril prof. L'Eltore.

Govornik je uvodoma dejal, da je tuberkuloza še vedno med najhujšimi boleznimi človeštva in je umrljivost za njo v svetu zelo visoka, kljub modernim učinkovitim sredstvom. Istočasno je to socialna bolezen in učinkovito pobijanje tuberkuloze je odvisno od socialnih, gospodarskih in drugih prilik.

Tudi v Trstu stanje še ni zadovoljivo, saj je število novih obolenj mnogo višje kot je na splošno v Italiji in dosega 3.5 promila, medtem ko znaša splošno italijansko povprečje 1 promila. Zato je govornik pozval oblasti, da borbo proti tuberkulozi še znostre in da še nadalje izpopolnijo že dokaj zadovoljiva sredstva in zdravilišča.

Ob zaključku so nagradili zaslužne v borbi proti tuberkulozi in med njimi ravnatelja sanatorija INPS prof. Battigellija in ravnatelja protituberkuloznega dispanzerija prof. Secchija.

SKLEP POKRAJINSKEGA ODBORA ZA CENE

Cene govejega mesa na drobno se zvišajo od 3.5 odst. do 7 odst.

Cene telečjega mesa znižajo za 2 odst. - Odbor ni sprejel predloga mesarjev za ukinitev maksimalnih cen mesa

Sinoči se je sestal pokrajinski odbor za cene, ki je določil nove cene za meso na osnovi ugotovitev posebne tehnične komisije, ki je ugotovila, da so se v zadnjih treh tednih dvignile cene za goveje meso na debelo. Odbor je določil, da povprečno zvišajo cene za goveje meso na drobno od 3,5% do 7% in da znižajo cene za teletino povprečno za 2%.

Novi cenik za meso je torej od danes naprej naslednji (v oklepaju stare cene):

Meso goveje živine prve vrste:

Govedina za juho ekonomična 520 lir (500), prednji del s 25% kosti 900 lir (840), prednji del brez kosti 1.180 (1.100), zadnji del s 25% kosti 1.100 lir (1.020), zadnji del brez kosti 1.460 lir (1.400), zadnji del (zrezki) 1.740 lir (1.680), pljučna pečenka (ombolo) 2.240 lir (2.100).

Meso goveje živine druge vrste:

Govedina za juho ekonomična 480 lir (480), prednji del s 25% kosti 780 lir (750), prednji del brez kosti 1.060 lir (1.000), zadnji del s 25% kosti 960 (920), zadnji del brez kosti 1.340 lir (1.280), zadnji del (zreski) 1.560 lir (1.500), pljučna pečenka (ombolo) 2.040 lir (1.900).

Telečje meso:

Za golaž 860 lir (880), prsi in hrbet 960 lir (980), rebra 1.650 lir (1.680), pleče brez kosti 1.730 lir (1.760), stegno brez kosti 2.150 lir (2.200), stegno (zrezki) 2.430 lir (2.480).

Mesarji morajo na vidnem mestu izobesiti novi cenik in na mesu namestiti liste z oznako kakovosti ter cene. Policijski organi so pooblaščeni, da nadzorujejo kakovost in ceno mesa.

Pokrajinski odbor za cene je zavrnil predlog mesarjev, da se ukinejo uradno določene minimalne cene ter sklenil, da se vključita v tehnično komisijo, ki sledi gibanju cen na debelo, še predstavnika trgovcev na debelo in Delavskih zadrug.

SLOVENSKI KLUB

vljudno vabi na zanimivo predavanje

DR. ARH. DARIA JAGODICA

danes 28. t. m. ob 21. uri v Gregorčičevi dvorani v Ulici Geppa 9 o temi:

«Urbanistični razvoj mesta Trsta»

Kino

Nazionale 14.00 17.45 21.30 «Cleopatra» Technicolor. Todd-Ao, Elizabeth Taylor, Richard Burton.

Arcobaleno 16.00 «Maigret e i gangsters» Jean Gabin, Vittorio Sanipoli.

Excelsior 15.30 «Se permettete parliamo di donne» Vittorio Gassman. Prepovedano mladini.

Fenice 15.30 «La vita agra» Ugo Tognazzi Giovanna Ralli.

Grattacielo 16.00 «I tre di Ashiya» Technicolor. Yul Brynner, Richard Widmark, George Chakiris.

Supercinema 16.00 «Sexy magico» — Technicolor. Prepovedano mladini.

Alabarda 16.00 «La calda vita» Technicolor. Gabriele Ferzetti. Prepovedano mladini. Zadnji dan.

Filodrammatico 16.00 «Totò nella luna» Totò, Tognazzi.

Aurora 16.30 «7 giorni a maggio».

Cristallo 16.00 «A 007 dalla Russia con amore» Technicolor.

Capitol 16.30 «Tom Jones» Technicolor. Susan York, Albert Finney.

Garibaldi 16.00 «La vendetta del ragno nero» Prepovedano mladini.

Massimo 16.00 «Maciste il gladiatore di Sparta» Technicolor Mark Forest. Zadnji dan.

Impero 16.00 «55 giorni a Pechino».

Moderno 16.30 Revija: «Donne... liquori... e...» Na platnu: «Diciottenni al sole».

Astra 16.30 «Il ranch delle 3 campane».

Astoria Danes počitek.

Vittorio Veneto 15.00 «Il Gattopardo» Technicolor. Burt Lancaster, Claudia Cardinale.

Abbazia 16.00 «La morte cavalca a Rio Bravo» Technicolor. Maureen O'Hara.

Ideale 16.00 «Psycosissimo» Tognazzi in Vianello.

Marconi Danes zaprto. Jutri «Città nella paura».

Skedenj 16.00 «Ti-Kolo e il suo pescecane» Technicolor.

BORBA PROTI «FUNKCIONALNIM AVTONOMIJAM»

V pristaništču popolno mrtvilo zaradi stavke pristaniščnikov

Na razkladanje ali na nakladanje je zato čakalo 13 ladij

Včeraj se je začela zopet po vsej državi in tudi v Trstu stavka pristaniških delavcev, ki se konča danes ob 8. uri zjutraj. Stavke so se udeležili vsi delavci treh pristaniških družb in priložnostni delavci. Delavci pristaniških družb, ki razkladajo ladje za železarno Italsider, pa so stavkali po dve uri v vsaki izmeni. Zaradi stavke je popolnoma počivalo delo v trgovskem pristaništču na 13 ladjah, to je na treh v starem in na 10 v novem pristaništču. V industrijskem pristaništču, kjer je zasidranih pet ladij, pa je razen omenjene stavke po dve uri za vsako izmeno delo redno potekalo. Zaradi napovedi stavke so v soboto in nedeljo predvsem pohiteli z razkladanjem pokvarljivega blaga, kljub temu pa je ostalo na ladjah še 1.200 ton čebule in 1.200 ton pomaranč.

V vsej državi je stavkalo okrog 30.000 pristaniških delavcev, in sicer proti tako imenovanim «funkcionalnim avtonomijam». Delavci nasprotujejo poskusom raznih zasebnih podjetij, oziroma bolje povedano monopolov, da bi z omenjeno avtonomijo odvzeli lukam njihov javni značaj in jih nekako «privatizirali». Monopoli bi namreč hoteli kar z lastnimi delavci razkladati in nakladati ladje, češ da bi na ta način mnogo prihranili. Pri tem trdijo, da se borijo proti «monopolu» pristaniških družb, češ da nalagajo previsoke tarife za opravljeno delo. Značilno pri tem pa je, da igra v borbi proti pristaniškim družbam vlogo napadalnega oddelka podjetja z državno udeležbo Italsider, ki bi hotelo razširiti v raznih pristaniščih «funkcionalne avtonomije», to je da bi kar samo mimo pristaniških družb poskrbelo za razkladanje in nakladanje ladij. To velja v vsedržavnem obsegu, medtem ko razkladajo pri nas ladje, ki dovažajo železarni surovine, pristaniški delavci.

Kot smo omenili, se pritožujejo monopoli nad «previsokimi» tarifami in nad «monopoli» pristaniških družb v pristaniščih. Pri tem pa pozabljajo, da imajo nad družbami nadzorstvo pristaniška poveljstva ter sveti za pristaniško delo, v katerih so zastopniki delodajlcev, ki imajo opravka v pristaniščih, v večini. Potemtakem ne gre za noben monopol. Seveda pa branijo delavci pridobljene pravice ter nočejo dopustiti, da bi pristanišča res postala zaseben monopol.

Za obnovitev gledališča «Rossetti»

Včeraj so se pri Ustanovi za turizem in letoviščarstvo sestali predstavniki ustanov, ki so zainteresirane za obnovitev gledališča «Rossetti». Ugotovili so, da primanjkuje še 30 milijonov lir in so razne ustanove sklenile, da bodo proučile možnost nadaljnjega financiranja.

Odobritev sklepov krajevnih ustanov

Pokrajinski upravni odbor je na svoji zadnji seji odobril vrsto upravnih sklepov krajevnih ustanov. Med drugim je odobril sklep tržaške občine o izboljšanju cestne razsvetljave v Ul. Ovidio za 3.055.000 lir. Za zgoniško občino je odobril splošni regulacijski načrt, za repentaborsko občino izdatek za prvi živinski sejem ter za nabrežinsko občino pravilnik otroških vrtcev.

PROTI NEPOPUSTLJIVOSTI FINCANTIERI

Uspela stavka v CRDA in Tržaškem arzenalu

Jutri celodnevna stavka v konfekcijski industriji

Včeraj opoldne se je pričela v vseh obratih CRDA v Trstu in Tržiču ter v Tržaškem arzenalu in miljiski ladjedelnici Sv. Roka enotna stavka, ki se bo končala danes zjutraj. Stavke so se udeležili delavci stoodstotno. Z njo so protestirali proti Fincantieri in IRI, ki nočeta urediti vprašanj poenotenja prejemkov na podlagi nove delovne pogodbe, stalnih nagrad in akordnih dodatkov. Stavke so se udeležili tudi delavci v nekaterih zasebnih kovinarskih podjetjih, s čimer so pokazali solidarnost z delavci podjetij IRI.

V Miljah je bila včeraj enotna skupščina, na kateri so sklenili, da bodo napovedali sindikati med tednom splošno stavko v Miljah v podporo mizarjev v ladjedelnici Sv. Roka, ki že tako dolgo stavkajo proti premestitvi v Tržaški arzenal.

Jutri bo po vsej državi in seveda tudi v Trstu stavka uslužbencev konfekcijske industrije v podjetjih Beltrame, Radici Pettinanatura, Fratelli Salvadori in Belfe Sport. Gre za kakih 300 delavk in delavcev. Industrijci se namreč nočejo pogajati s sindikati za sklenitev nove delovne pogodbe, na podlagi delavskih zahtev. Te zahteve vsebujejo med drugim: pet delovnih dni na teden, tretji teden dopustov, zagotovitev proizvodne nagrade, ureditev vprašanja vajencev, ureditev strokovnih kvalifikacij in znatno zvišanje mezd. Jutri ob 15.30 priredi sindikat FILA-CGIL v Ul. Pondares 8 skupščino, na kateri bodo delavkam in delavcem orisali omenjene zahteve in vprašanja ter razpravljali tudi o vprašanjih v raznih podjetjih.

Pogumni mladenič rešil žensko iz morja

Zaradi družinskih sporov si je sinoči 42-letna Milena Ciacchi por. Quadrelli iz Ul. Combi 17 hotela vzeti življenje in je na obrežju pri vhodu v novo pristanišče skočila v morje. Ni ji uspelo, ker je prav takrat šel mimo 16-letni Mario Markežič iz Ul. Lazzaretto vecchio 5, ki je skočil za njo v morje in jo rešil. Nekdo je obvestil policijo, ki je s svojim avtom odpeljala žensko in njenega rešitelja v bolnišnico.

Žensko so sprejeli na III. medicinski oddelek in se bo morala zdraviti dva tedna, ker se je premrazila in je popila precej vode; pogumnega fanta, ki se je nekoliko premrazil in zmočil do kosti, pa so sprejeli na opazovalni oddelek, kjer so mu nudili prvo zdravniško pomoč.

Ko se je sinoči 55-letni Josip Valenti iz Ricmanj štev. 28 peljal z motornim kolesom po Domju, se je zaletel v zadnji del avtomobila, ki ga je vozil 45-letni Agostino Fracassa iz Ul. Romagna 122. Pobil in ranil se je po čelu, zlomil si je nosno kost in opraskal po rokah. Z rešilnim avtom so ga odpeljali v bolnišnico, kjer so ga sprejeli na otorinološki oddelek. Zdraviti se bo moral tri tedne.

Gledališča

VERDI

Danes ob 21. uri za red C v parterju in ložah ter za red B na galerijah in balkonih zadnja predstava Opere iz Pekinga.

V četrtek ob 21. uri klavirski recital pianista Friedricha Wuehrerja (peti abonma), posvečen Beethovnovim sonatam: sonata op. 27 št. 1, sonata op. 27 št. 2 (V svetlobi lune), sonata op. 109, sonata op. 53 (Ealdesteinsonate).

Nadaljuje se prodaja razpoložljivih vstopnic.

TEATRO NUOVO

Danes ob 21. uri za red B v Avditoriju (vhod iz Ul. Tor Bandena) komedija Roberta Musila «Vincenc in prijateljica pomembnih oseb». Cene: parter A 1200, parter B 700, balkon 300.

Ljudska prosveta

S.A.K. «Jadran» priredi v sredo 29. aprila ob 20.30 v Ul. Geppa 9 kulturni večer o temi «Pomembni trenutki našega obstoja: svoboda-ljubezen-upor». Koncert jazza in poezije ob spremljavi slik. Vabljeni vsi.

Včeraj-danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 26. in 27. aprila se je v Trstu rodilo 13 otrok, umrlo pa je 22 oseb.

UMRLI SO: 62-letna Iolanda Venezian por. Radizza, 85-letna Francesca Ziz vd. Kolaric, 59-letni Carlo Rutter, 67-letna Maria Clementina Nicola por. Poggi, 82-letni Giuseppe Turel, 60-letni Giovanni Ravalico, 86-letna Caterina Vucic vd. Stocchetti, 48-letni Aldo De Gasperi, 60-letni Carlo Ferfila, 68-letni Andrea Peciar,

AMERICANKE, Italoameričanke, Avstralke, Francozinje, na letovanju v Italiji, bi se v naglici poročile. Pisati «Eureka» — Casella Postale 5013 — Roma.

AMERICANE, Italoamericane, Australiane, Francesi, villeggianti in Italia, sposerebbero rapidamente. Scrivere «Eureka», casella 5013, Roma.

74-letni Cesare Maggiola, 47-letna Olga Mauri por. Zunino, 82-letna Gisella Polak por. Kreutzer, 70-letna Gustava Schojer por. Zangrando, 89-letna Emilia Pescarito por. Sala, 46-letni Luigi Kaiser, 62-letni Aldo Zeper, 87-letni Nicolò Valentinuz, 75-letna Lidia Passer por. Dorini, 68-letna Adalgisa Rupprik por. Bressani, 69-letni Francesco Lefata, 71-letna Teresa Pobega por. Bertocchi.

Mali oglasi

POKRIVANJE PODOV in podi iz plastike, guma, linoleum od 450 lir dalje kv. meter. Preproge in plastične preproge za hodnike vseh vrst po zelo ugodnih cenah. Zagotovljena namestitev izkušenih delavcev

A.R.P.

ITALPLAST, Trst, Trg Ospedale 6, telefon 95-919.

ENALOTTO

Natečaj št. 17

ZMAGOVITI STOLPEC

Bari	77	2
Cagliari	38	X
Firenze	48	X
Genova	41	X
Milan	2	1
Neapelj	89	2
Palermo	6	1
Rim	78	2
Turin	59	X
Benetke	38	X
Neapelj II	85	2
Rim II	84	2

PROVIZORIČNI dobitki

za zmagovalce z

12 točkami **lir 24.638.000**

11 točkami **lir 348.600**

10 točkami **lir 25.900**

Navedene vsote se lahko spremenijo na podlagi sprejetih ugovorov.

Dokončne kvote določi osrednja komisija po členu 15 uradnega pravilnika in bodo objavljene v Uradnem listu.

Ohranite odrezek, da boste imeli pravico do nagrade

LOTERIJA

BARI	77	15	31	41	71
CAGLIARI	38	50	77	26	33
FIRENCE	48	42	18	73	60
GENOVA	41	80	85	56	66
MILAN	2	9	70	77	68
NEAPELJ	89	85	67	40	5
PALERMO	6	80	5	60	1
RIM	78	84	44	33	14
TURIN	59	33	24	20	35
BENETKE	38	50	29	67	16

NOVINARJI SO SI OGLEDALI AVTOSTRADO

Dela dobro napredujejo kljub oviram in težkočam

Na podlagi nove konvencije bo cestišče široko skupno 24 m

Včeraj je skupina tržaških časnikarjev na povabilo družbe «Autovie Venete» obiskala objekte, ki so v gradnji na novi avto cesti Trst-Benetke z odcepom v Videm. V spremstvu generalnega ravnatelja družbe inž. Visintina in ravnatelja del inž. Cuttina so si časnikarji ogledali gradnjo mosta na Soči in mosta na Teru pri Villessah, gradnjo cestnega vozla pri Palmanovi, kjer se bo avto cesta odcepila proti Vidmu, in gradnjo velikega mosta čez Tilment pri Rinchisu (Latisana).

Dela, ki so sedaj v teku, se nanašajo na objekte, ki jih skoraj ni videti, ker so oddaljeni od sedanjih glavnih prometnih cest. Zato se človeku zdi, ko si to ogleda, skoraj neverjetno, da je bilo doslej, kljub tolikim težavam in oviram, opravljenega toliko dela, ki že sedaj nudi delno sliko, kakšna bo nova avto cesta, ko bo končana.

Na gradbiščih sta inž. Visintin in Cuttin, kakor tudi predstavniki podjetij, ki gradijo posamezne objekte, obrazložili časnikarjem razne podrobnosti o načinu posameznih gradenj ter o obsežnosti del, ki jih sedaj izvajajo. Na gradbišču pri Latisani pa je sprejel časnikarje predsednik družbe «Autovie Venete» odv. Candolini, ki se jim je na kosilu v Latisani zahvalil za njihov obisk in jim predočil predvsem vrsto težav, na katere so družba ter zainteresirane krajevne ustanove naletele pri pristojnih osrednjih oblasteh, preden so se dela lahko začela. Težave so bile predvsem upravnega značaja, nanašale so se najprej na zavlačevanje odobritve konvencije za gradnjo avto ceste, nato pa je začetek del zavrl novi zakon o avtocestah, na osnovi katerega so morali spremeniti širino cestišča od tri na štiri steze, kar je seveda zahtevalo višje stroške.

Sedaj so tudi te težave mimo, je dejal odv. Candolini, in bo družba «Autovie Venete» v prihodnjih dneh podpisala v Rimu novo konvencijo, na osnovi katere bodo morali zgraditi cestišče široko skupno 24 metrov.

Besede predsednika odv. Candolinija ter ostalih predstavnikov družbe in podjetij so bile zelo spodbudne, hkrati pa niso prikrivale novih ovir, na katere bodo morda še naleteli preden bo avto cesta dograjena. Po drugi strani pa je tudi res, da dela, ki so sedaj v teku, dobro napredujejo, in je pričakovati, da bo vsaj gradnja avto ceste iz Trsta v Videm ter do Tilmenta v predvidenem času končana. To željo so izrazili vsi, ker je sedanja državna cesta zlasti do Latisane obupna in ne more niti delno vzdržati velikega avtomobilskega prometa.

Nedvomno pa je, da je gradnja nove avto ceste res nujna, in to ne samo zaradi povezave naše dežele z ostalim italijanskim omrežjem avto cest, ampak tudi zaradi povezave italijanskega avto cestnega omrežja s srednjo in jugovzhodno Evropo.

Po dokončnih podatkih bo celotna avto cesta stala skupno 30 milijard lir, in sicer 24 milijard do Mester, 6 milijard pa odsek avto ceste skozi Mestre, ki pa ni v pristojnosti družbe «Autovie Venete».

Od 24 milijard stroškov bo družba dobila od države 8,5 milijarde lir prispevka. Za ostale stroške pa je že najela posojilo 13,8 milijard lir pri denarnem zavodu «Credito fondiario delle Venezie».

Do začetka leta 1963 so bila dana na dražbo prva dela za gradnjo mostov čez Sočo, Ter in Tilment; septembra lani so bila dana na dražbo dela 6. in 7. odseka, in sicer gradnja ceste od Tera do Palmanove ter vozel pri Palmanovi za skupno vrednost 1.219.282.000 lir del; marca letos so bila dana na dražbo dela 1., 2. in 3. odseka od Moščenice do Sesljana za skupno vrednost 1.075.630.000 lir del, ter dela na področju Palmanova - Videm - Zugliano, ki bodo stala 668.958.000 lir.

Na osnovi podpisane konvencije bi moral biti odsek avto ceste Trst-Palmanova-Videm končan do konca letošnjega leta; odsek Palmanova - Mestre do konca leta 1966; prehodni del skozi Mestre pa do konca leta 1967.

Zaradi težav, ki so jih imeli predvsem pri dražbah, prvi odsek Trst - Palmanova - Videm ne bo končan letos, ampak v prvi polovici prihodnjega leta; glede drugega odseka, Palmanova - Mestre, se družba sedaj pogaja za finansiranje del od Palmanove do mesta na Tilmentu, s čimer bo zgrajena avto cesta do Tilmenta. Nadalje bodo razpisane dražbe za ostale odseke drugega dela, tako da bodo vsa dela do Mestre končana do konca 1966, kot je bilo predvideno.

Splavitev ribiške ladje «Oceanus»

V ladjedelnici Sv. Justa so v nedeljo dopoldne splavili motorno ribiško ladjo «Oceanus», ki jo grade za tržaško družbo, ki se ukvarja z ribolovom na odprtem morju. Ladja ima 600 ton, je dolga 59 m, široka 9 in visoka 4.75. Predvidena brzina ob polnem tovoru bo znašala 13 milj na uro, medtem ko je predvidena avtonomija plovbe 11.000 milj. V obsežno skladišče bodo lahko vskladiščili 600 kubičnih metrov zmrznjenih rib. Včeraj splavljena ladja je že druga iste vrste, ki so jo splavili v ladjedelnici Sv. Justa, medtem ko so na splavišče takoj po splavitvi postavili gredelj tretje enake ladje.

Botrica ladje je bila mati enega izmed upraviteljev tržaške družbe za lov na odprtem morju Emma Dick. Na svečanosti so bili prisotni predstavniki oblasti in med njimi tudi tržaški župan, ki je v kratkem nagovoru podčrtal, da gre za splavitev v tržaški ladjedelnici, kjer grade ladje za domačo — tržaško družbo. Predstavnik brodarjev Dick je orisal razvoj, dosežen pri ribolovu na odprtem morju, ki vedno bolj dobiva industrijsko podobo. Zahvalil se je vladi za prispevk in skrb za ribiško dejavnost in poudaril, da imajo ribiške ladje zgrajene v ladjedelnici Sv. Justa odlične značilnosti in da so bili z njimi doseženi ugodni rezultati.

PO SKLEPU OBMEJNIH ORGANOV

Drugačen način štetja prehodov s propustnicami

Sedaj ne upoštevajo več datuma vidiranja propustnice, temveč štejejo prehode od začetka do konca istega meseca

Obmejni italijanski in jugoslovanski organi so soglasno sklenili, da bodo na drugačen način šteli število prehodov, ki jih opravijo lastniki propustnic, izdanih na osnovi videmskega sporazuma. Do sedaj so namreč šteli število prehodov na osnovi datuma vidiranja propustnice, medtem ko bodo sedaj to štetje poenostavili in bodo šteli štiri prehode od začetka do konca istega meseca. V bistvu gre za neznatno izpremembo, ki pa bo mejnim organom znatno olajšala delo pri nadziranju in žigosanju propustnic, saj ne bo treba več za vsako propustnico pogledati raznih datumov in izvesti dokaj zapleteno štetje prehodov. Na tak način se bodo pospešile operacije na meji, kar je nedvomno v korist zainteresiranega prebivalstva.

Vendar pa je v prvih dneh prišlo tudi do nekaterih težav, ker so mejni nadzorni organi zavrnili nekatere lastnike propustnic, ki so v aprilu že izkoristili štiri prehode, ki pa so — po starem načinu štetja prehodov — menili, da lahko izkoristijo prehode za naslednji mesec. Te težave bodo seveda v kratkem odpadle same po sebi. V nujnih primerih pa se lahko prebivalci poslužijo drugih ugodnosti, ki jih nudi videmski sporazum in predvsem možnosti izdaje posebne propustnice, ki jih lahko izda poveljstvo obmejne policije, ki ima sedež v Ul. XXX. Oktobre št. 2.

Motorist podrl žensko ko je prečkala ulico

Včeraj ob 14.15 so prepeljali na ortopedski oddelek 63-letno Giuseppino Semoli iz Naselja sv. Sergeja 2223, ki jo je malo prej povozil v D'Annunziovem drevoredu neki motorist. Ko je ženska hotela prečkati ulico v bližini poslopja št. 31, se je iz mesta pripeljal mimo 21-letni Emilio Babici, ki je upravljal vespo TS 19181. Mladeniču, ki je bil namenjen na Seneni trg, se ni posrečilo zavreti vozila ter je žensko podrl na tla.

Semolijevo so takoj prepeljali v splošno bolnišnico, kjer so zdravniki ugotovili, da si je zlomila levo in desno nogo ter utrpela še razne druge poškodbe. V bolnišnici se bo morala zdraviti 90 dni.

ŠIRITE PRIMORSKI DNEVNIK

TRAGIČNI VZROKI EKSPLOZIJE V UL. MURAT

Eksplozija plina v kopalnici zaradi samomorilnih namenov

Ženska si je najprej prerezala zapestji, nato pa izpustila plin - Točni vzroki eksplozije še niso znani - Nesrečnica bo okrevala v dobrem mesecu

V nedeljo okrog poldne je v veliki stavbi v Ul. Murat 8 nastala v pritličju močna eksplozija, ki je povzročila precej strahu in preplaha med stanovalci in sosedi. Lahko bi imela hude posledice, vendar se je vse končalo kolikor toliko srečno. Predvsem je imela srečo 56-letna Amelia Manzini vdova Valdemarin, ki tam stanuje in je hotela napraviti samomor s plinom. Eksplozija ji je namreč rešila življenje.

Nesrečna ženska je bila zelo potrta po smrti svojega moža, ki je umrl pred nekaj meseci v Nemčiji. Zaradi tega se je v nedeljo hotela zastrupiti s plinom v stanovanju, v katerem biva sama. Zaprla se je v kopalnico in odprla plin, ter si prerezala zapestji. Vratarica je v veži zavohala plin, a ni vedela, od kod uhaja. Zaradi tega je pritisnila na električne zvonce, da bi opozorila stanovalce. Verjetno je pri tem iskra iz električnega zvonca v stanovanju Valdemarinove povzročila eksplozijo, morda pa si je Valdemarinova prižgala cigareto.

Na srečo ni bila kopalnica še popolnoma nasičena s plinom in eksplozija se je sprostila na hodnik ter na odprt prostor. Kljub temu je popolnoma odnesla okno, v kopalnici je vse razmetala; največjo škodo pa je utrpelo zgornje stanovanje, kjer je eksplozija odnesla 10 kv.m poda in je vse razmetala, porcelan in steklena posoda pa se je razbila drobce so našli tudi v II. in III. nadstropju, kakor da bi bil potres.

Najprej so poklicali samo gasilce, ker so sosedje mislili, da Valdemarinove ni doma. Gasilcem, ki so prispeli z dvema vozovoma in malim tovornikom, je poveljeval sam komandant ing. Casablanca. Kmalu nato je prispel tudi rešilni avto.

Ko so gasilci prišli v kopalnico, polno prahu in dima, ker se je zrušil strop, so na tleh komaj zapazili obraz nesrečne ženske, ki je bila vsa pokrita z materialom in je bila v nezavesti. Nemudoma so odstranili material in jo z rešilnim avtom odpeljali v bolnišnico, med vožnjo pa ji je dr. Russi pomagal s kisikom, da bi jo ohranil pri življenju. Z

Prvi deželni sestanek o kulturi v Furlaniji-Julijski krajini v dvorani CCA

«AKTUALNOST KULTURE V DEŽELI»

Osnovno poročilo dekana filozofske fakultete prof. dr. Ferrera, ki je omenil tudi nujnost kulturnega sodelovanja s sosedno Jugoslavijo - Sklepno resolucijo bodo odobrili na sestanku v Vidmu

V nedeljo dopoldne in popoldne je bil v veliki dvorani «Circolo della Cultura e delle Arti» v Trstu zanimiv sestanek kulturnih delavcev iz vseh treh pokrajin dežele Furlanija-Julijska krajina pod naslovom *«Aktualnost kulture v deželi — Problemi in inštitutt»*. Sestanek je organiziral CCA s pomočjo filozofske fakultete tržaške univerze, katere dekan prof. Leonardo Ferrero je dopoldne prebral osnovno poročilo *«Kultura in dežela»*, kateremu so sledila (po pet minut vsako) poročila ravnateljev šestih odsekov CCA: za gledališče (dr. A. Gruber Benco), za književnost (prof. Ciacchi), za prirodoslovne vede (prof. Furlani), za družbene vede (prof. Agnelli), za likovno umetnost (slikar Mascherini) in za glasbo (skladatelj Viozzi). Sledila je diskusija, ki jo je začel pesnik Biagio Marin v «dvojnem svojstvu» — kot je dejal — Furlana in Tržačana, nadaljevalo pa jo je 14 govornikov — vsak po pet minut — med katerimi tudi: rektor tržaške univerze prof. Origone, ravnatelj «Teatro Stabile» D'Osmo, skladatelj Fabio Vidali, tajnik tržaške federacije KD dr. Botteri, Budini in Tabacco, oba profesorja s tržaške univerze, iz Vidma pa založnik Del Bianco. Popoldne sta prebrala dodatni poročili o muzejih v deželi prof. Muttinelli, ravnatelj muzeja v Cedadu in o knjižnicah dr. Manzini, ravnatelj vladne knjižnice v Gorici. Sledilo je osem diskutantov in končno zaključna beseda prof. Ferrera ter sestanek posebne komisije za sestavo sklepne resolucije, ki naj bi zajela vse važnejše zahteve poročil in diskutantov. Komisija svojega dela kar tako na hitro ni mogla opraviti in bodo resolucijo sestavili pozneje na podlagi osnutka in ob upoštevanju dodatnih predlogov.

Tega hvale vrednega sestanka se je udeležilo čez 70 od mnogo več povabljenih osebnosti. Med povabljenimi — kot je izjavil predsednik Fonda-Savio — je bilo tudi 20 parlamentarcev, od katerih pa se sestanka ni niti eden udeležil. Kot smo zvedeli, sta organizatorja — CCA in filozofska fakulteta — povabila tudi dva slovenska kulturna delavca, in sicer pisatelja prof. Josipa Tavčarja in glasbenika prof. Pavla Merkuja. Toda oba sta bila službeno — zaradi obveznega štiridnevnega šolskega izleta — zadržana, tako da se sestanka nista udeležila. Njuna tako tehtno opravičena odsotnost pa je prav zares obžalovanja vredna, saj bi kot povabljena imela pravico posegi v dis usijo, ki je bila — kot smo ponovno čitali v italijanskem lokalnem dnevnem tisku — omejena samo na povabljene osebe. Prepričani smo, da bi se v tem primeru mnogo več govorilo o deležu kulturnega delovanja naše narodne skupnosti v deželi. prišle bi do izraza tudi njene kulturne potrebe in njeni problemi, predvsem pa pereče vprašanje medsebojnega kulturnega sodelovanja, še prej pa seveda informiranja italijanskega dela kulturne javnosti o vseh naših nemajhnih kulturnih naporih.

Nekaj je namreč o tem omenil že sam glavni poročevalec prof. Ferrero, pozneje pa tudi prof. Viozzi, ko je govoril o pomanjkanju koncertnih dvoran in omenil bližnjo otvoritev našega kulturnega doma. Mnenja smo, da bi bilo zelo prav — in tudi upamo — da bo nujnost upoštevanja slovenskega dela kulturne aktivnosti v deželi omenjena tudi v sklepni resoluciji, katere končno besedilo pripravljajo.

Hkrati nas je na nedeljskem sestanku zanimalo vse tisto, kar je bilo rečenega o kulturnem sodelovanju s sosedno Slovenijo in z Jugoslavijo.

Prof. Ferrero se je v svojem poročilu dotaknil tudi tega vprašanja. V svojem odgovoru diskutantom pa je ugotovil, da morda o tej važni zadevi med diskusijo ni bilo dovolj povedano. Ugotovil je, da že obstaja mešani odbor *«Furlanija-Koroška»* za kulturno izmenjavo in takoj nato izrazil mnenje, da bi bila v Trstu povsem naravna ustanovitev podobnega odbora, ki bi se lahko imenoval na pr. *«Trst-Slovenija»* in *«Trst-Hrvatska»*. Ugledni znanstvenik je nato zelo prepričljivo poudaril nujnost in veliko korist medsebojnih stikov in izmenjav, za katere je rekel, da bi jih mogli na kratko imenovati *«kulturna trgovina»*. Teh njegovih izjav smo bili in smo lahko prav zares veseli, saj smo ravno v nedeljski številki našega dnevnika posvetili temu vprašanju kulturnih stikov celo uvodni članek. Zato smo prepričani, da bo tudi to profesorjevo misel vsebovala sklepna resolucija.

V svoji obširni razlagi je prof. Ferrero poudaril predvsem dve glavni kulturni potrebi dežele: ustanovitev «učinkovite in popolne osrednje biblioteke» in «močno založniško strukturo». Za solstvo pa je dejal, da mora biti spričo zapletenih gospodarskih in socialnih vprašanj predmet posebnega proučevanja — od osnovne šole do univerze. Zavzel se je za organizacijo nekaterih kulturnih ustanov v okviru deželne organizacije uprave in kulturna vprašanja, ki bo morala «podpirati in utrjevati osnovni pogoj resnične kulture, ki je lahko samo *svobodna*», zakaj samo «ta dejanska svoboda kulture je lahko resnični in nenadomestljivi ferment deželnega razvoja, ki bo rodil trajne sadove daleč izven samega kulturnega ozemlja v ozkem smislu...».

V kratkih poročilih ravnateljev šestih sekcij CCA so govorniki nakazali le glavna najnujnejša nerešena vprašanja s svojih področij, o katerih so skoraj vsa bolj ali manj znana že iz njihovega obravnavanja v dnevnem in revialnem tisku. Pomanjkanje gledališke dvorane in s tem v zvezi popravilo gledališča «Politeama Rossetti»; že omenjeno pomanjkanja koncertne dvorane; poskus organizacije deželnega združenja likovnih umetnikov; nezadostna sredstva za univerzo; primerjava odnosa državnih in drugih oblasti do kulture in njenih ustanov z analognim odnosom v sosedni Sloveniji in Avstriji, primerjava, ki ni izpadla v korist naše dežele itd.

Iz poročila o muzejih smo izvedeli, da jih je v deželi nič manj kot 40, ki pa seveda niso vsi v takem redu kot bi bilo nujno potrebno. O bibliotekah pa je v poročilu v prvi vrsti poudarjeno, da je glavni vzrok sedanjega nezadovoljivega stanja pomanjkanje zadevnega vsedržavnega zakona; med glavnimi predlogi poročila pa je ustanovitev deželne šole za strokovno usposobljenost knjižničarjev, predloga, ki ga je uvrstil nato med svojih osem predlogov za resolucijo tudi ravnatelj mestne knjižnice.

V kratkem članku o tako važnem deželnem sestanku seveda ni mogoče povedati vsega, kar smo slišali, kar je kritiziralo in predlagalo vseh 23 govornikov, ki so posegli v diskusijo. Naj poudarimo le, da je nekaj krat prišla do izraza potreba po kulturnih stikih s sosedi. V dveh primerih pa smo slišali zelo ostre kritike odnosa Trsta do Furlanije in najbolj oster in odkrit je bil videmski založnik Del Bianco, prof. Tabacco pa se je upravičeno zelo hudo razburil zaradi vseh pomanjkljivosti na univerzi.

Nedeljskemu sestanku kot prvemu nadvse koristnemu stiku najvidnejših kulturnih delavcev iz vse dežele bo sledil drugi sestanek, ki bo v Vidmu in na katerem bodo odobrili že omenjeni načrt resolucije, ki ga sestavlja prof. Ferrero.

Padec z motorjem

Včeraj popoldne ob 17.40 so prepeljali v splošno bolnišnico 42-letnega Ottavia Mamasa iz Ul. Pirandello 20, ki se je ponesrečil z motorjem na cesti iz Trsta proti Dolini. Zaradi peska na cestišču mu je spodneslo sprednje kolo motorja ter je nerodno padel na tla. Pri padcu se je pobil po rokah, po čelu in po desnem sencu. Kljub temu da je dobil tudi lažji pretres možganov, bo ozdravel v devetih dneh.

Na neurološki oddelek so sinoči sprejeli s pridržano prognozo 56-letnega Angela Martinija iz Drevoreda XX. septembra, ki je na cesti blizu svojega doma padel na tla in se pobil ter ranil po glavi.

IZ TRŽAŠKIH SODNIH DVORAN

Šofer oproščen krivde za smrtno prometno nesrečo

Kljub nasprotnim trditvam preiskovalnih organov je sodišče menilo, da je nesrečo zakrivil motorist sam

Pred kazenskim sodiščem (predsednik Franzot, tožilec Corsi, zapisnikar De Paoli, obramba F. Romano) se je moral zagovarjati 28-letni Angel Skerlavaj iz Trebč 42, ki je bil obtožen nenamernega umora ob priliki neke prometne nezgode. Kar se redko zgodi, se je pripetilo prav Skerlavaju, katerega so sodniki spoznali za nedolžnega ter so ga oprostili vsakršne krivde.

Bilo je 28. oktobra leta 1962 okoli 11.40, ko se je Skerlavaj peljal s svojim močnim avtom Fiat 1900-A po Ul. Carsia na Opčinah. Asfalt je bil v tistem trenutku se ves moker; ker je malo prej močno deževalo. Nenadoma se je iz nasprotne smeri pripeljal na kolesu z mopedom 40-letni Guido Pettorosso z Opčin — Villa Carsia 1075. Nesrečni motorist je trčil v levo stran avtomobila, padel na tla ter se hudo poškodoval. Kmalu nato je izdihnil zaradi hudih poškodb na glavi.

Preiskovalni organi so menili, da je nesrečo zakrivil prav Skerlavaj, in sicer zato, ker je upravljal svoje vozilo s preveliko hitrostjo, čeprav je šlo za ulico, kjer je bilo ob strani polno pešcev. Poleg tega so preiskovalci trdili tudi, da je Skerlavaj kriv nezgode, ker ni pravočasno zmanjšal brzine svojega avta ter se ni umaknil na desno stran ceste.

Udarec mopeda ob avto je bil tako močan, da je nesrečnega Pettorossa odbilo izven ceste. Celo Skerjavajev avto, ki je sicer zelo solidno izdelan, je utrpel precejšnje poškodbe na levi strani. Sam šofer se je tudi nekoliko pobil ter se je moral potem zdraviti štiri dni.

Kazenski sodniki pa niso sprejeli teze preiskovalnih organov. Celo sam javni tožilec ni menil, da bi obstajal kakršenkoli dokaz o Skerjavajevi krivdi, saj je bilo skoraj očitno, da je nezgodo zakrivil prav Pettorosso, ki se je v določenem trenutku znašel s svojim mopedom na levi strani ceste, se pravi na tisti polovici cestišča, po kateri je prihajal Skerlavaj. Zato je dr. Corrsi zahteval, naj sodniki oprostijo obtoženca zaradi pomanjkanja dokazov.

Kot smo že dejali je kazensko sodišče oprostilo Skerlavaja, ker ni zagrešil kazenskega dejanja ter je s tem ugodilo zagovornikovi zahtevi.

Pri prehitevanju avta je padla z motorja

Že preteklo soboto zvečer je prišlo na Furlanski cesti v bližini poslopja št. 222 do precej hude prometne nesreče, pri kateri se je precej hudo poškodovala 53-letna Celestina Grisoni vd. Sfecci iz Ul. Cancellieri. Ženska se je peljala na motorju, katerega je upravljal 44-letni Renato Matzaun iz Ulice Berchet 27. Do nesreče je prišlo, ko je ta hotel prehiteti avto fiat 500, katerega je šofiral 33-letni Aurelio De Bernardis iz Ul. Valdirivo 2, ki je prav tako hotel prehiteti neko drugo vozilo. Motor je trčil v fiat 500, ki ga je odbil na levo stran. Udarec je vrgel žensko s sedeža na asfalt. Pri padcu se je Grisonijeva pobila po zatilniku, si zlomila desno ključnico in verjetno dve rebri na desni strani prsi. Ponesrečenko so takoj prepeljali v splošno bolnišnico, kamor so jo sprejeli s prognozo enega meseca zdravljenja.

Žensko je podrl

Včeraj zjutraj nekoliko po 8. uri je prišlo do prometne nezgode tudi v Ul. S. Michele, kjer je neki skuterist podrl na tla že prileto žensko. Ob isti uri je 72-letna Anna Valentini iz Ul. Daurant 4 hotela prečkati cesto v bližini poslopja št. 37. Slučajno se je v tistem trenutku pripeljal mimo s svojo vespo 20-letni Tullio Giraldi, ki je bil namenjen v Ul. sv. Justa. Skuter je podrl na tla žensko, ki se je pobila po nosu in po čelu. Neki zasebni avtomobilist jo je naložil na svoje vozilo ter jo nemudoma odpeljal v splošno bolnišnico, kjer so jo zdravniki sprejeli na otolaringoiatrski oddelek s prognozo kakih 10 dni zdravljenja.

GROZNA NESREČA NA DELU V ŠTIVANSKI PAPIRNICI

Delavec utonil v bazenu polnem vode in lesne mezge

Nesrečnežu je verjetno postalo slabo, ko je imel opravka ob bazenu in je padel vanj ter se zadušil v gmoti

V papirnici v Štivanu je v nedeljo zvečer zgubil življenje pri delu 27-letni Erminio Perin iz San Pier d'Isonzo, Ul. Oberdan 102. Padel je namreč v bazen, poln lesne mezge. Nesrečni delavec, ki zapušča 14 mesecev staro hčerkico in ženo Mariso roj. Boschin, katera pričakuje drugega otroka, je začel z delom ob 14. uri in bi končal ob 22, nesreča pa se je zgodila ob 19. uri.

V hipu se je vse zgodilo in ni bilo več nobene pomoči, da bi mlademu možu rešili življenje. Perin je tedaj delal pred valjarji blizu bazena, ki je bil poln vode in lesne mezge. Z gumijasto cevko je spuščal zrak pod pritiskom proti papirju na začetku novega navoja. Napravil je dva koraka in padel v odprtino ter izginil v mezgi, ne da bi niti kriknil. Če ga ne bi videl njegov delovni tovariš Riccardo Lazzari, ki je delal tam blizu, sploh ne bi nihče vedel, kako se je zgodila nesreča. Lazzari je zavpil in se po gumijasti cevki, ki je padla skupno s Perinom, spustil v bazen, da bi rešil Perina. Mislil si je, da se je namreč Perin krepko oprijel cevke, da ne bi utonil. Toda Perin je že zginil v gmoti. Nemudoma so ustavili stroje, izpraznili bazen in poklicali rešilni avto, a Perin je bil že mrtev, ker se je v vodi in gmoti takoj zadušil.

Na kraj nesreče so nato prišli karabinjerski poveljnik iz Nabrežine poročnik Spinelli, župnik iz Štivana, pretor iz Tržiča ter zdravnik podjetja dr. Ettore iz Trsta.

Domnevajo, da je Perinu, ki je bil 24. marca žrtev prometne nesreče in je nastopil službo v soboto, nenadoma postalo slabo, zaradi česar je zgubil ravnotežje. Tudi v soboto se je počutil slabo in je moral zapustiti delo, v nedeljo pa se je spet vrnil na svojo zadnjo izmeno. Pri prometni nesreči 24. marca ga je neki avtomobilist povozil ko se je peljal z motornim kolesom na delo. Pri padcu se je takrat pobil po glavi in je dobil živčni pretres. Verjetno je v tem vzrok njegovega tragičnega konca.

Motoristka v avto

Nesreč z motorjem niso deležni samo moški, saj se včasih tudi kaka motoristka zaleti po nesreči v avto, ki prihaja iz stranske ulice. Prav ta nezgoda se je včeraj zjutraj okoli 8. ure pripetila 32-letni Teresi Filipponi por. Seccia, ki se je peljala z vespo TS 12281 po Ul C Battisti v smeri proti Ul. Carducci. V bližini Ul. Palestrina pa je prišlo do nezgode, čeprav je Filipponijeva vozila z zmerno hitrostjo. Po Ul. Palestrina se je pripeljal namreč s svojim avtom fiat 500 D TS 48815 dr. Vincenzo Zucconi z Opčin - Ul. Monte re 3/2, ki je bil namenjen v Drevored 20. septembra. Iz neznanih razlogov je avtomobilist nadaljeval svojo pot in ženska se je zaletela vanj s svojim motorjem. Padla je na tla ter se pobila po spodnjem delu hrbta ter si verjetno poškodovala kako kost. Filipponijevo so takoj prepeljali v bolnišnico z rešilnim avtom RK ter jo sprejeli na ortopedski oddelek, kjer se bo morala zdraviti dva tedna.

Z vespo v avto

V zgodnjih urah včerajšnjega dne (bilo je nekaj pred 1. uro ponoči) se je 22-letni Giuseppe Baron iz Ul. del Veltro 65 ponesrečil, ko se je peljal svojo vespo TS 30558 po Istrski ulici v smeri proti Sv. Soboti. Do nesreče je prišlo na križišču z Industrijsko ulico. V tistem trenutku se je pripeljal iz omenjene ulice 22-letni Cataldo Pinto, ki je upravljal avto fiat 600 TS 59871. Pinto, ki je prihajal na Istrsko ulico, je pravkar hotel zaviti na levo ter je zato zaprl pot prihajajočemu Baronu. Ta je trčil v avto ter padel na tla. Pinto je pobral ponesrečenca, ga posadil v svoje vozilo in ga nemudoma odpeljal v splošno bolnišnico. Zdravniki so ugotovili na ponesrečencu razne poškodbe na čelu in na ustnicah, zaradi katerih se bo moral zdraviti na nevrokirurškem oddelku okoli 10 dni.

PRISPEVAJTE ZA DIJAŠKO MATICO!

KINO «IRIS» PROSEK

predvaja danes, dne 28. t. m. z začetkom ob 19.30 uri humoristični film:

«SESSO, PECCATO E CASTITÀ»

(Spol, greh in čednost)

Igrajo: PETER SELLERS — MAI ZETTELING — VERGINIA MASKELL

Goriško-beneški dnevnik

V NEDELJO V DVORANI UGG

Recitatorji iz Milana prikazali veličino odporniškega gibanja

Zadnje pismo Pinka Tomažiča - Po šolah poveličujejo rimske, ne pa junake odporništva

Občinska uprava v Gorici je v nedeljo zvečer ob 21. uri v okviru proslav za 20. obletnico vstaje v Italiji povabila v veliko dvorano UGG v Gorici skupino za odrska dela «Il Trebbo» iz Milana, ki je v besedi in sliki ter z glasbenim komentarjem prikazala odporniško gibanje v Italiji v razdobju od 1922 do 1945.

V režiji Tonija Comella so štirje recitatorji prikazali nekaj najbolj značilnih dogodkov iz omenjenega obdobja, navajali misli in ocene uglednih politikov, filozofov, pisateljev in drugih ter jih primerjali z odlomki iz govorov Mussolinija, iz katerih je odsevala velika duhovna revščina fašizma in njegove doktrine, če jo lahko tako imenujemo. V zvezi z usmrtitvijo poslanca Matteottija so poudarili puhlost in brezidejnost gibanja, ki se mora zatekati k takemu nasilju ker je brez argumentov in kot tako obsojeno na propad.

Na plošči smo slišali tudi Mussolinijev govor ob zasedbi Addis Abebe, njegovo obsodbo demokracije in poveličevanje samega sebe. Recitatorji so prikazali v besedi in sliki naraščanje odporne sile proti nacifašizmu, ki je pritegnila do aprila 1945 v svoje vrste okrog 250 tisoč partizanskih borcev ter veliko stavko leta 1944 v industriji severne Italije, katere se je udeležilo okrog 1,2 milijona delavcev, ki niso klonili pred nacističnimi okupatorji in njihovimi fašističnimi valpti.

Slišali smo tudi obsodbo šolskega sistema, ki poveličuje junaštvo Mucia Scevole iz rimljanske dobe, ne omenja pa vsaj tako ali še bolj junaških dejanj ljudi iz dobe odporništva in recitatorji so navedli tudi nekaj najbolj značilnih primerov.

Zelo pretresujoča so bila pisma na smrt obsojenih ne samo iz Italije, ampak iz gibanj za svobodo iz vseh evropskih držav. Med njimi so recitirali tudi pismo Pinka Tomažiča, ki ga je pisal svoji nevesti tik pred smrtjo in v katerem še enkrat poudarja ideale, zaradi katerih je šel v smrt. Istočasno so projicirali na platnu njegovo sliko.

Recitacijo so zaključili s poudarkom, da se bo odporniško gibanje nadaljevalo dokler bodo trajale diskriminacije po tovarnah, v kmetijstvu in zapostavljanje delovnega človeka na splošno, dokler bo v veljavi nepravična odmera davkov in nepravična razdelitev dohodkov.

Na prireditev je prišlo nekaj sto ljudi, vendar bi jih lahko bilo še mnogo več, pa se morda niso zavedali njene važnosti. Dejstvo je namreč, da je to prvič v Gorici, da se takorekoč uradno daje v toliki meri poudarek odporniškemu gibanju in vrednotam, ki jih predstavlja. Prvič so se vrednote odporniškega gibanja na taki uradno organizirani prireditvi primerjale z razdelnim delom nacifašizma. Ali prodira naprednejši duh končno tudi v javno življenje na Goriškem in so to njegovi prvi zunanji znaki? Ali je to posledica politike mirnega sožitja in dobrega sosedstva, ki se vodi v zadnjih letih? Naj bo že tako ali drugače, želimo si vsekakor, da bi se po tej poti nadaljevalo z nadaljnjimi pozitivnimi koraki, proti odpravi socialnih in drugih krivic proti vsem državljanom na področju naše pokrajine in na področju nove dežele.

Novi odbor agrarnega konzorcija

V nedeljo dopoldne je bil v Gorici redni letni občni zbor agrarnega konzorcija za Goriško, na katerega so posamezne okrajne podružnice poslale svoje delegate. Predsednik konzorcija je podal poročilo, v katerem je v glavnih obrisih podal nekaj podatkov o kmetijski letini na Goriškem lani in prodajne uspehe konzorcija. Zaradi vremenskih in drugih neprilik ter ovir so lani zabeležili le bolj skromen napredek. Temu pa je vzrok tudi dejstvo, da se agrarni konzorcij iz Trsta udejstvuje tudi v naši pokrajini in sicer na področju okrog Tržiča.

Ob koncu so izvolili nov odbor, ki ima naslednje člane: Douglas Attems, Antonio Banello, inž. Sergio Cosolo, Marino Cechet, dr. Rinaldo Cunoldi, Antonio Ferlat, Egidio Andrani, Attilio Grion, Silvano Comelli, Dionisio Paulin in Mario Montanari. Izvolili so tudi tri člane nadzornega odbora in tri člane razsodišča. Na prvi seji, ki bo te dni, si bodo novi odborniki porazdelili delo in funkcije.

Zaradi deževnih dni se je zelo zavlekla gradnja kanalizacijske naprave, ki bo povezovala novo zgradbo pred sodno palačo v Gorici z glavnim vodom. Cesta na križišču je še vedno razkopana, kar precej ovira cestni promet

Podtajnik Lucchi z Waltritschem pri prefektu

Tiskovni urad goriške federacije PSI poroča:

«V nedeljo zjutraj sta obiskala goriškega prefekta dr. Principvalla socialistični podtajnik (podminister) za transport, poslanec Orlando Lucchi, in slovenski socialistični kandidat Marko Waltritsch, da bi pri njem posredovala o izstavitvi dovoljenja za vinsko razstavo Števerjanskemu prosvetnemu društvu «Briški grič», ki jo priredi ob priliki trodnevnega prvomajskega praznovanja v Števerjanu. Glede dovoljenja za to vinsko razstavo obstajajo namreč nekatere ovire upravnega značaja, ki jih je lahko rešiti z malo dobre volje tako s strani števerjanskega županstva, ki noče dati ustreznega dovoljenja, kot s strani trgovinske zbornice, ki je za to pristojna. Prefekt dr. Principvalle je socialističnima zastopnikoma obljubil, da se bo zavzel za ugodno rešitev te zadeve.

V NEDELJO NA SEDEŽU POKRAJINE

Razdelitev nagrad CONI športnim organizacijam

Razdelili so šest nagrad v skupnem znesku 1.4 milijona lir športnim organizacijam iz Gorice, Tržiča in Gradiške

V dvorani pokrajinskega sveta v Gorici so v nedeljo dopoldne na uradni svečanosti in ob prisotnosti predstavnikov krajevnih oblasti podelili nagrade CONI najzaslužnejšim športnim organizacijam na Goriškem. Svečanosti so se med drugim udeležili tudi podprefekt dr. Loricchio, goriški nadškof Pangrazio, predsednik pokrajinske uprave dr. Chientaroli, predsednik EPT Peternel, zastopnik goriškega župana itd.

V prisotnosti atletov in telovadcev v športni obleki, je delegat CONI Lino Bregant imel nagovor, v katerem je orisal namen in pomen nagrad, za nadaljnji razvoj športa na Goriškem Spregovorili so tudi nekateri drugi predstavniki, nato pa so razdelili nagrade, v skupnem znesku 1,4 milijona lir.

Prvo nagrado 400 tisoč lir so prisodili organizaciji Ginnastica Goriziana; drugo 300 tisoč lir jadralnemu društvu «Cosulich» iz Tržiča, tretjo 250 tisoč lir organizaciji Oratorio San Michele, četrto 200 tisoč lir društvu «Itala» iz Gradiške, 150 tisoč lir je dobilo veslaško društvo «Timavo» iz Tržiča ter 100 tisoč lir moto klub «Pino Medeot» iz Gorice Poleg tega so razdelili tudi več kolajn in diplom.

Kratke iz bolnišnice

Včeraj so v civilni bolnišnici pridržali na zdravljenju tri osebe. Ob 16.30 so pripeljali 3-letnega Gina Marchija s Tržaške ceste 291, ki se je udaril v glavo, ko je padel z okna v stanovanju. V bolnici se bo zdravil 10 dni.

Nekaj minut kasneje so pripeljali 54-letnega Edoarda Contiona iz Ronk Ul. Garibaldi 43. Ko se je peljal proti domu, je izgubil oblast nad motociklom in padel na asfalt. Potolkel se je po glavi. V bolnici se bo zdravil 12 dni.

S prognozo okrevanja v 12 dneh so pridržali na zdravljenju 39-letnega Franca Lipovščka z Majnice, ki je doma padel in se potolkel po desnem zapestju, kjer si je prerezal kite, in desni rami. V bolnišnico so ga pripeljali ob 19.35.

Trčenje vozil na ločniškem mostu

V nedeljo ob 18.40 se je pripetila na križišču pred ločniškim mostom lažja prometna nesreča. Trčila sta motocikel mondial in avtomobil fiat 1100. Na motociklu z evidenčno tablico GO 14002 se je po Ulici Aquileia peljali proti mostu 56-letni Marcello Zampa iz Ul. Udine 29 v Gorici. Ko se je že skoraj pripeljal na most, mu je povsem nepričakovano prečkal cesto avtomobil fiat 1100, ki ga je vozil 48-letni Bruno Gasparini iz Ul. S. S. Martiri 14 v Trstu. Avtomobil se je iz Ul. Lungh'Isonzo peljal čez križišče v Ul. Bolivia. Iz siljeval je prednost in povzročil trčenje, pri katerem sta se poškodovali obe vozili; človeških žrtev pa na srečo ni bilo. Na motociklu se je zvilo prednje kolo in vilice, na avtomobilu pa se je delno poškodovalo zadnje levo kolo, v katero se je motocikel zaletel. Na kraj nesreče je prišla patrulja mestnih stražnikov, ki je sestavila zapisnik.

Nezgoda pri kmečkem delu na Oslavju

Preteklo soboto se je pri kmečkem delu v bližini svoje hiše na Gornjem Oslavju št. 7 ponesrečil Milko Klanjšček. Ko je imel opravka z motorno škropilnico, s katero je škropil strup proti škodljivcem, transmisijski jermen ni prav deloval. Hotel je pogledati in se prepričati, če ni kakšne okvare. Pri tem pa mu je potegnilo roko, na kateri je imel zaščitno usnjeno rokavico, med jermen in kolo, ter mu povzročilo precejšnje poškodbe. Takoj je odšel v goriško civilno bolnišnico, kjer so mu ugotovili zlom sredinca in prstanca leve roke ter rano na palcu in so ga pridržali za 2 dni na zdravljenju.

Hud petelin v Pevmi

V nedeljo dopoldne se je zatekla po prvo pomoč v goriško civilno bolnišnico Frančiška Bensa iz Pevme št. 41. Zdravniki so ji ugotovili rano na desni nogi ter ji nudili prvo pomoč s prognozo okrevanja v 4 dneh. Žena je povedala, da jo je kavsnil domači petelin, ko je šla dat pičo kokošim v kokošnjaku.

Karabinjerji našli tri granate na Kalvariji

Patrulja karabinjerjev iz Podgore, ki je bila včeraj na obhodu po Kalvariji, je na vrhu, kjer so trije križi, našla tri granate, kalibra 75, ki jih je uporabljalo topništvo v prvi svetovni vojni. Poleg granat, ki so še v dobrem stanju, so namestili opozorilni napis ter o najdbi obvestili posebni oddelek iz Trsta, ki bo granate danes odstranil.

Aretacija

Goriška kvestura je včeraj aretirala 36-letnega Angela Fedriga iz San Vita del Tagliamento. Odpeljali so ga v sodne zapore v Ul. Barzellini, kjer bo počakal na proces, na katerem se bo moral zagovarjati, ker je prekršil kvestorjevo odredbo, po kateri ni smel priti v Gorico brez posebnega dovoljenja. Lanskega oktobra ga je goriška kvestura z izgonskim listom poslala domov, ker je storil prekršek.

Z OBČNEGA ZBORA POSOJILNICE V DOBERDOBU

Lanskoletni promet je znašal 105 milijonov lir v obeh smereh

Poročila predsednika Jožefa Gergoleta, tajnika Slavka Ferletiča in nadzornika Andreja Gergoleta

Kmečko delavska posojilnica v Doberdobu je imela svoj redni letni občni zbor, na katerem so njeni predstavniki podali številnim udeležencem poročilo o lanskem delovanju.

Sestanek je otvoril predsednik Jože Gergolet, ki se je vsem prisotnim zahvalil za udeležbo ter navedel nekaj številk o poslovanju denarnega zavoda. Med drugim je dejal, da so lani investirali 22 milijonov lir. «S svojo politiko naša denarna zadruga spreminja obličje vasi, bodisi v finančnem, gospodarskem, kmetijskem kakor tudi na trgovsko - obrtniškem področju». Predsednik je nadalje dejal, da je bilo popravljanje hiš še kakšnih 6 do 7 let nazaj samo želja, danes pa so takšna dela vidna skoraj na vsakem koraku. Temu napredku je dala posojilnica svoj pomemben prispevek. Posojilnica je simbol varčevanja ter predstavlja temelj za dobro in zdravo gospodarstvo.

Po predsedniškem je sledilo poročilo upravnega odbora, ki ga je podal tajnik Slavko Ferletič. Iz njegovega poročila sledi, da se je število vlog v lanskem letu zvišalo za 28 odstotkov. Skupno s poprejšnjimi so znašala posojila 22 milijonov lir. Samo v lanskem letu, za katerega so bila podana poročila, je doberdobski denarni zavod dal 12,6 milijona posojil. Svoje naložbe je prineslo 31 novih članov, tako da se je njihovo število dvignilo na 193.

V lanskem letu so člani denarnega zavoda vložili skupno 55 milijonov lir. Denarni promet v obe smeri je dosegel 105 milijonov lir, kar je izredno veliko. Čisti dobiček je znašal 192.522 lir. Posojilnica je kupila za 17 milijonov vrednostnih papirjev.

Nadzorni odbor je po poročilu Andreja Gergoleta bil prisoten na vseh 12 sejah upravnega odbora. Vse poslovanje denarnega zavoda je bilo v skladu s statutom. Prisotni so odobrili vsa poročila ter zahtevali tudi nekaj pojasnil.

Iz zgornjega je razvidno, da je doberdobska posojilnica zelo zdrav zavod, v katerega imajo prebivalci s Krasa veliko zaupanje. Ker so njegove obrestne mere na posojila zelo ugodne, je eden izmed pomembnih činiteljev za dvig življenjskega nivoja prebivalstva.

Kratke iz bolnišnice

V nedeljo zvečer okrog 19. ure se je zatekla po pomoč v goriško civilno bolnišnico 49-letna Anna Opatti iz Števerjana, Britof 3, ki se je porezala na desni roki, ko je odprla zaboj z olivami. Okrevala bo v 8 dneh

Prvo pomoč so nudili tudi 60-letnemu Demetriju Drufovki iz Gorice, Ul. Scodnik 3, ki se je z nekim žebljem ranil na palcu desne roke. Okreval bo v treh dneh.

Okrog poldne pa so pripeljali v bolnišnico 64-letno Anno Tasini iz Gradeža, ki si je pri padcu doma zlomila desno roko v komolcu. Pridržali so jo na zdravljenju za 40 dni.

V nedeljo zvečer okrog 20. so pripeljali v bolnišnico 38-letnega Mihaela Černica z Vrha, ki se je ponesrečil na delu pri podjetju Mario Silvestri. Zdravniki so mu ugotovili udarec na glavi s pretresom možganov ter so ga pridržali za 15 dni na zdravljenju.

Včeraj dopoldne nekaj po 8. uri pa je prišel po pomoč 16-letni Danilo Toso iz Kaprive, ki se je ponesrečil na delu v rupenski papirnici. Zdravniki so mu ugotovili manjšo rano na sredincu leve roke, ki si jo je povzročil, ko se je hotel vsesti na nek stol v tovarni. Okreval bo v 5 dneh.

Volilna zborovanja danes in jutri

Za PSI bosta govorila, danes 28. aprila, ob 12.30 uri v Tržiču pred tovarno Solvay Vittorio Semola in Elio Zuliani.

Jutri b 12.30 bosta govorila za PSI pred tovarno OEM Vittorio Semola in Elio Zuliani.

* * *

Za KPI bo govoril danes, v torek ob 12.20 uri pred ladjedelnico CRDA Giancarlo Pajetta.

Kino

VERDI. 15.15: «Se permettete — parliamo di donne», V. Gassman in S. Koscina. Mladini pod 18. letom prepovedan.

CORSO. 17., 19. in 21.15: «Il processo», A. Perkins. Italijanski črnobeli film. O. Wellesa. Mladini pod 18. letom vstop prepovedan.

VITTORIA. 17.30: «La valanga dei tanki», D. Kelly in M. Helen. Ameriški črnobeli film. Zadnja predstava ob 21.30.

CENTRALE. 17.00: «L'ombra del dubbio», J. Cotten in T. Wright. Ameriški črnobeli film Alfreda Hitchocka

DEŽURNA LEKARNA

Danes ves dan in ponoči je odprta v Gorici lekarna ALESANI, Ul. Carducci, tel 22-68.

TEMPERATURA VČERAJ

Včeraj smo imeli v Gorici najvišjo temperaturo 21,1 stopinje ob 14.30, najnižjo 6,4 stopinje ob 4. Povprečne dnevne vlage je bilo 40 odstotkov

PROSVETNO DRUŠTVO «BRIŠKI GRIČ» - ŠTEVERJAN

priredi v DVORU 3-dnevno praznovanje 1. MAJA s sodelovanjem ansambla iz Ljubljane

«VESELI PLANŠARJI»

PROGRAM:

Petek, 1. maja — ob 15.30 koncert VESELIH PLANŠARJEV z nastopom humorista Korla
— od 18. do 24. ure P L E S ob zvokih VESELIH PLANŠARJEV

Sobota, 2. maja — od 18. do 24. ure

PLES

Nedelja, 3. maja — ob 15. uri tekmovanje v briškoli
— ob 18. uri nastop FOLKLORNE SKUPINE iz Ločnika
— od 20. do 24. ure P L E S
vmes tekmovanje v twistu

V okviru prvomajskega praznovanja prireja odbor vinogradnikov iz Števerjana, Oslavja in Pevme

RAZSTAVO VINA

Od 1. do 4. maja v veliki kleti posestva baronice Tacco v DVORU. Razstavlja 15 vinogradnikov.

Otvoritev razstave bo 1. maja ob 11. uri ob igranju godbe na pihala iz Doberdoba.

Vljudno vabljeni!

šport šport šport šport šport šport

Edinstven uspeh mednarodnega namiznoteniškega turnirja na stadionu «Prvi maj»

Jugoslovanu Teranu kot najboljšemu "nagrada Bora" 2 pokala (Primorski dnevnik in MI) borovcu Košuti

FINALNI IZIDI

JUNIORJI

KRNC (Ljubljana) — SAZONOV (Ljubljana) 3:0 (21:18, 21:17, 21:17)

III. KATEGORIJA

KOŠUTA B. (Bor) — GRANDINI (Rovigo) 3:0 (21:14, 21:10, 21:15)

II. KATEGORIJA

KOŠUTA B. (Bor) — TOSETTO (Turin) 3:2 (21:19, 16:21, 15:21, 21:14, 21:18)

A KATEGORIJA

TERAN (Ljubljana) — MARIOTTI (Švica) 3:1 (16:21, 21:19, 21:18, 21:13)

MEŠANE DVOJICE

PIRC - TERAN (Ljubljana) — JACQUET - MARIOTTI (Švica) 3:2 (13:21, 18:21, 21:13, 21:18, 21:13)

MOŠKE DVOJICE

TERAN - JAZVIČ (Ljubljana) GRINTAL - STADER (Ljubljana) 3:0 (21:13, 21:14, 21:19)

KONČNA RAZVRSTITEV

JUNIORJI

1. KRNC (Ljubljana)
2. Sazonov (Ljubljana)
3. Bettiol L. (Treviso)

III. KATEGORIJA

1. KOŠUTA B. (Bor)
2. Grandini (Rovigo)
3. Birsa (Soffitta Trst)

II. KATEGORIJA

1. KOŠUTA B. (Bor)
2. Tosetto (Turin)
3. Santalena (Milan)

ŽENSKE

1. PIRC (Ljubljana)
2. Jacquet (Švica)
3. Škerlj (Ljubljana)

A KATEGORIJA

1. TERAN (Ljubljana)
2. Mariotti (Švica)
3. Durazzano (Soffitta Trst)

MEŠANE DVOJICE

1. PIRČEVA - TERAN (Ljub.)
2. Jacquet - Mariotti (Švica)
3. Virant - Jazvič (Ljubljana)

MOŠKE DVOJICE

1. TERAN - JAZVIČ (Ljub.)
2. Grintal - Stader (Ljubljana)
3. Durazzano - Crechici (Soffitta Trst)

EKIPNO

1. SOFFITTA (Trst)
2. UNI (Trst)
3. Bor (Trst)

POKALI

Nagrada Bora: TERAN (Lj.)
Pokal MI: B. KOSUTA (Bor)
Pokal Primorskega dnevnika: B. KOSUTA (Bor)
Pokal SKGZ: PIRČEVA - TERAN (Lj.)
Pokal koprskih gasilcev in Istra Benza: TERAN - JAZVIČ (Ljubljana)
Pokal predsedstva GITeT: PIRČEVA (Lj.)
Pokal Tržaške turistične in letovičarske ustanove: SOFFITTA (Trst)

Pokal SKGZ mešani dvojici Pirčeva - Teran
V ekipni konkurenci najboljša tržaška Soffitta

Ne pretiravamo, če trdimo, da se je letošnji mednarodni namiznoteniški turnir za «nagrado Bora» zaključil z nepričakovanim organizacijskim in tekmovalnim uspehom. Nagrade so pripadle najboljšim in tokrat so Ljubljančani in Ljubljančanke pobrale levji delež pokalov in praktičnih daril. Tudi Trst ni ostal praznih rok. To po zaslugi člana Bora Borisa Košute, ki je zmagal v skupini tretjekategornikov in tudi presenetljivo uspel odpraviti najboljše drugokategornike, s čimer si je s prvim mestom osvojil pokal Primorskega dnevnika. V ekipni konkurenci pa je po doseženih rezultatih v vseh skupinah, pa čeprav ni nihče prodrl do samega vrha, se je izkazala tržaška Soffitta, kateri so za požrtvovalne nastope igralcev podarili pokal tržaške turistične in letovišarske ustanove.

Na stadionu «Prvi maj» je bilo tudi v nedeljo ves dan živo. Zjutraj so se odvijale zadnje izločilne in tudi polfinalne borbe, popoldne pa je turnir potekal v znamenju zadnjih spopadov za nagrade. Vse igre so bile živahne in napete, vendar ni nobena po razburljivosti in lepoti presegla sobotne med Teranom in njegovim rojakom Jazvičem, ki zasluži lovoriko najlepšega dvoboja turnirja.

Finalne borbe sta otvorila ljubljanska juniorja Krnc in Sazonov, ki sta se spoprijela za prvo mesto v tej skupini. Zmagal je Krnc, pa čeprav mu je bil njegov rojak enakovreden nasprotnik. V tretji kategoriji je Boris Košuta gladko odpravil le poredkoma nevarnega Grandinija iz Roviga. Bolj ostra je bila borba Košute z drugokategornikom Tosettom iz Turina, ki je lani zasedel prvo mesto. Turinčan je Tržačanu nudil izreden odpor in je Košuto večkrat prisilil v obrambo. Končno pa je Košuti vseeno uspelo, tako zaradi boljše kondicije kot tudi zaradi bolj učinkovite, živahne in duhovite igre, spraviti tekmeca na kolena.

V dvoboju mešanih parov sta Slovenca Pirčeva in Teran porazno začela in sta bila že na pragu poraza. Pri stanju 2:0 za švicarsko dvojico Jacquetova-Mariotti sta se jugoslovanska prvaka zbrala in z zmago v treh zaporednih setih prisilila odlična nasprotnika na predajo.

V tekmi žensk je švicarska prvakinja Jacquetova popolnoma odpovedala in je bila lahek plen živahne Pirčeve, ki ji z učinkovitimi potezami in udarci ni dala možnosti oddiha. Bolj napeta in zanimiva ter dolga je bila borba za prvo mesto v absolutni kategoriji med jugoslovanskim prvakom Teranom in Švicarjem Mariottijem. Gost iz Švice je učinkovito začel in Terana z bliskovitimi udarci popolnoma zmedel. Jugoslovan, ki potrebuje nekaj časa, da se razgreje in se znajde, je vseeno tekmoval v hladnokrvnosti z izredno mirnim Švicarjem in mu je prepustil samo prvi set. V ostalih, pa čeprav ni imel vedno pobude v svojih rokah, je znal vedno najti šibke točke nasprotnika, katerega je neusmiljeno prisilil na predajo. Igra sama ni bila po agonistični plati na višku, kar je popolnoma razumljivo. Nagrada je bila prevelika, zaradi česar so igrali glavno vlogo prav živci, ki niso dovoljevali tekmecema, da bi se sprostila in predvsem preveč tvegala.

V moškem doublu je boj za pokal potekal med jugoslovanskimi predstavniki. Na eni strani sta bila neprekosljiva Teran in Jazvič, na drugi pa Grintal in Stader, ki sta rojakoma le tu pa tam nudila odpor. Vseeno pa je bila igra živahna in polna fines, kar so številni gledalci, kot v vseh prejšnjih tekmah, nagradili z burnim ploskanjem.

Nagrajevanje, ki je sledilo zadnji finalni tekmi, je potekalo v veselem vzdušju, ker so prireditelji športnega združenja Bor poskrbeli za vse prvoplasirane v vsaki skupini pokal in tudi lepa praktična darila.

Z METOM DISKA 62,94 M

Nov svetovni rekord Al Oerterja

WALNUT, 27. — Američan Al Oerter je ponovno izboljšal svetovni rekord v metu diska. 27. aprila lani je ameriški atlet v istem mestu dosegel z 62,62 svetovni rekord, katerega je sedaj z metom 62,94 m še izboljšal.

27-letni Al Oerter, ki se ponaša z dvojnim olimpijskim naslovom, je z novim rekordom potrdil, da je najresnejši favorit za letošnjo zlato olimpijsko kolajno.

Na odbojkarskem «turnirju prijateljstva»

Prehodni pokal šestorki Bora

Pet setov za zmago nad Izolo

Moška in ženska šestorka Bora sta se v nedeljo udeležili v Rovinju odbojkarskega «turnirja prijateljstva». V moški konkurenci (o tekmovanju deklet bomo pisali v prihodnjih dneh) je nastopilo pet ekip. V prvi tekmi sta se spopadli šestorki Izole in Pazina. Sledila je tekma med Borom in Poročem II. Zaradi tekme na prostem, je veter, posebno v dopoldanskih urah, precej motil igralce. Ker so Borovi nasprotniki igrali s soncem v hrbet, jim je to največ pripomoglo, da so posebno v prvem setu, nabrali nič manj kot 13 točk. V drugem nizu pa je šlo borovcem precej bolje in ker so zmagali nad nasprotnikom, so se uvrstili v finale. Drugega finalista pa je določila tekma med Izolo in Porečem I. Izolani so po ostri borbi zmagali in se tako uvrstili v zaključno kolo.

Finalna tekma je bila popoldne, in ker so bili gledalci jezni nad Izolo, ki je Poreču preprečila pot v finale, so navijali za borovce, ki so se tako počutili kot na domačih tleh. Bor in Izola sta se tudi v preteklosti večkrat spoprijela in vse tekme so se zaključile v korist tržaških barv. To se je zgodilo tudi v nedeljo, pa čeprav so se morali igralci Bora resno potruditi, da so prisilili vztrajne nasprotnike na predajo. Tržačani se v prvem setu niso znašli in so ga morali prepustiti tekmecem. V drugem in tretjem setu pa so z lahkoto razpolagali z igralci Izole, v četrtem pa so ponovno popustili in set porazno izgubili. Zadnji odločilni set pa je bil za borovce izrednega pomena. Zaradi tega so se zbrali in so z odlično igro prisilili nasprotnike na predajo, pri čemer so jim dopustili, da so si nabrali le tri točke.

Igralci Bora so si tako osvojili prehodni pokal, katerega bo treba v prihodnosti braniti, da bo prišel v trajno last. Vedeti moramo, da so organizatorji sklenili, da bo postal ta turnir tradicionalen. Tekme turnirja bodo igrali vsako leto v drugem mestu.

Izidi:

Izola - Pazin 2:0 (15:6, 15:5)
Bor - Poreč II. 2:0 (15:13, 15:6)
Izola - Poreč I. 2:1 (15:4, 13:15, 18:16)
Bor - Izola 3:2 (12:15, 15:7, 15:11, 6:15, 15:3)

G. FURLANIČ

NOGOMET

MILAN, 27. — Prvo četrtfinalno tekmo za pokal Rappan Beograd - Bologna, ki bo 10. junija v Beogradu, bo sodil madžarski sodnik, medtem ko bosta stranska Jugoslovana. Povratno tekmo 17. istega meseca v Bologni pa bo sodil Avstrijec, stranska sodnika pa bosta Italijana.

KOŠARKA

LIMA, 27. — Češkoslovaška je na čelu lestvice finalne skupine svetovnega ženskega košarkarskega prvenstva. Sledijo SZ, Brazilija, Jugoslavija, ZDA, Bolgarija in Peru. Izidi včerajšnjih tekem so naslednji:

ZDA - Peru 59:38 (33:20)
Brazilija - Jugoslavija 66:52 (33:29)
ČSSR - Brazilija 76:63 (33:32)

* * *

PRAGA, 27. — Košarkarska petorka Brna je v prvi tekmi finala za pokal evropskih prvakov premagala Real Madrid 110:99 (55:54).

Totocalcio

Bari-Atalanta	(4:0)	1
Bologna-Catania	(1:0)	1
Fiorentina-Inter	(1:3)	nev.
Genoa-Spal	(1:0)	1
Juventus-Vicenza	(4:1)	1
Lazio-Torino	(0:0)	X
Messina-Mantova	(1:0)	1
Milan-Sampdoria	(0:1)	2
Modena-Roma	(3:3)	X
Catanzaro-Cagliari	(2:2)	X
Palermo-Foggia	(0:0)	X
Simmenthal-Varese	(1:4)	2
Triestina-Venezia	(2:2)	X

KVOTE:

12 — 4.763.000 lir
11 — 54.400 »

TOTIP

1. —	1.	Fagus	1
	2.	Gavy	X
2. —	1.	Titolo	2
	2.	Giorgione	1
3. —	1.	Uccio	X
	2.	Tamako	2
4. —	1.	Gurgo	X
	2.	Calenda	1
5. —	1.	Gabrio	X
	2.	Pianello	2
6. —	1.	Canton	X
	2.	Triora	X

KVOTE:

12 — 7.826.439 lir
11 — 340.279 »
10 — 31.558 »

BLIGA

IZIDI

*Catanzaro-Cagliari	2:2
*Palermo-Foggia	0:0
*Prato-Lecco	1:0
*Cosenza-Napoli	0:0
*Pro Patria-Padova	1:1
*Brescia-Parma	2:1
Potenza-*Verona	2:1
*Alessanddria-Udinese	1:0
Varese-*Simmenthal	4:1
*Triestina-Venezia	2:2

Prihodnje tekme (3. maja)

Padova - Brescia; Verona - Cosenza; Napoli - Foggia; Venezia - Lecco; Cagliari - Palermo; Potenza - Parma; Udinese - Prato; Varese - Pro Patria; Alessandria - Simmenthal.

LESTVICA

Foggia	30	13	14	3	33	16	40
Padova	30	13	12	5	33	15	38
Varese	30	12	14	4	34	16	38
Verona	30	12	13	5	34	19	37
Cagliari	30	11	14	5	31	21	36
Brescia	30	17	8	5	48	21	35
Lecco	30	12	11	7	27	22	35
Napoli	30	9	13	8	31	30	31
P. Patria	30	9	12	9	30	26	30
Potenza	30	9	12	9	28	26	30
Triestina	30	10	10	10	25	28	30
Catanz.	30	10	9	11	33	40	29
Palermo	30	8	12	10	22	21	28
Udinese	30	8	10	12	21	26	26
Venezia	30	7	11	12	27	37	25
Parma	30	5	12	13	26	39	22
Alessand.	30	6	10	14	21	41	22
Cosenza	30	7	7	16	19	38	21
Simment.	30	3	14	13	19	40	20
Prato	30	4	12	14	17	37	20

V 30. kolu nogometnega prvenstva

Presenečenje: spodrsljaj Milana na domačih tleh

Inter na vrhu pred Bologno

ALIGA

IZIDI

*Bari-Atalanta	4:0
*Bologna-Catania	1:0
*Genoa-Spal	1:0
*Juventus-LR Vicenza	4:1
*Lazio-Torino	0:0
*Messina-Mantova	1:0
Sampdoria-Milan	1:0
*Modena-Roma	3:3
Inter-Fiorentina	3:1

(odigrana v soboto)

Prihodnje tekme (3. maja)

Mantova - Bologna; Catania - Fiorentina; Bari - Genoa; Inter - Juventus; Sampdoria - LR Vicenza; Atalanta - Lazio; Torino - Messina; Roma - Milan; Spal - Modena.

LESTVICA

Inter	30	20	7	3	49	20	47
Bologna	30	19	8	3	47	19	45
Milan	30	17	9	4	47	23	43
Fiorentina	30	14	9	7	42	21	37
Juventus	30	13	9	8	44	31	35
Torino	30	8	15	7	29	26	31
Vicenza	30	11	8	11	30	34	30
Roma	30	9	10	11	36	34	28
Lazio	30	9	9	12	20	22	27
Atalanta	30	7	13	10	22	38	27
Genoa	30	8	10	12	28	30	26
Catania	30	8	10	12	24	36	26
Messina	30	8	9	13	24	43	25
Mantova	30	5	14	11	27	39	24
Sampd.	30	10	4	16	35	46	24
Modena	30	6	11	13	29	42	23
Spal	30	5	11	14	23	33	21
Bari	30	5	10	15	17	36	20

Milan je klonil. In to na domačih tleh v tekmi, ki na papirju ni predstavljala za prvake nobene nevarnosti. Toda Sampdoria se je predstavila z vrsto mladih sil in te so spravile na kolena «črno-rdeče vrage». Zaradi tega nepričakovanega dogodka, je Inter, ki je v sobotni tekmi premagal Fiorentino, še povečal naskok do nieščanskih tekmecev, a ni mogel do Bologne, ki si je, kljub temu, da je morala igrati večji del tekme brez Pascuttija, privoščila izredno uporno Catanio. Bolonjčani so tako sami na drugem mestu razpredelnice 2 točki za Interjem in 2 pred Milanom.

Juventus je zopet prišel do zmage. Tokrat je prišel do obeh točk na račun enajstorice Lanerossi, ki je morala kloniti pred bolj vigranim moštvom z nepričakovano učinkovitim napadom.

Vse ostale tekme pa so se končale z zmago domačinov, z izjemo dveh, kjer so si nasprotniki razdelili izkupiček. To se je pripetilo Laziu, ki je moral prepustiti točko Torinu in tudi Romi, katero je Modena v drugem polčasu z izredno napadalno igro dohitela.

Že obsojeni Bari pa je v nedeljo zapel z vsemi strunami. Posledica je bila, da se je Atalanta znašla kar s štirimi žogami v mreži. Genoa in Messina sta tudi obogateli in sicer na račun Spala oziroma Mantove. V obeh primerih je en sam gol zadostoval za zmago.

Slaba igra Tržačanov na občinskem stadionu

Triestina - Venezia 2:2 (2:1)

Domačini vodili z dvema goloma prednosti

STRELCI: v prvem polčasu v 6' Tesconi (V.) avtogol, v 19' Novelli (T.), v 23' Muiesan (V.), v drugem polčasu v 21' Cardillo (V.).

TRIESTINA: Miniussi; Grigeri, Vitali; Pez, Varglien, Sadar, Mantovani, Dalio, Ispiro, Rancati, Novelli.

VENEZIA: Magnanini; De Bellis, Mancin; Tesconi, Grossi, Neri; Cardillo, Santon, Muiesan, Salvemini, Dori.

SODNIK: Sebastii. Kotje 7:3 za Venezio. Gledalcev 8000.

Čeprav je Triestina vodila že z dvema goloma prednosti, se je morala zadovoljiti z neodločenim izidom in še sreča, da je sploh rešila točko. Gostje so bili namreč skoraj ves drugi polčas v očitni terenski premoči, Triestina pa je morala praktično igrati samo z desetimi igralci, ker si je že v prvih minutah drugega polčasa Novelli pretegnil mišice in je bil do kraja neuporaben na krilu, v zadnjih minutah pa je sploh ostal izven igrišča. Pa tudi ne glede na to, je domače moštvo v drugem polčasu popolnoma popustilo kot celota, še posebno pa je odpovedala njegova obramba, v kateri so bili Sadar, Vitelli, Pez in Dalio le senca samih sebe, Miniussi pa dokaj nezanesljiv in soodgovoren za prvi gol. Rešil se je samo Vargdien. Napad je deloval samo v prvem polčasu, dokler je bil Novelli pri močeh. Rancati in Mantovani sta bila pod vsako kritiko, mladi debutant Ispiro pa je dal od sebe, kar je mogoče od debutanta zahtevati in nikakor ni on sam kriv, če to ni bilo dovolj za uspeh. Skratka nevaren padec forme celotnega moštva, ki ga ublažuje samo dejstvo, da moštvu ne grozi neposredna nevarnost za izpad.

Začetek je kazal za domačine zelo ugodno. Že v 6' je Sadar streljal z desne strani. Žogo je dobil Ispiro in jo usmeril proti vratom. Magnan je bil dobro postavljen, toda Tesconi je žogi nehote spremenil smer tako, da se znašla v mreži. Tudi v naslednjih minutah so bili domači boljši in v 19' je Novelli s krasnim strelom iz kakih 30 m neubranljivo poslal žogo v sam levi zgornji kot vrat. Trenutek nepozornosti je štiri minute kasneje izkoristil Muiesan. Cardillo je ušel Vitaliju in poslal nizko žogo pred vrata, kjer je bil Muiesan hitrejši od Miniussija in je s prisebnostjo zatresel mrežo. V prvem polčasu so bila vrata Triestine še dvakrat v veliki nevarnosti: prvič v 28', ko je Salvemini streljal v Miniussija, in nato v 33', ko je po grobi Vitalijevi napaki kar pet igralcev zgrešilo žogo v neposredni bližini vrat dokler je ni Miniussi končno ubranil.

Drugi polčas se je začel z napadom Triestine v 8' z Novellijem in v 9' s Pezom, takoj nato pa se je poškodoval Novelli in vsa Triestina se je potegnila v neurejeno obrambo, medtem ko sta v napadu ostala praktično samo Ispiro in od časa do časa Mantovani. V 21' je Venezia kronala svoj pritisk z učinkovitim golom Cardilla z desne strani, popolen uspeh pa ji je ušel samo zaradi nepreciznosti njenih strelcev.

JUGOSLOVANSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

V tekmi z Dinamom 3:0 za Crveno zvezdo

Zmaga Olimpije in Maribora - Novogoričani s točko iz Maribora - Poraz Delamarisa

Le 50.000 gledalcev, pa čeprav je bilo prodanih 75.000 vstopnic, je zaradi slabega vremena prisostvovalo «tekmi leta» I. zvezne jugoslovanske nogometne lige med Crveno zvezdo in Dinamom. Z gladko zmago so si Beograjčani utrdili položaj na vrhu, medtem ko je Dinamo zaostal za 2 točki. Med nedeljskim zavrtljajem je Beograd premagal Hajduka v samem Splitu, Sarajevo pa si je šel na Reko po celotni izkupiček. Tudi Vojvodina je bila uspešna na tujem, medtem ko se je moral Partizan zadovoljiti v tekmi s Trešnjevko le s polovično nagrado.

* * *

V II. zvezni ligi sta slovenska predstavnika zabeležila novi zmagi. Olimpija je na tujih tleh kljub slabi igri odpravila Famos. Podoben podvig se je posrečil tudi Mariborčanom v Slavonskem brodu, le s to razliko, da je bil njihov rezultat za spoznanje boljši.

* * *

V slovenski nogometni ligi se je Novogoričanom posrečilo izsiliti med gostovanjem v Mariboru neodločen izid, medtem ko je izolski Delamaris, zaradi nespretnih napadalcev izgubil na domačih tleh z gostujočim trboveljskim Rudarjem

I. LIGA

C. zvezda — Dinamo	3:0	(1:0)
Trešnjevka — Partizan	0:0	(0:0)
Rijeka — Sarajevo	2:4	(2:0)
Novi Sad — Veležj	2:2	(0:0)
Radnički — Vardar	1:0	(0:0)
Hajduk — Beograd	2:3	(0:1)
Željezničar — Vojvodina	0:1	(0:0)

II. LIGA (Zahod)

Zagreb — Lokomotiva	1:1	(1:1)
Varteks — Bosna	3:1	(2:0)
Borac — Istra	2:1	(1:1)
Borovo — Celik	0:2	(0:2)
Sparta — Šibenik	0:1	(0:0)
Sloboda — Slavonija	3:0	(1:0)
Famos — Olimpija	3:3	(1:2)
BSK — Maribor	1:3	(1:2)

SLN

Sobota — Kladivar	0:3	(0:1)
Ljubljana — Triglav	2:1	(0:0)
Železničar — N. Gorica	1:1	(1:0)
Delamaris — Rudar	0:2	(0:1)
Aluminij — Slovan	2:2	(1:2)
Olimp — Celje	6:0	(0:0)
Olimpija B. — Maribor B.	preloženo.	

JOŽA HORVAT:

Maček pod šlemom

50.

— Ne boš zaspal, Kapara, poznam te! Glej, še malo pa se bo začelo svitati, a jaz bi moral prebuditi Stevico, malega Stevico, ker je on na vrsti. Sam veš, kako je šibak in nocoj so ga ožulili gojzarji, ves je še moker in blaten, pa ne morem buditi njega, smili se mi. No daj, Kapara, nadomesti tega otroka, njemu je spanje bolj potrebno kot tebi, ti pa tudi če bi legel, bi moral vstati prej, kakor bi zaspal. No, daj!

Izčrpan in na koncu z močmi se je poskušal še poslednjič upreti...

— Razumi, da ne morem. Prebudi Brica!

— Brico je na patroli.

— Dobro vem, na kakšni patroli je — vzroji Kapara — pri tujih ženah... Kurbá se!

— Če ti pa pravim — ga je miril vodnik — častna beseda! Tudi Kapsula in Tamburica sta z njim.

— Pa Vodenjak?

— Leži v ambulanti, vročino ima.

— Mornar?

— Je že bil na straži.

Hotel je izgovoriti še kakšno ime, a mu najbrž zaradi trudnosti in jeze nobeno ni hotelo na misel. Zaprl je oči. Poskušal je še enkrat, zadnjič: — Ne morem! Pred menoj je posebna naloga, grem na pot in se moram odpočiti, moram...!

— Ne blebetaj, Ilija, mi vsi imamo posebne naloge, odpočil se boš, kakor tudi jaz, po smrti. Taksno je naše življenje. Drug drugemu moramo pomagati. Ali veš za znake spoznavanja? Ne veš? Nikar ne pozabi: «Čevelj — mali!» Zapomni si: «Čevelj — mali!» Pojdi in zamenjaj Kočijaša in ostani, dokler ne pride naša četa. Zdravo, Kapara, in na svidenje!

Kapara s kletvico razkolje noč in brez moči skomigne z rameni. Odide na konec vasi. Zaradi Stevice, samo zaradi njega. V slivniku zamenja Kočijaša, prevzame stražo, stepta blato okoli sebe, odklopi puško in se zagleda v temo. Nekje na vzhodu je svetlozelena svilena nit zarje obrobljala dan. K tisti ženi, ki je njen mož preveč pobožen — njenega imena si ni zapomnil, če ga je sploh kdaj vedel — k ženi, ki ga je tako hrepeneče prosila, naj se vrne, pravzaprav ni mislil iti. — Poglavitno je, da sem jo osvojil — je mislil ne brez zadovoljnosti — a če je nisem imel — tako.., popolnoma, to ni moja krivda. Kaj hočemo, vojna je vojna...!

Zdanilo se je in ves kraj je utripal v sivem negličastem zelenilu. Po zagorskih pobočjih in kotlinah se je kazalo krmežljavo, kislo in neprijetno jutro, polno megle, vlage in zle volje. Z griča na grič so razglašali petelini: Kukurikuuu... partizani so tuuu!

Stal je pod slivo in oslonjen na karabinko dremavo opazoval enote brigade «Braća Radić», kako gredo skozi Gluboki Breg in se razvijajo v predhodnico divizije. Redko kdo se je ozrl nanj. Le kakšen starejši borec ali starešina je dvignil roko v pozdrav, ko ga je opazil ob poti, ali pa zaklical: — Zdravo, Kapara, zdravo! — Ni odgovarjal. Samo kimal je z glavo in mežikal. Kdo ve, katero noč po vrsti že ne spi. In zdaj ga moti dnevna svetloba, kakor da je nočna ptica, čuk ali sova; mežika, utriplje z očmi, spušča in vzdiguje veke, mane si oči in se bori, da ne bi vsak čas padel in zaspal v slivniku.

Brigada pa gre mimo... Kapara ve, da ji gre vsa čast. Brigada «Braća Radić» je nastarejša brigada severne Hrvaške, udarna brigada divizije. Njeni vojaki so prenekaterikrat s puškami sadili življenje in z zobmi obgrizovali smrt. V vasi Šemovcu, kakšnih petnajst kilometrov od Varaždina, so na bregovih reke Drave, na ravnini prerezali cesto in dočakali sovražnika in tako branili, da bi se približal Ludbregu, ki so ga zavzemale druge naše enote. V neenaki borbi z močnejšim sovražnikom, z rojem tankov, avionov, artilerije, metalcev ognja, vsega, so borci te brigade drug ob drugem padali v strelski vrsti, a umikali se niso. Premaknili so se iz Šemovca vsi onemogli, krvavi, prerešetani z izstrelki, premaknili so se, a šele tedaj, ko so naše sile zavzele Ludbreg. V Šemovcu so pustili kakšnih petdeset mrtvih tovarišev...

Kaparo zdrami bobnanje, žvenket činel in glasovi trobent. Godba! Divizijska godba je stopala na čelu brigade «Matija Gubec» in igrala njihovo priljubljeno koračnico: «Balte v dlan, vsi na plan, stare pravde vzhaja dan...!» — Gubčki — tiho izreče ime, ki so z njim borci ljubkovalno imenovali vojake brigade «Matija Gubec». Bili so pretežno plavolasi, močni mladeniči, golobradi, okrašeni z zelenjem, kakor da gredo v svate. S kraja na kraj kolone je donela pesem o Matiju Gubcu... — Pojte, kar pojte, ne boste dolgo! — malo zlobno pomisli Kapara — še danes boste z menoj v hudičevi vreči, tudi vi boste vedeli za vašega boga...!

Za brigado «Matija Gubec» so prišli pratežki deli štaba divizije. Prva je šla havbiška divizija in Kapara dobro napne oči, da bi kar najbolje videl težke topovske cevi. Zlovoljen, kakršen je bil tistega jutra, Ilija takoj oplete z jezikom topničarje: — Več skrbi delate nam kakor sovražniku! Dobrih deset konj vam vleče orožje, pa samo eno kljuse granate! Ko je treba rušiti utrdbe nimate streliva, ko pa je treba bežati, vas mora braniti vsa divizija!

Za topničarji se je lenih korakov premikala četa za zveze. Radijska postaja, obroči, kabli, žice... Za Kaparo je bilo dognano, da kabli, ki jih vojaki nosijo na hrbtih, nikoli ne bodo komandantom zagotovili zvez, ko bo najbolj potrebno — v bitki, tako žalostna in zaspana je bila v Kaparovih očeh ta četa za zveze. Ko bi živel še kakšnih sto let, jim Kapara ne bo odpustil, ker je namesto njih moral nekega dne iskati po bojišču Jovičev bataljon. Kmalu bi bil tedaj ob glavo, kaj se to lahko kdaj pozabi in odpusti?

Za oddelkom za zveze je stopala intendanca, sami hudi risi. To so torej heroji Zelene Mrkvice, to so torej tisti, ki so izgubili kuhinjo, mezge in kotle! Kapara prikima — če je koga treba po vojni postaviti pred sodišče, je to gotovo treba storiti z intendanti. Še pred sodišče ni treba. Preprosto zastrupiti jih je treba kakor podgane! Zastrupiti, pa je!

Prihajal je tehniški bataljon in z njim četa minerjev in diverzantov. Kapara zamrmra: — No, ja... pred temi je včasih treba sneti kapo... pa samo včasih.

Takoj za njimi je šla saniteta. — Tudi teh ni od nikoder, ko je treba! Ko sem lani pri Varaždinskih Toplicah dobil strel v vrat, bi bil za zmeraj ostal v jarku, da sem čakal saniteto! Raztrgal sem srajco, zavezal rano in s pomočjo Tamburice in Vodenjaka poiskal obvezovališče. A ponoči med bitko boš prej našel Pavelića v bunkerju kakor partizansko saniteto. Ko sem ji naposled prišel v pest in ko so me spravili v bolnico, bi me bila kmalu ta saniteta ubila — z namernim ubojem! Štiri dni niso hoteli dati jesti, ker imaš poškodovan požiralnik — so rekli — smrtno si ranjen! V vrat! — In kaj potem, pravim jaz, kaj potem, če sem ranjen v vrat? Komandant Druge moslovaške brigade Kličković je dobil pri Križevcih strel v vrat, pa še s konja ni padel Čez osem dni je žrl fižol! — Že, pravijo oni, to je lahko, a Kličković je komandant brigade, ti si pa Kapara, desetar, zate je to smrtna rana in ne smeš jesti!

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6 - II. TELEFON 93-808 in 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA: GORICA: Ulica Silvio Pellico 1 II. Telefon 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Telefon 37-338 — NAROČNINA: mesečna 800 lir — Vnaprej: četrtletna 2.250 lir, polletna 4.400 lir, celoletna 7.700 lir — SFRJ: v tednu 20 din, mesečno 420 din — Nedeljska: posamezna 40 din, letno 1920 din polletno 960 din, četrtletno 480 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za SFRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stari trg 3/I., telefon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 600-14-603-86 — OGLASI: Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 150, finančno upravni 250, osmrtnice 150 lir — Mali oglasi 40 lir beseda — Oglasi tržaške in goriške pokrajine se naročajo pri upravi. — Iz vseh drugih pokrajin Italije pri «Società Pubblicità Italiana». — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst